

POWIAT CHOJNICKI

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W POWIECIE CHOJNICKIM
NA LATA 2007 – 2015**

CHOJNICE 2007 r.

Opracowanie: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
w Chojnicach

1. WSTĘP.....	4
2. CHARAKTERYSTYKA POWIATU CHOJNICKIEGO.....	7
3. ANALIZA SWOT.....	11
1. MOCNE STRONY.....	11
2. SŁABE STRONY.....	11
3. SZANSE.....	12
4. ZAGROŻENIA.....	12
4. RYNEK PRACY – SZANSE I ZAGROŻENIA.....	13
1. DIAGNOZA SKALI I STRUKTURY BEZROBOCIA W POWIECIE CHOJNICKIM W LATACH 2004 - 2006.....	14
2. NAJWAŻNIEJSZE DZIAŁANIA GMIN POWIATU CHOJNICKIEGO NA RZECZ INWESTYCJI I AKTYWIZACJI MIESZKAŃCÓW.....	29
3. NAJWAŻNIEJSZE POTRZEBY I ZAMIERZENIA GMIN POWIATU CHOJNICKIEGO W ZAKRESIE ZWALCZANIA BEZROBOCIA NA LATA 2007-2015.....	29
4. CEL STRATEGICZNY.....	30
5. CELE OPERACYJNE.....	30
6. KIERUNKI DZIAŁAŃ I ZADANIA DO REALIZACJI.....	30
5. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ.....	31
1. DIAGNOZA.....	32
2. NAJWAŻNIEJSZE POTRZEBY I ZAMIERZENIA GMIN POWIATU CHOJNICKIEGO NA LATA 2007-2015.....	41
3. CEL STRATEGICZNY.....	41
4. CELE OPERACYJNE.....	41
5. KIERUNKI DZIAŁAŃ I ZADANIA DO REALIZACJI.....	41
6. UBÓSTWO, BEZDOMNOŚĆ, TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO I BEZDOMNOŚĆ.....	43
1. DIAGNOZA.....	46
2. POTRZEBY I ZAMIERZENIA GMIN POWIATU CHOJNICKIEGO NA LATA 2007- 2015 W ZAKRESIE:.....	50
3. CEL STRATEGICZNY – UBÓSTWO, BEZRADNOŚĆ W PROWADZENIU GOSPODARSTWA DOMOWEGO.....	50
4. CELE OPERACYJNE.....	51
5. KIERUNKI DZIAŁAŃ I ZADANIA DO REALIZACJI.....	51
6. CEL STRATEGICZNY – BEZDOMNOŚĆ.....	51
7. CELE OPERACYJNE.....	51
8. KIERUNKI DZIAŁAŃ I ZADANIA DO REALIZACJI.....	51

7.WSPIERANIE DZIAŁAŃ NA RZECZ RODZIN	52
1.DIAGNOZA.....	53
2.NAJWAŻNIEJSZE POTRZEBY I ZAMIERZENIA GMIN POWIATU CHOJNICKIEGO W ZAKRESIE RODZIN NA LATA 2007-2015.....	65
3.CEL STRATEGICZNY.....	65
4.CELE OPERACYJNE.....	65
5.KIERUNKI DZIAŁAŃ I ZADANIA DO REALIZACJI.....	65
VIII.PATOLOGIE.....	66
1.DIAGNOZA.....	68
2.NAJWAŻNIEJSZE POTRZEBY I ZAMIERZENIA GMIN POWIATU CHOJNICKIEGO NA LATA 2007-2015.....	76
3.CEL STRATEGICZNY.....	76
4.CELE OPERACYJNE.....	76
5.KIERUNKI DZIAŁAŃ I ZADANIA DO REALIZACJI.....	76
IX.INDEKS TABEL.....	77

1. WSTĘP

W związku z wejściem Polski do Unii Europejskiej przed władzami samorządowymi pojawiły się nowe zadania z zakresu polityki społecznej, wynikające z polityki regionalnej Unii Europejskiej. Zmiany w kraju nakładają na samorząd realizację wielu zadań sfery społecznej.

Przed władzami samorządowymi oraz instytucjami pomocy społecznej na poziomie lokalnym, stoją do rozwiązania trudne problemy społeczne tj. bezrobocie, niepełnosprawność, ubóstwo, patologie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Od skuteczności ich rozwiązania zależy funkcjonowanie wspólnoty samorządowej, jaką stanowi powiat.

Do zadań własnych powiatu (wg ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej) należy:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami;
- 2) prowadzenie specjalistycznego poradnictwa;
- 3) organizowanie opieki w rodzinach zastępczych, udzielanie pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania umieszczonych w nich dzieci oraz wypłacanie wynagrodzenia z tytułu pozostawania w gotowości przyjęcia dziecka albo świadczonej opieki i wychowania nie spokrewnionym z dzieckiem zawodowym rodzinom zastępczym;
- 4) zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców, w szczególności przez organizowanie i prowadzenie ośrodków adopcyjno – opiekuńczych, placówek opiekuńczo – wychowawczych, dla dzieci i młodzieży, w tym placówek opiekuńczo-wychowawczych, dla dzieci i młodzieży, w tym placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym, a także tworzenie i wdrażanie programów pomocy dziecku i rodzinie;
- 5) pokrywanie kosztów utrzymania dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych i w rodzinach zastępczych, również na terenie innego powiatu;
- 6) przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego i socjalizacyjnego, domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, rodziny zastępcze oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze;
- 7) pomoc w integracji ze środowiskiem osób mających trudności w przystosowaniu się do życia, młodzieży opuszczającej całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego i socjalizacyjnego, domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, rodziny zastępcze oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, mających braki w przystosowaniu się;
- 8) pomoc osobom mającym trudności w integracji ze środowiskiem, które otrzymały status uchodźcy;
- 9) prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób;
- 10) prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z terenu więcej niż jednej gminy oraz powiatowych ośrodków wsparcia, w tym domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, z wyłączeniem środowiskowych domów samopomocy i innych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 11) prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej;

- 12) udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach;
- 13) szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej z terenu powiatu;
- 14) doradztwo metodyczne dla kierowników i pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu powiatu;
- 15) podejmowanie innych działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
- 16) sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie;
- 17) sporządzanie bilansu potrzeb powiatu w zakresie pomocy społecznej;
- 18) utworzenie i utrzymywanie powiatowego centrum pomocy rodzinie, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy:

- 1) pomoc uchodźcom w zakresie indywidualnego programu integracji przez opłacanie za te osoby składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia;
- 2) prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 3) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;
- 4) udzielanie cudzoziemcom, o których mowa w art. 5A, pomocy w zakresie interwencji kryzysowej;
- 5) finansowanie pobytu w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz w rodzinach zastępczych dzieciom cudzoziemców nie wymienionych w art. 5;
- 6) realizacja zadań z dziedziny przysposobienia międzynarodowego dzieci, w tym zlecenie realizacji tych zadań podmiotom prowadzącym niepubliczne ośrodki adopcyjno-opiekuńcze wyznaczone przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

Konieczne jest wypracowanie zasad skutecznej polityki społecznej na szczeblu lokalnym, której elementem jest szeroko rozumiana pomoc społeczna. Cel pomocy społecznej to umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne możliwości, środki i uprawnienia. Pomoc społeczna ma im zapewnić bytowanie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Są to sytuacje ubóstwa, ochrony macierzyństwa, bezrobocia, sieroctwa, bezdomności, niepełnosprawności, problemów starości, długotrwałej choroby, bezradności w wychowaniu dzieci, klęski żywiołowej, zjawisk związanych z różnorodną narkomanią, alkoholizmem i przemocą. Pomoc ta udzielana jest w formie pieniężnej, rzeczowej lub świadczenia usług.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej do zadań powiatu należy między innymi opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych. Przygotowanie jej możliwe jest tylko wówczas, gdy poprzedzona zostanie szczegółową diagnozą problemów społecznych występujących w powiecie.

Zmiany w funkcjonowaniu pomocy społecznej w kierunku rozwiązań systemowych, stanowią szansę na to, że następne pokolenie nie stanie się podopiecznymi pomocy społecznej. Działania w ramach strategii pozwolą nie tylko na usuwanie przyczyn tkwiących często w sferze psychicznej i społecznej czy rozszerzenie form pomocy instytucjonalnej, ale na skuteczne rozwiązanie problemów poszczególnych grup docelowych.

W obszarze problemów społecznych rodziny trudności występują najczęściej w związku z:

- bezrobociem,
- niepełnosprawnością,
- długotrwałą chorobą (w tym są choroby psychiczne),
- podeszłym wiekiem,
- przemocą fizyczną i psychiczną,
- uzależnieniem od alkoholu i narkotyków,
- trudnościami wychowawczymi,

- sieroctwem naturalnym i społecznym,
- ubóstwem.

Dotychczasowe doświadczenia pracy instytucji społecznych ukazują, że tylko w strategicznym podejściu należy upatrywać szans trwałego rozwiązania powyższych problemów.

Strategia nawiązuje i korzysta z rozwiązań innych aktów prawnych obowiązujących w Polsce i na terenie powiatu, a w szczególności:

- Ustawy o samorządzie powiatowym z dnia 5 czerwca 1998 roku, Dz. U. Nr 91, poz. 578 z póź. zm.
- Ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r., Dz.U. Nr 64 z dnia 15 kwietnia 2004 r., poz. 593.
- Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997 roku, z póź. zmianami, Dz.U. Nr 123, poz. 776.
- Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r. Dz. U. Nr 96, poz. 873.
- Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 r. , Dz. U. Nr 99, poz. 1001.

oraz

- ustawy o zatrudnieniu socjalnym;
- ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.
- Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych (2007-2015) - przyjęty do realizacji Uchwałą nr V/41/2007 z dnia 29 marca 2007 r.
- Powiatowego Programu Działań na Rzecz Zatrudnienia i Spójności Społecznej przyjętego uchwałą nr X/80/2007 z dnia 8 listopada 2007 r.

Przy opracowywaniu Strategii Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach korzystało z doświadczenia i opracowań innych jednostek organizacyjnych, jak np. Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej, Powiatowego Urzędu Pracy, Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie zwróciło się do wójtów i burmistrzów z powiatu chojnickiego o uczestnictwo w opracowaniu strategii. Włodarze gmin wytypowali swoich upoważnionych przedstawicieli do udziału w pracach nad tym dokumentem.

Uchwałą Zarządu Powiatu Chojnickiego powołany został zespół ds. opracowania strategii w składzie:

- 1.Andrzej Gąsiorowski (dyrektor PCPR Chojnice),
 - 2.Bożena Federska (pracownik socjalny MOPS Chojnice),
 - 3.Jolanta Nagórska (dyrektor MGOPS Czersk),
 - 4.Maria Wierzbowska (pracownik socjalny GOPS Chojnice),
 - 5.Adam Modrzejewski (pełnomocnik Wójta ds. profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych – Gmina Chojnice),
 - 6.Mieczysław Pruski (sekretarz Gminy Konarzyny),
 - 7.Jerzy Megger (członek Komisji Zdrowia, Bezpieczeństwa i Spraw Społecznych Rady Powiatu Chojnickiego),
 - 8.Agnieszka Mischke (doradca zawodowy PUP Chojnice),
 - 9.Maria Wróblewska (dyrektor Wydziału Edukacji, Kultury, Sportu i Zdrowia Starostwa Powiatowego w Chojnicach),
 - 10.Sławomir Szopiński (pracownik MGOPS Brusy),
 - 11.Ludomiła Paczkowska (Przewodnicząca Komisji ds. Społecznych Rady Miejskiej w Chojnicach),
 - 12.Beata Januszewska (specjalista PCPR Chojnice),
 - 13.Elżbieta Kop-Ostrowska (starszy pracownik socjalny PCPR Chojnice),
 - 14.Katarzyna Rudnik (starszy pracownik socjalny PCPR Chojnice),
 - 15.Andrzej Łangowski (starszy informatyk PCPR Chojnice),
- Monika Kochanek (PCPR Chojnice) – prace dotyczące koordynacji i opracowania strategii.

2.CHARAKTERYSTYKA POWIATU CHOJNICKIEGO

Powiat chojnicki znajduje się w południowo-zachodniej części województwa pomorskiego i od północnego – wschodu sąsiaduje z powiatem kościerskim, od północno-zachodu – z powiatem bytowskim, od zachodu – z powiatem człuchowskim, od wschodu – z powiatem starogardzkim. Od strony południowej powiat chojnicki graniczy z dwoma powiatami należącymi do województwa kujawsko-pomorskiego: powiatem tucholskim i powiatem sępoleńskim, tworząc granicę województwa pomorskiego z województwem kujawsko-pomorskim (rys. 2.). Zajmuje on obszar 136,4 tys. ha. , co daje mu czwarte miejsce w województwie pomorskim pod względem wielkości.

Rysunek 2. Podział województwa pomorskiego na powiaty

Źródło:

<http://www.gminy.pl/BmbGCgi.exe/dats?comm=map&lang=pl&woj=11&pow=0&gmn=0>

Rysunek 3. Podział powiatu chojnickiego na gminy.

Źródło

<http://www.gminy.pl/BmbGCgi.exe/dats?comm=map&lang=pl&woj=11&pow=237&gmn=0>

Powiat chojnicki składa się z 5 gmin: jednej gminy miejskiej Chojnice, dwóch gmin miejsko-wiejskich: Czersk i Brusy oraz dwóch gmin wiejskich Chojnice i Konarzyny (rys.3). Na terenie powiatu zlokalizowane są trzy miasta: Czersk, Brusy i największe z nich Chojnice. Charakterystyczną cechą ludności zamieszkującej powiat chojnicki jest jej odrębność etniczna i wewnętrzne zróżnicowanie. Posiada ona odrębną kulturę i własny język. Większość (59,7%) mieszkańców powiatu zamieszkuje tereny miejskie, przy czym rolę centrum gospodarczego pełni miasto Chojnice. Większość zarejestrowanych na terenie powiatu podmiotów gospodarczych to przedsiębiorstwa małe, zajmujące się świadczeniem usług lub prowadzące działalność handlową. Zarejestrowane na terenie powiatu przedsiębiorstwa produkcyjne najczęściej zajmują się obróbką drewna, przetwórstwem spożywczym, budownictwem. W powiecie chojnickim znajduje się również przemysł maszynowy i metalowy.

Powiat chojnicki ma przede wszystkim charakter turystyczno - rolniczy. Jedną trzecią powiatu chojnickiego stanowią użytki rolne, a nieco ponad połowę (51%) zajmują lasy. Jest on zróżnicowany pod względem wielkości gospodarstw rolnych oraz rodzaju prowadzonej działalności rolnej. Produkcja roślin rozwinęła się głównie w południowej części powiatu i tam też znajdują się największe gospodarstwa rolne. Natomiast w części północno-wschodniej, gdzie przeważają gleby o słabej jakości, rolnicy specjalizują się w hodowli zwierząt. Istnienie na terenie tego powiatu niskiej jakości gleb jest czynnikiem sprzyjającym rozwojowi kompleksów leśnych. Do cech charakterystycznych powiatu Chojnice należy również zaliczyć dużą liczbę rzek i jezior, które zlokalizowane są na tym terenie. To dało możliwość rozwoju w tym powiecie hodowli różnych gatunków ryb np. leszcza, szczupaka, okonia, karpia, sielawy, węgorza itp. Na niektórych jeziorach tworzone są łowiska przeznaczone dla wędkarzy, a także z myślą o nich rozwijana jest baza noclegowa i gastronomiczna.

Do zalet tego powiatu należy również zaliczyć zachowaną regionalną kulturę kaszubską oraz znajdujące się na tym terenie liczne zabytki kultury materialnej, szlaki wodne, a także tradycje żeglarskie kultywowane od początku XX w na Jeziorach: Charzykowskim i Karsińskim. Niewątpliwie atutem przyciągającym inwestorów jest lokalizacja dwóch filii Pomorskiej Strefy Ekonomicznej na terenach gminy Chojnice i gminy Człuchów.

Według danych w powiecie mieszka 92,1 tys. osób, w tym:

- 1) Miasto Chojnice – 39 937 os.
- 2) Gmina Chojnice – 16 152 os
- 3) Czersk ogółem – 20 612 os.
 - a) miasto Czersk – 9 518 os.
 - b) obszar wiejski – 11 094 os.
- 4) Brusy ogółem – 13 262 os.
 - a) miasto Brusy – 4 613 os.
 - b) obszar wiejski – 8 649 os.
- 5) Konarzyny – 2 240 os.

Poniżej przedstawiono dane dotyczące populacji w powiecie w latach 2005 w rozbiciu na gminy.

TABELA 01. Ruch naturalny ludności w Powiecie Chojnickim w 2005r.

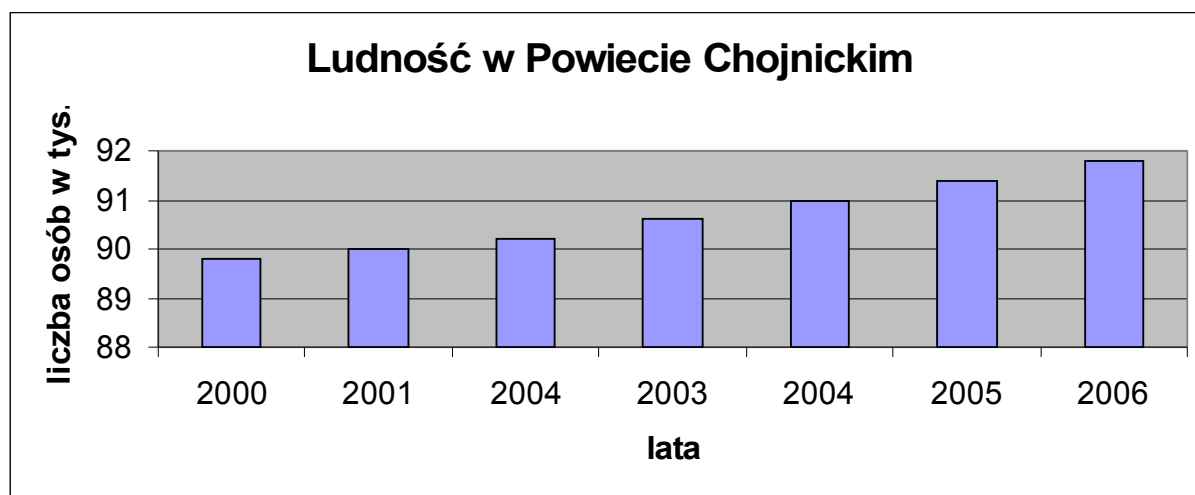
Wyszczególnienie	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny
Powiat Chojnicki	1103	704	399
Gmina miejska Chojnice	384	296	88
Gmina wiejsko-miejska Brusy	190	100	90
Gmina wiejsko miejska Czersk	267	177	90
Gmina wiejska Chojnice	232	117	115
Gmina wiejska Konarzyny	30	14	16

Źródło: GUS

TABELA 02. Ludność w Powiecie Chojnickim

Wyszczególnienie	W latach						
	2000	2001	2004	2003	2004	2005	2006
Powiat Chojnicki	89,8	90	90,2	90,6	91	91,4	91,8

Źródło: GUS

Sytuacja demograficzna w Powiecie Chojnickim jest stosunkowo korzystna. Począwszy od 2000 r. liczba ludności systematycznie rośnie. Utrzymuje się ciągle dodatni przyrost naturalny oraz saldo migracji.

Poniższa tabela przedstawia populację powiatu z uwzględnieniem grup wiekowych (2005 r.)

TABELA 03. Ludność wg grup wiekowych w Powiecie Chojnickim

Grupa wiekowa	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
0-4 lata	5372	2728	2644
5-9 lat	5675	2949	2726
10-14 lat	6620	3395	3225
15-19 lat	7634	3880	3754
20-24 lata	8034	4113	3921
25-29 lat	7200	3657	3543
30-34 lata	6752	3395	3357
35-39 lat	5772	2944	2828
40-44 lata	6011	3050	2961
45-49 lat	6692	3386	3306
50-54 lata	6860	3384	3476
55-59 lat	5793	2728	3065
60-64 lata	3020	1399	1621
65-69 lat	3348	1460	1888
70 lat i więcej	7042	2959	4447
Razem	91825	45063	38762

Źródło: GUS

Struktura wiekowa mieszkańców powiatu charakteryzuje się względnie wysokim odsetkiem osób młodych.

Struktura ludności według wieku mająca wpływ na kształtowanie się struktur społeczno – ekonomicznych przedstawia się następująco:

TABELA 04. Ludność wg ekonomicznych grup wieku

Grupa wiekowa	Osoby	% ogółu
Wiek przedprodukcyjny:	22309	24,29
- kobiety	10829	11,79
- mężczyźni	11480	12,50
Wiek produkcyjny:	57505	62,63
- kobiety	27977	30,47
- mężczyźni	29528	32,16
Wiek poprodukcyjny:	12011	13,08
- kobiety	7956	8,66
- mężczyźni	4055	4,42
Ogółem	91825	100

Źródło: GUS Bank Danych Regionalnych

3. ANALIZA SWOT

Przy opracowywaniu strategii pracowano nad analizą zasobów wewnętrznych i analizą otoczenia zewnętrznego pod kątem szans i zagrożeń. Przeprowadzono tzw. analizę SWOT. Jest ona efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed polityką społeczną powiatu. SWOT zawiera określenie czterech grup czynników:

- „**mocnych stron**” – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony polityki społecznej i które należy wykorzystać sprzyjając będą jej wzmocnieniu (utrzymać je jako mocne, i na których należy oprzeć jej przyszły rozwój);
- „**słabych stron**” – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony polityki społecznej, i które nie wyeliminowane będą ją osłabiać (ich oddziaływanie należy minimalizować);
- „**szans**” - uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności powiatu, ale które mogą być traktowane jako szanse, i przy odpowiednio podjętych działaniach, wykorzystane jako czynniki sprzyjające rozwiązywaniu problemów społecznych;
- „**zagrożeń**” - uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności powiatu, ale które mogą stanowić zagrożenie dla rozwiązywania problemów społecznych.

Przedstawiona poniżej analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń jest syntezą poszczególnych obszarów polityki społecznej.

1. MOCNE STRONY

1. Dobra współpraca z organizacjami pozarządowymi.
2. Otwartość na nowe rozwiązania
3. Dobra współpraca z Zarządem i Radą Powiatu.
4. Dobre zaplecze edukacyjne.
5. Dostęp do mediów lokalnych.
6. Funkcjonowanie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie i ośrodków pomocy społecznej w gminach.
7. Wzajemne poszanowanie wartości kulturowych.
8. Dostrzeżenie potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem.
9. Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych.
10. W miarę dobrze rozwinięta sieć podstawowej opieki zdrowotnej.

2. SŁABE STRONY

1. Bezrobocie.
2. Brak środków na realizację wielu dobrych pomysłów.
3. Niska mobilność mieszkańców obszarów wiejskich.
4. Migracja zarobkowa (czasowa i stała).
5. Postępująca patologia życia społecznego.
6. Niedostateczna systemowa opieka nad osobami niepełnosprawnymi.
7. Brak pełnych danych na temat osób niepełnosprawnych.
8. Mała aktywność niepełnosprawnych bezrobotnych w poszukiwaniu pracy.
9. Brak budownictwa komunalnego i mieszkań socjalnych, mieszkań chronionych.
10. Brak ośrodka interwencji kryzysowej, ośrodka informacji dla osób niepełnosprawnych.
11. Brak placówki wielofunkcyjnej dla dzieci i młodzieży.

3.SZANSE

- 1.Korzystne położenie geograficzne.
- 2.Rozwój działań na rzecz ludzi potrzebujących pomocy.
- 3.Chęci i realne możliwości pozyskania środków zewnętrznych, w tym środków Unii Europejskiej.
- 4.Umiejętność zdobywania funduszy.
- 5.Wykwalifikowana kadra systemu pomocy społecznej.
- 6.Stałe szkolenie, doskonalenie zawodowe kadry pomocy społecznej.
- 7.Polityka zatrudnienia osób niepełnosprawnych w oparciu o środki PFRON.
- 8.Środki pomocowe z PFRON.
- 9.Tworzenie miejsc pracy.
- 10.Rozwój bazy turystycznej.
- 11.Możliwość przyciągnięcia inwestorów do strefy ekonomicznej.
- 12.Spójność polityki lokalnej, regionalnej i krajowej.
- 13.Tworzenie się partnerstw.

4.ZAGROŻENIA

- 1.Wysoka stopa bezrobocia i ubożenie społeczeństwa.
- 2.Zarobkowa emigracja ludności.
- 3.Niedofinansowanie oświaty, kultury, służby zdrowia i pomocy społecznej.
- 4.Bezradność jako narastające zjawisko społeczne.
- 5.Niedostosowana oferta edukacyjna.
- 6.Wysokie koszty pracy.
- 7.Zagrożenie uzależnieniami.
- 8.Rosnąca liczba osób niepełnosprawnych.
- 9.Negatywne postawy wynikające z zaniku wzorców wychowawczych, braku motywacji młodzieży do kształcenia i zagospodarowania czasu wolnego.
- 10.Bariery ograniczające podejmowanie pracy.
- 11.Postępująca degradacja wartości rodziny.
- 12.Postępująca apatia i zniechęcenie społeczeństwa.
- 13.Niedostateczna współpraca pomiędzy jednostkami sfery pomocy społecznej, oświaty, służby zdrowia, sądu, policji.
- 14.Ograniczone zasoby mieszkaniowe (mieszkalnictwo socjalne i komunalne).

4.RYNEK PRACY – SZANSE I ZAGROŻENIA

Problemy na rynku pracy, objawiające się niedoborem pracy, powodują obniżenie warunków życia ludności, a długotrwałe pozostawanie bez pracy zmniejsza szanse na zatrudnienie i przyczynia się do postępującego procesu ubożenia ludności, a nawet może prowadzić do wykluczenia społecznego dużych grup społeczeństwa. Konsekwencją braku pracy jest nie tylko zubożenie i nie uczestniczenie w życiu zawodowym i społecznym, ale także brak zabezpieczenia dochodowego w przyszłości. Bezrobocie jest zjawiskiem społecznym, polegającym na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i deklarujących chęć jej podjęcia nie znajduje faktycznego zatrudnienia z różnych powodów.

Pomimo odwrócenia się negatywnego trendu wzrostu liczby bezrobotnych, sytuacja na rynku pracy powiatu chojnickiego jest nadal bardzo trudna, a bezrobocie jest jednym z najpoważniejszych problemów społecznych powiatu chojnickiego.

Niskie kwalifikacje zawodowe, mała mobilność życiowa, zawodowa i przestrzenna, rosnące wymagania pracodawców to niektóre z elementów sprzyjających długotrwałemu bezrobociu.

W województwie pomorskim co druga osoba bezrobotna pozostaje bez pracy dłużej niż 12 miesięcy, z tego 15,5% stanowią osoby pozostające bez pracy od 12-24 miesięcy, a 34,6% stanowią osoby pozostające bez pracy powyżej 24 miesięcy. 75,4% osób długotrwałe bezrobotnych posiadało wykształcenie zasadnicze zawodowe lub niższe. Długotrwałe pozostawanie bez pracy może skutkować występowaniem patologii społecznych.

Jednym z istotnych uwarunkowań dla kształtowania się poziomu zatrudnienia oraz bezrobocia w powiecie jak i w całym kraju są zmiany demograficzne. Przy ogólnym przyspieszeniu procesu starzenia się polskiego społeczeństwa, liczba ludności w wieku produkcyjnym będzie wzrastać do 2010 roku. Począwszy od roku 2010 populacja w wieku produkcyjnym zacznie się sukcesywnie zmniejszać. W roku 2004 odsetek osób w wieku zdolności do pracy wynosił w kraju 63,5%. w świetle prognoz w roku 2010 wynosić będzie 65,2%.

Na rozmiar zjawiska bezrobocia wpływ mają czynniki społeczne, ponieważ jest to zjawisko wytworzone w społeczeństwie. Rozmiar bezrobocia zależy od systemu gospodarczego i aktualnie prowadzonej polityki krajowego rynku pracy. Związane jest zwykle z poziomem nowych inwestycji i trwałym zatrudnianiem pracowników w nowo powstałych i nowoczesnych zakładach pracy sektora publicznego lub prywatnego.

Istnieją problemy z zebraniem rzetelnych danych:

–osoby pracujące nielegalnie mogą się rejestrować jako bezrobotne celem osiągnięcia korzyści z systemu opieki społecznej,

–osoby zdolne do pracy, którym niesłusznie przyznano zasiłki z tytułu niezdolności do pracy nie pracują choć są zdolne do pracy, nie znajdują się jednak w statystykach bezrobocia. Według niektórych szacunków jest to w Polsce bardzo powszechne zjawisko.

–w gospodarce centralnie planowanej, a rzadziej w rynkowej, zatrudnienie jest niewspółmiernie duże do potrzeb firmy. Jest to tzw. bezrobocie ukryte. Osoby te można byłoby zwolnić nie powodując większych strat w gospodarce, nie figurują one jednak w statystykach bezrobocia.

1. Diagnoza skali i struktury bezrobocia w powiecie chojnickim w latach 2004 - 2006.

Poniższe dane ukazują jak przedstawiała się stopa procentowa osób bezrobotnych w powiecie chojnickim na przestrzeni lat 2004-2006. Analizując dane można stwierdzić, że liczba osób bezrobotnych spadła z 27,7% w roku 2004 do 24,2% w 2006 roku.

TABELA 05. Stopa procentowa osób bezrobotnych powiatu chojnickiego na dzień 31 grudnia

	2004	2005	2006
Powiat ogółem	27,7%	26,7%	24,2%

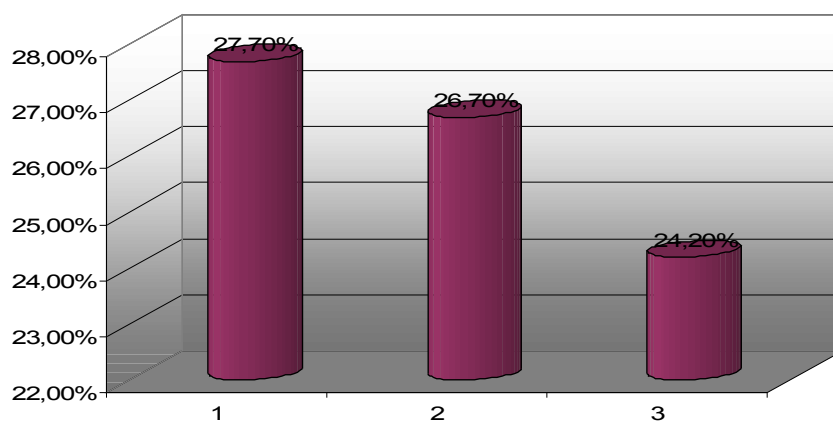
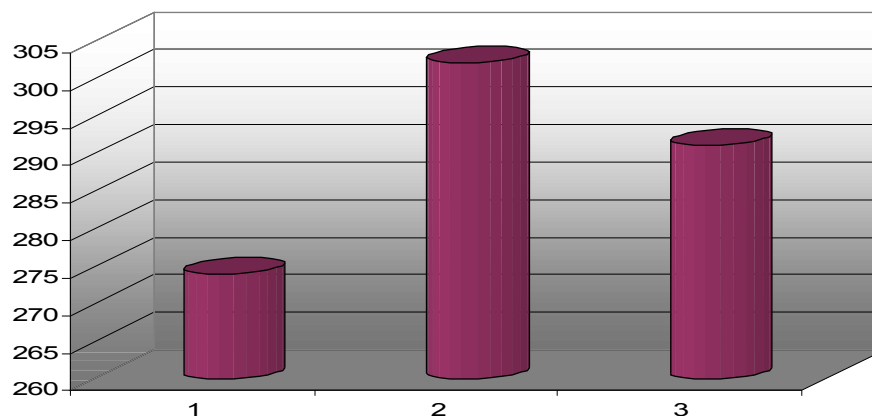

TABELA 06. Liczba niepełnosprawnych osób bezrobotnych powiatu chojnickiego

	2004	2005	2006
Powiat ogółem	274	302	291

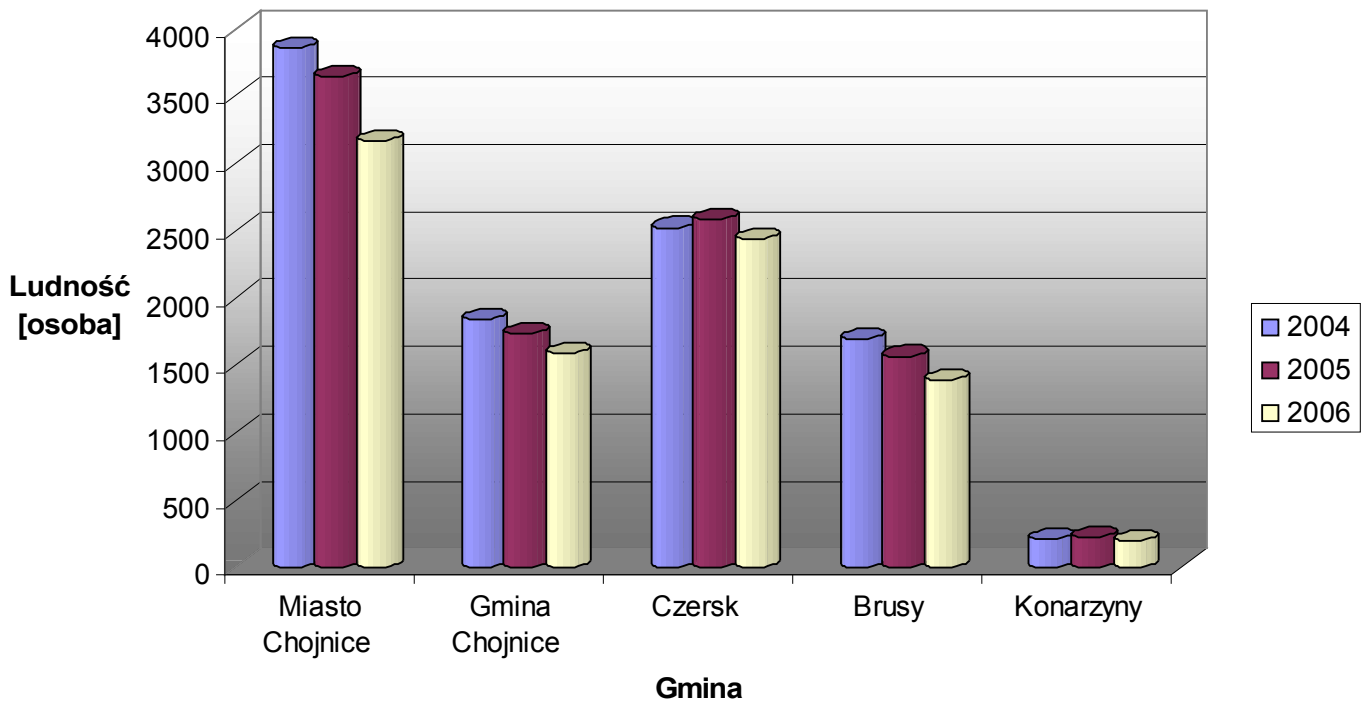

Dane powyżej ukazują sytuację niepełnosprawnych osób bezrobotnych. Liczba tych osób pozostaje na mniej więcej podobnym poziomie. W ciągu trzech lat była na poziomie ok. 3% ogólnej liczby osób bezrobotnych.

TABELA 07. Liczba osób bezrobotnych w gminach powiatu chojnickiego na dzień 31 grudnia

	2004	2005	2006
Powiat ogółem	10.121	9.766	8.788
W tym			
Miasto Chojnice	3.855	3.648	3.166
Gmina Chojnice	1.838	1.740	1.595
Czersk	2.523	2.586	2.432
Brusy	1.691	1.569	1.394
Konarzyny	214	223	201

Źródło: Dane statystyczne PUP Chojnice

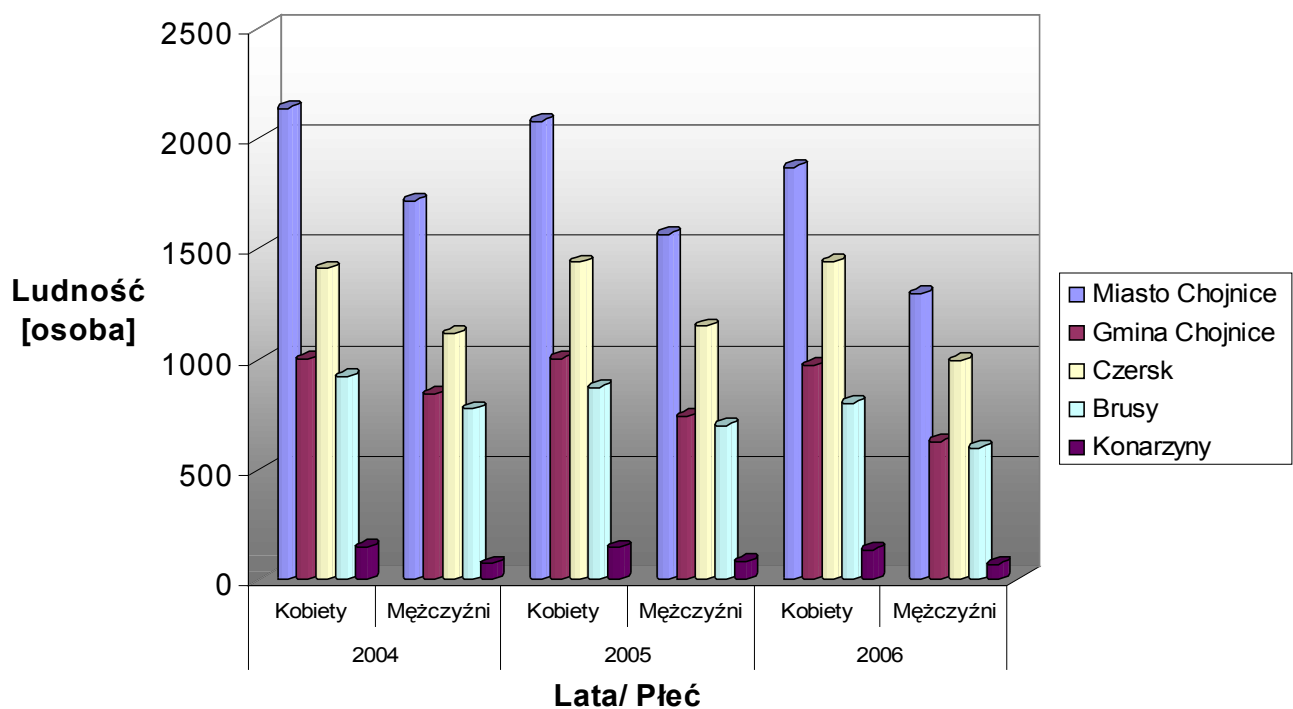

Z przedstawionych danych wynika, że zjawisko bezrobocia w powiecie chojnickim jest zjawiskiem malejącym. W roku 2004 wynosiło ono 10.121, a już w roku 2006 tylko 8.788. Jest to zapewne wynik rozwijającej się gospodarki i coraz to lepszego poziomu życia mieszkańców powiatu. Wielu mieszkańców wyjechało za granicę w poszukiwaniu pracy, co też wpłynęło na tendencję malejącą.

TABELA 08. Struktura osób bezrobotnych wg płci na dzień 31 grudnia (źródło PUP):

	2004		2005		2006	
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
Powiat ogółem	5.609	4.512	5.534	4.232	5.211	3.577
W tym						
Miasto Chojnice	2.138	1.717	2.081	1.567	1.869	1.297
Gmina Chojnice	999	839	1.002	738	970	625
Czersk	1.409	1.114	1.438	1.148	1.440	992
Brusy	919	772	870	699	799	595
Konarzyny	144	70	143	80	133	68

Źródło: Dane statystyczne PUP Chojnice

Powyższe dane wskazują na to, iż najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowią kobiety. Jest to zjawisko występujące w dużym nasileniu w każdej gminie powiatu chojnickiego.

TABELA 09. Struktura bezrobotnych wg wykształcenia, wieku, stażu pracy i czasu pozostawania bez pracy wg stanu na koniec 2004 roku

Wyszczególnienie	Powiat ogółem	w tym				
		Miasto Chojnice	Gmina Chojnice	Czersk	Brusy	Konarzyny
wg wykształcenia						
wyższe	288	179	29	45	33	2
średnie zawodowe	1.888	909	314	371	256	38
średnie ogólne	687	342	71	131	138	5
zasadnicze zawodowe	4.687	1.627	865	1.203	910	82
gimnazjalne	2.571	798	559	773	354	87
wg wieku						
18-24	2.534	880	494	606	499	55
25-34	2.864	1.054	492	748	508	62
35-44	2.203	783	430	584	361	45
45-54	2.188	989	364	506	282	47
55-59	302	133	54	72	39	4
60 i powyżej	30	16	4	7	2	1
wg stażu pracy						
bez stażu	1.377	517	268	345	211	36
do 1 roku	1.112	418	227	238	198	31
1-5	2.622	880	514	628	529	71
5-10	1.661	588	304	442	301	26
10-20	1.840	735	300	504	270	31
20-30	1.249	607	205	310	154	18
30 i więcej	215	110	20	56	28	1
wg czasu pozostawania bez pracy w miesiącach						
1-12	5.153	2.240	975	1.189	655	94
powyżej 12	4.968	1.615	863	1.334	1.036	120

Źródło: Dane statystyczne PUP Chojnice

Dane statystyczne PUP w Chojnicach wskazują, że najwięcej osób bezrobotnych stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Na koniec 2004 roku było takich osób 4.687. Najmniej liczną grupę stanowią osoby a wyższym wykształceniem (2864 os.). Najbardziej zagrożone bezrobociem są osoby ze stażem pracy wynoszącym od 1-5 lat (2622 os.) Najmniej zarejestrowanych bezrobotnych było ze stażem pracy powyżej 30 lat (215 os.).

TABELA 10. Struktura bezrobotnych wg wykształcenia, wieku, stażu pracy i czasu pozostawania bez pracy wg stanu na koniec 2005 roku

Wyszczególnienie	Powiat ogółem	w tym				
		Miasto Chojnice	Gmina Chojnice	Czersk	Brusy	Konarzyny
wg wykształcenia						
wyższe	322	184	40	64	33	1
średnie zawodowe	1.965	903	333	416	262	51
średnie ogólne	700	340	81	141	135	3
zasadnicze zawodowe	4.264	1.405	779	1.215	770	95
gimnazjalne	2.515	816	507	750	369	73
wg wieku						
18-24	2.451	808	464	635	481	63
25-34	2.706	977	456	735	471	67
35-44	2.074	760	380	572	313	49
45-54	2.160	936	378	554	259	33
55-59	337	148	58	82	40	9
60 i powyżej	38	19	4	8	5	2
wg stażu pracy						
bez stażu	1.332	474	286	349	188	35
do 1 roku	1.071	403	207	236	190	35
1-5	2.560	811	496	644	537	72
5-10	1.612	576	274	473	260	29
10-20	1.815	751	275	511	244	34
20-30	1.176	545	177	311	127	16
30 i więcej	200	88	25	62	23	2
wg czasu pozostawania bez pracy w miesiącach						
1-12	5.067	2.167	893	1.270	624	113
powyżej 12	4.699	1.481	847	1.316	945	110

Źródło: Dane statystyczne PUP Chojnice

Struktura bezrobotnych w roku 2005 przedstawia się podobnie jak w roku 2004. Najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowiły ze względu na wykształcenie, wiek, i staż pracy odpowiednio: osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (4264 os.), w wieku od 25-34 lat (2706 os.), ze stażem pracy od 1-5 lat (2560 os.) Podobnie kształtowała się sytuacja jeśli chodzi o grupę najmniej zagrożoną dotknięciem zjawiska bezrobocia. Zaliczono do niej odpowiednio osoby: z wykształceniem wyższym (322 os.), osoby powyżej 60 roku życia (38 os.), ze stażem pracy większym niż 30 lat (200 os.).

TABELA 11. Struktura bezrobotnych wg wykształcenia, wieku, stażu pracy i czasu pozostawania bez pracy wg stanu na koniec 2006 roku

Wyszczególnienie	Powiat ogółem	W tym				
		Miasto Chojnice	Gmina Chojnice	Czersk	Brusy	Konarzyny
wg wykształcenia						
wyższe	275	160	37	48	27	3
średnie zawodowe	1.820	797	320	417	245	41
średnie ogólne	655	303	78	150	120	4
zasadnicze zawodowe	3.771	1.224	671	1.074	722	80
gimnazjalne	2.267	682	489	743	280	73
wg wieku						
18-24	2.105	667	393	601	393	51
25-34	2.331	822	419	641	392	57
35-44	1.831	625	349	525	294	38
45-54	2.067	857	360	545	265	40
55-59	424	187	67	108	49	13
60 i powyżej	30	8	7	12	1	2
wg stażu pracy						
bez stażu	1.280	432	269	371	173	35
do 1 roku	958	331	197	247	155	28
1-5	2.212	687	424	586	449	66
5-10	1.418	502	251	401	236	28
10-20	1.644	652	254	471	244	23
20-30	1.057	464	168	292	116	17
30 i więcej	219	98	32	64	21	4
wg czasu pozostawania bez pracy w miesiącach						
1-12	4.528	1.824	848	1.110	628	118
powyżej 12	4.260	1.342	747	1.322	766	83

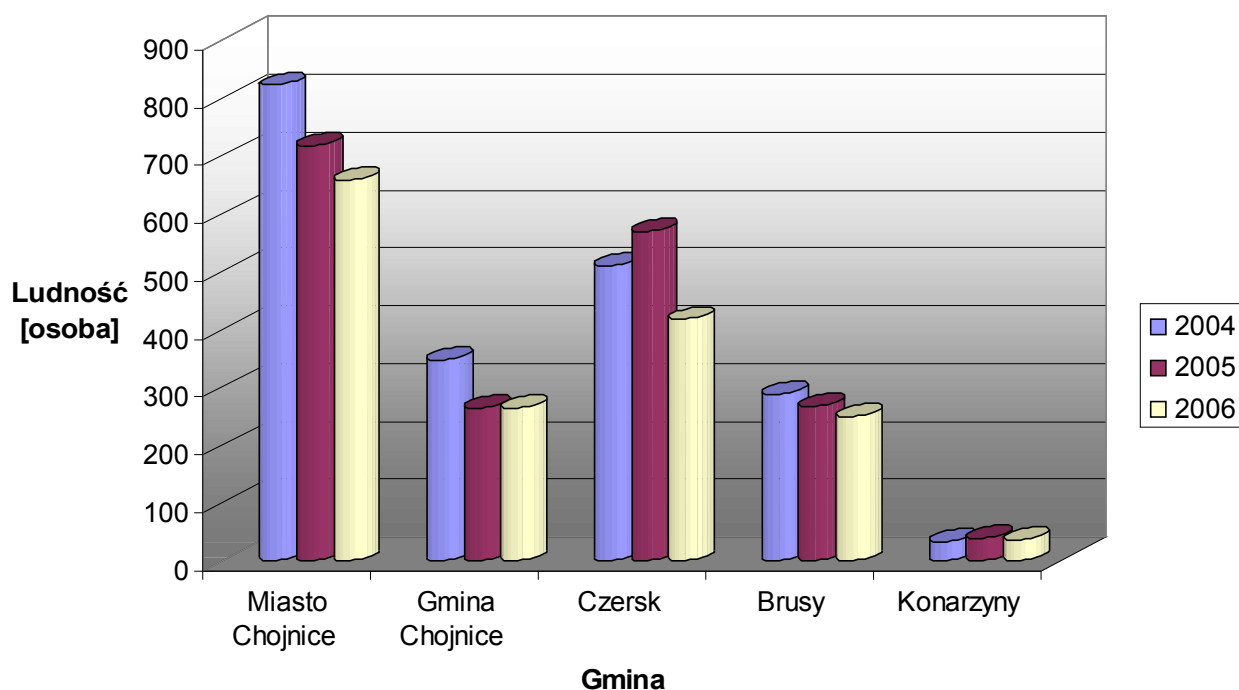
Źródło: Dane statystyczne PUP Chojnice

W roku 2006 struktura osób bezrobotnych była bardzo podobna jak w dwóch poprzednich latach. Osoby z takim samym wykształceniem, w takim samym przedziale wiekowym, oraz z takim stażem pracy stanowiły najliczniejszą grupę bezrobotnych. Ta sama tendencja odnosi się do osób najmniej zagrożonych dotknięciem zjawiska bezrobocia.

TABELA 12. Bezrobotni z prawem do zasiłku wg stanu na koniec grudnia 2004, 2005 i 2006 roku

	2004	2005	2006
Powiat ogółem	1.998	1.853	1.620
W tym			
Miasto Chojnice	822	716	657
Gmina Chojnice	346	264	264
Czersk	509	569	416
Brusy	288	265	249
Konarzyny	33	39	34

Źródło: Dane statystyczne PUP Chojnice

W 2004 roku w powiecie chojnickim zarejestrowanych bezrobotnych z prawem do zasiłku było 1998 os., a w roku 2006 – 1620 os. Zauważyć można, że liczba tych osób sukcesywnie maleje. Jednak w gminach: Chojnice, Konarzyny oraz Czersk tych osób przybyło.

TABELA 13. Najliczniej występujące grupy zawodowe wśród osób bezrobotnych wg stanu na koniec grudnia 2004, 2005 i 2006 roku

2004		2005		2006	
Zawód	Liczba osób	Zawód	Liczba osób	Zawód	Liczba osób
sprzedawcy	1.027	sprzedawcy	964	sprzedawcy	893
mechanicy	653	stolarze	633	stolarze	575
stolarze	629	ekonomiści	589	mechanicy	459
ślusarze	609	ślusarze	563	ślusarze	440
ekonomiści	594	mechanicy	548	ekonomiści	561
krawcy	511	krawcy	494	krawcy	457
rolnicy	464	rolnicy	395	rolnicy	353

Zródło: Dane statystyczne PUP Chojnice

Powyższa tabela prezentuje najliczniej występujące grupy zawodowe wśród osób bezrobotnych w latach 2004-2006. Na koniec każdego roku najliczniejszą grupą byli sprzedawcy, najmniejszą rolnicy. Dodać trzeba, że są to zawody, które uzyskuje się po ukończeniu zasadniczej szkoły zawodowej. Osoby te stanowią najliczniejszą grupę bezrobotnych jeśli chodzi o wykształcenie.

TABELA 14. Absolwenci szkół ponadgimnazjalnych w roku szkolnym 2004/05, 2005/06

Lp.	Typ szkoły/zawód	2004/05	2005/06
LICEA OGÓLNOKSZTAŁCĄCE		824	827
LICEA PROFILOWANE		212	308
TECHNIKA		710	416
1.	Technik elektronik	95	79
2.	Technik elektryk	66	39
3.	Technik mechanik	98	79
4.	Technik technologii drewna	60	45
5.	Technik technologii odzieży	36	12
6.	Technik włókienniczych wyrobów dekoracyjnych	25	10
7.	Technik żywienia i gospodarstwa domowego	32	55
8.	Technik agrobiznesu	24	22
9.	Technik ekonomista	131	47
10.	Technik handlowiec	99	28
11.	Technik ogrodnik	19	0
12.	Technik rolnik	25	0
ZASADNICZE SZKOŁY ZAWODOWE		343	445
1.	Blacharz samochodowy	4	11
2.	Cukiernik	13	6
3.	Elektromechanik	4	6
4.	Fryzjer	10	28
5.	Kucharz małej gastronomii	23	30
6.	Mechanik Pojazdów Samochodowych	18	57
7.	Piekarz	10	20
8.	Rzeźnik-wędliniarz	21	21
9.	Sprzedawca	111	146
10.	Stolarz	44	51
11.	Ślusarz	22	23
12.	Krawiec	3	1
13.	Elektryk	10	1
14.	Rolnik	1	2
15.	Kominiarz	0	1
16.	Murarz	12	3
17.	Monter instalacji i urządzeń sanitarnych	6	2
18.	Lakiernik	2	3
19.	Operator obrabiarek skrawających	2	2
20.	Elektromechanik pojazdów samochodowych	3	1
21.	Operator maszyn i urządzeń przemysłu spożywczego	0	4
22.	Technolog robót wykończeniowych w budownictwie	9	14
23.	Monter elektronik	10	12

24.	Obuwnik	2	
25.	Tapicer	2	
26.	Malarz tapeciarni	1	
Razem absolwentów szkół młodzieżowych		2089	1916

SZKOŁY POLICEALNE (dla dorosłych)		184	262
1.	Technik ekonomista		40
2.	Technik administracji	36	64
3.	Technik hotelarstwa	22	26
4.	Technik informatyk	47	57
5.	Technik obsługi turystycznej	22	38
6.	Technik ochrony fizycznej osób i mienia	29	21
7.	Technik usług kosmetycznych	28	16

Źródło: dane Wydziału Edukacji, Kultury, Edukacji, Sportu i Zdrowia Starostwa Powiatowego w Chojnicach

Powyższe dane obrazują typy szkoły i zawody istniejące w powiecie chojnickim. Najwięcej uczniów uczęszcza do szkół licealnych i techników. Najmniej do zasadniczych szkół zawodowych.

W szkołach ponadgimnazjalnych uruchamiane są nowe kierunki kształcenia odpowiadające potrzebom rynku pracy. Działania te są koordynowane w Powiatowej Radzie Zatrudnienia .

Nowości z ostatnich lat:

2007r. – technik budownictwa

2006r. – technik geodeta

2005r. – technik informatyk

Jeśli zdiagnozujemy „napływ” i „odpływ” bezrobotnych w powiecie chojnickim w latach 2004-2006, to dane wskazywać będą na to, że liczba osób zarejestrowanych po raz pierwszy i po raz kolejny zmalała z 9.117 w roku 2004 do 8.888 os. w roku 2006. Podobnie przedstawia się sprawa z bezrobotnymi wyłączonymi z ewidencji. W ciągu tych trzech lat liczba zmalała z 10.096 do 9.866 os. Powodem tego było w pierwszej kolejności podjęcie pracy nie subsydiowanej przez osoby bezrobotne. Zmalała natomiast ilość wyłączonych z ewidencji z powodu podjęcia pracy subsydiowanej z 1.313 w roku 2004 do 1.234 os. w roku 2006. Wzrasta też liczba osób, którym udzielono dotacji do rozpoczęcia działalności gospodarczej. Z roku na rok dofinansowuje się coraz więcej nowych miejsc pracy.

TABELA 15. „Napływ” i „odpływ” bezrobotnych w 2004, 2005 i 2006– Powiat Chojnicki

		2004	2005	2006	
Zarejestrowani		9.117	9.584	8.888	
Z tego	Po raz pierwszy	1.550	1.733	1.515	
	Po raz kolejny	7.567	7.851	7.373	
Wyłączeni z ewidencji		10.096	9.939	9.866	
Z powodu	Podjęcia pracy	4.891	4.869	5.031	
	Z tego:	Pracy nie subsydiowanej	3.578	3.506	3.797
		Pracy subsydiowanej	1.313	1.363	1.234
	W tym	Prac interwencyjnych	928	820	846
		Robót publicznych	325	162	0
		Jednorazowe środki na działalność gospodarczą (w tym pożyczki na uruchomienie działalności gospodarczej)	9 (pożyczki na podjęcie dział. gospod.)	155	173
		Inne	31	30	0
		Rozpoczęcia szkolenia	438 (łącznie szkolenia i staże)	401	292
	Rozpoczęcia stażu	330		304	
	Rozpoczęcia przygotowania zawodowego	-----	-----	142	
	Rozpoczęcia prac społecznie użytecznych	-----	-----	99	
	Nie potwierdzenia gotowości do pracy	3.645	3.318	3.350	
	Dobrowolnej rezygnacji	231	209	197	
Z innych przyczyn	891	812	451		

Źródło: Dane statystyczne PUP Chojnice

Poniższa tabela pokazuje ilu pracodawców z poszczególnych gmin współpracowało z PUP w Chojnicach i jaka była liczba zgłaszanych ofert pracy. Ogólnie w powiecie w 2004 roku współpracowało 364 pracodawców, a w roku 2006 aż 584. Najlepiej przedstawia się sytuacja w gminie Chojnice, najgorzej zaś w gminie Konarzyny. Tutaj liczba tych pracodawców zmniejszyła się z 10 do 5 w roku 2006. Jeśli chodzi zaś o liczbę zgłoszonych ofert pracy do PUP w Chojnicach, to można również zauważyć wzrost. W roku 2004 tych ofert było 2.500, a już w 2006 roku - 2.738. Prawidłowość tę można odnieść do każdej z poszczególnych gmin.

TABELA 16. Pracodawcy i oferty pracy

Wyszczególnienie	2004	2005	2006
Powiat ogółem			
Liczba współpracujących z PUP pracodawców	364	365	584
Liczba zgłoszonych wolnych miejsc pracy	2.500	1.988	2.738
Z tego:			
Miasto Chojnice			
Liczba współpracujących z PUP pracodawców	162	239	365
Liczba zgłoszonych wolnych miejsc pracy	1.686	1.496	1.966
Gmina Chojnice			
Liczba współpracujących z PUP pracodawców	50	54	71
Liczba zgłoszonych wolnych miejsc pracy	225	142	264
Czersk			
Liczba współpracujących z PUP pracodawców	62	42	78
Liczba zgłoszonych wolnych miejsc pracy	349	200	383
Brusy			
Liczba współpracujących z PUP pracodawców	31	25	65
Liczba zgłoszonych wolnych miejsc pracy	105	87	289
Konarzyny			
Liczba współpracujących z PUP pracodawców	10	5	5
Liczba zgłoszonych wolnych miejsc pracy	62	63	88

Źródło: Dane statystyczne PUP Chojnice

Dane poniżej wskazują, że liczba współpracujących z PUP pracodawców w powiecie chojnickim utrzymywała się na podobnym poziomie przez te trzy lata. Analizując dane dotyczące liczby zgłoszonych wolnych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych w powiecie chojnickim nasuwa się wniosek, iż ogólnie występuje tendencja wzrostowa. W roku 2004 liczba ta wynosiła 25, a już w roku 2006 podwoiła się do 50 wolnych miejsc. Dane dotyczą całego powiatu. Jednak w mieście Chojnice liczba ta diametralnie spadła z 20 do 14 miejsc. Ogólny wzrost spowodowany jest zwiększeniem liczby wolnych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych w gminie Czersk i Brusy.

TABELA 17. Oferty pracy dla osób niepełnosprawnych

Wyszczególnienie	2004	2005	2006
Powiat ogółem			
Liczba współpracujących z PUP pracodawców	11	14	14
Liczba zgłoszonych wolnych miejsc pracy	25	28	50
Z tego:			
Miasto Chojnice			
Liczba współpracujących z PUP pracodawców	9	13	9
Liczba zgłoszonych wolnych miejsc pracy	20	27	14
Gmina Chojnice			
Liczba współpracujących z PUP pracodawców	1	1	1
Liczba zgłoszonych wolnych miejsc pracy	1	1	1
Czersk			
Liczba współpracujących z PUP pracodawców	1	0	3
Liczba zgłoszonych wolnych miejsc pracy	4	0	10
Brusy			
Liczba współpracujących z PUP pracodawców	0	0	1
Liczba zgłoszonych wolnych miejsc pracy	0	0	25
Konarzyny			
Liczba współpracujących z PUP pracodawców	0	0	0
Liczba zgłoszonych wolnych miejsc pracy	0	0	0

Źródło: Dane statystyczne PUP Chojnice

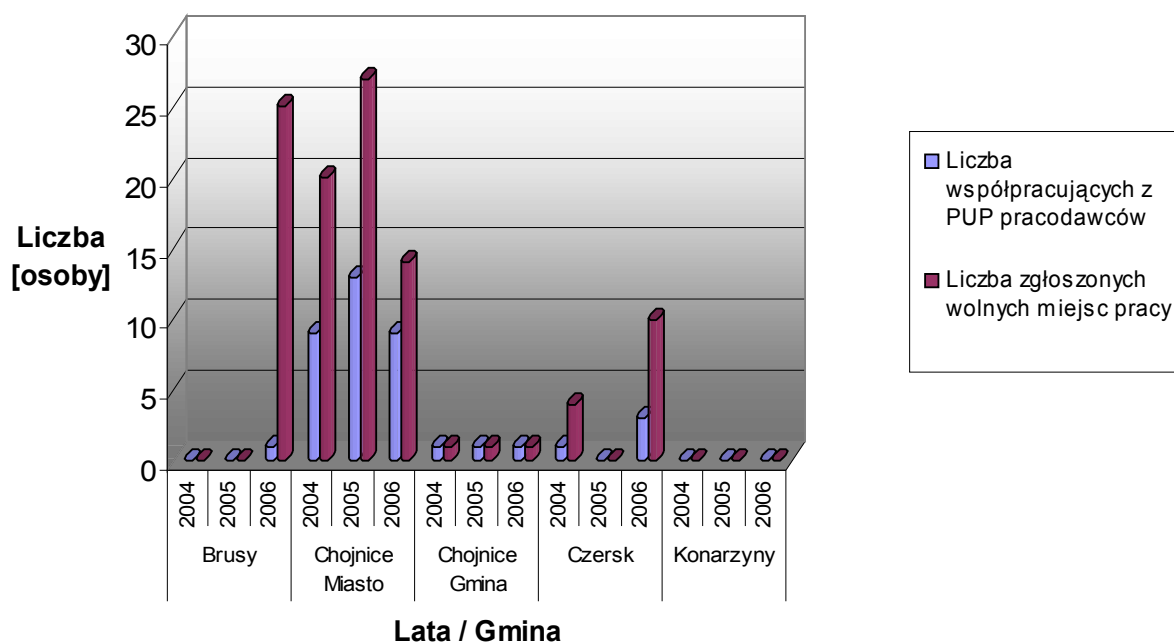
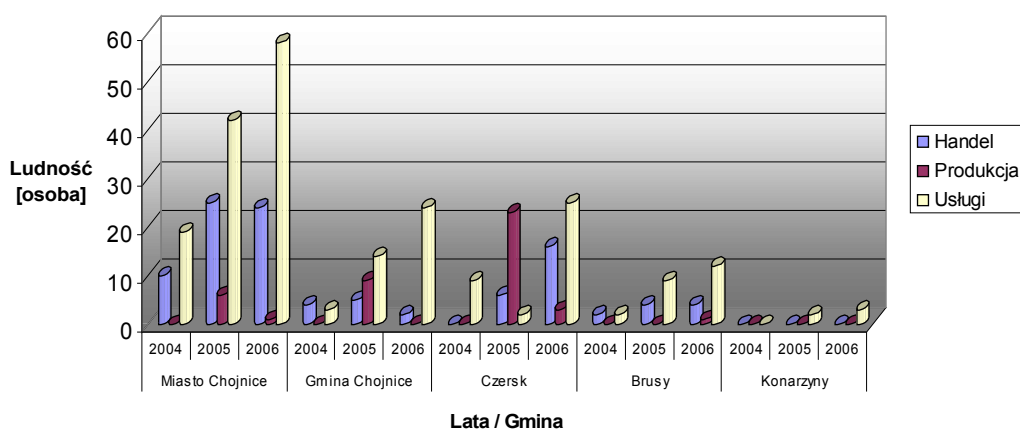

TABELA 18. Osoby bezrobotne uruchamiające działalność gospodarczą w ramach dotacji z urzędu pracy.

	Powiat			Miasto Chojnice			Gmina Chojnice			Czersk			Brusy			Konarzyny		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Ogółem	49	135	173	29	73	81	7	16	28	9	31	44	4	13	17	0	2	3
W tym																		
Handel	16	40	46	10	25	24	4	5	2	0	6	16	2	4	4	0	0	0
Produkcja	0	10	5	0	6	1	0	9	0	0	23	3	0	0	1	0	0	0
Usługi	33	85	122	19	42	58	3	14	24	9	2	25	2	9	12	0	2	3

Źródło: Dane statystyczne PUP Chojnice

Powyższe dane wskazują na ogromne zainteresowanie osób bezrobotnych rozpoczęciem działalności gospodarczej w ramach dotacji z urzędu pracy. Wynika z nich, że z roku na rok wzrasta w dużym tempie liczba dotacji do uruchomienia działalności gospodarczej przez osoby bezrobotne. W roku 2004 było tych dotacji w całym powiecie chojnickim tylko 49, gdzie w roku 2006 aż 173. Najwięcej przyznano dotacji mieszkańcom miasta i gminy Chojnice, a najmniej bezrobotnym z gminy Konarzyny.

TABELA 19. Szkolenia grupowe realizowane przez PUP w Chojnicach w latach 2004 – 2006

Nazwa szkolenia	Liczba uczestników	Liczba złożonych wniosków
2004		
Nowoczesny sprzedawca z obsługą kas fiskalnych	359	374
Podstawy języka angielskiego		
Podstawy języka niemieckiego		
Mała przedsiębiorczość		
Krawiec – szwacz		
Kurs ogólnobudowlany		
Mała gastronomia z obsługą kas fiskalnych		
Hurtownik, magazynier z obsługą kas fiskalnych i wózków widłowych		
Kurs z zakresu urządzeń, instalacji i sieci elektroenergetycznych do 1 KV		
Grafik komputerowy z umiejętnością projektowania stron www – pracownik biura reklamy		
Monter stolarki PCV i aluminium		
Spawacz w osłonie CO ₂		
Spawacz w osłonie CO ₂ oraz elektrodą otuloną		
+ szkolenia indywidualne		
2005		
Spawacz w osłonie CO ₂ Kurs przedsiębiorczości		
Podstawy języka angielskiego		
Handlowiec europejski		
Nowoczesny sprzedawca		

Kurs dokształcający kierowców w zakresie przewozu rzeczy Kurs komputerowy Pracownik obsługi turystycznej Lider Klubu Pracy Kosmetyka twarzy wraz z makijażem oraz modelowanie i zdobienie paznokci Pozyskiwanie środków dla MiSP oraz organizacji pozarządowych Fryzjerstwo Kurs kwalifikacyjny Kucharz potraw regionalnych Technolog robót wykończeniowych w budownictwie Monter instalacji wodno-kanalizacyjnej oraz sieci zewnętrznych Projektowanie stron internetowych Profesjonalny sprzedawca Operator usług utrzymania czystości Operator wózków jezdniowych z napędem silnikowym Operator sprzętu ciężkiego Profesjonalne przedłużanie paznokci Kurs języka norweskiego + szkolenia indywidualne	412	462
2006		
Instruktor fitness Operator sprzętu ciężkiego (obsługa koparki) Operator sprzętu ciężkiego (obsługa koparko-ładowarki) Tapicer Spawacz w osłonie CO2 Szwaczka Kurs księgowo-finansowy z wykorzystaniem programów komputerowych Garncarstwo i rzeźbiarstwo Kucharz potraw regionalnych	215	238

Zródło: Dane statystyczne PUP Chojnice

Szkolenia grupowe realizowane przez PUP w Chojnicach przedstawiają się różnie na przestrzeni tych 3 lat. W roku 2004 było ich 13. Wniosków złożonych było 374, a rzeczywistych uczestników 359. Rok 2005 był rokiem, w którym PUP zorganizował najwięcej szkoleń grupowych, bo aż 23 (dodatkowo szkolenia indywidualne). Uczestników było 412 , na 462 złożone wnioski.. Natomiast w roku 2006 ta liczba diametralnie zmalała. Przeprowadzono tylko 10 szkoleń, w których udział wzięło 215 osób, na 238 wniosków. Dane wskazują na to, że liczba szkoleń jest w miarę zadowalająca jeśli chodzi o potrzeby osób zgłaszających chęć przystąpienia.

Brak zatrudnienia negatywnie wpływa nie tylko na ekonomiczną kondycję rodzin, ale także na pozamaterialne kwestie życia rodzinnego. Przymusowe pozostawanie bez pracy oraz niemożność znalezienia ponownego zatrudnienia powoli i systematycznie pozbawiają człowieka poczucia własnej wartości. Stres i utrata stabilizacji powodują często niemożność podejmowania racjonalnych, a niekiedy jakichkolwiek decyzji. Pojawia się apatia i zniechęcenie.

Wykształcenie, co jest zrozumiałe, jeszcze bardziej niż płeć i wiek różnicuje sytuację bezrobotnego na rynku pracy. Wśród bezrobotnych dominują osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym.

Z doświadczeń pracowników socjalnych wynika, że bezpośrednim i najbardziej widocznym skutkiem bezrobocia jest obniżenie standardu materialnego rodziny, co wręcz wymusza konieczność korzystania z pomocy społecznej. Mniej widoczne, lecz nie mniej zagrażające spójności rodziny są skutki psychologiczne bezrobocia. Bezrobocie powoduje bowiem zmianę sytuacji społecznej i emocjonalnej całej rodziny, zarówno dorosłych jak i dzieci.

Częstym zjawiskiem jest izolacja społeczna - ograniczone zostają kontakty interpersonalne wszystkich członków rodziny bezrobotnego zarówno ze znajomymi, jak i z dalszą rodziną. Bezrobocie wpływa także niekorzystnie na układ stosunków wewnątrzrodzinnych, przy czym okazuje się, że bezrobocie mężczyźni ma znacznie bardziej negatywne skutki dla rodziny niż bezrobocie kobiet. Bezrobotny mężczyźni doświadcza silnej frustracji, obniżenia swojej pozycji w rodzinie, utraty autorytetu, które to doznania powodują bezradność, apatie, sięganie po alkohol- coraz częstsze zjawisko u bezrobotnych.

Do najważniejszych barier lokalnego rynku pracy (na koniec września 2007 roku) można zaliczyć:

1. „Trudną” sytuacja osób bezrobotnych:

- wysoki udział wśród ogółu bezrobotnych osób o niskim wykształceniu i niskich kwalifikacjach zawodowych (66% bezrobotnych posiada wykształcenie niepełne podstawowe i podstawowe oraz zasadnicze zawodowe),
- wysoki odsetek bezrobotnych kobiet,
- wysoki udział osób pozostających bez pracy powyżej 12 m-cy,
- niski odsetek osób posiadających prawo do zasiłku.

2.Słabą dynamikę spadku bezrobocia w grupie osób powyżej 50 roku życia co świadczyć może o problemie „zakorzenionego” bezrobocia, czyli takiego, które w niewielkim stopniu reaguje na zmieniającą się koniunkturę.

3.Narastanie zjawiska emigracji zawodowej.

4.Duże problemy pracodawców w pozyskiwaniu nowych pracowników.

5.Brak chęci i motywacji do podejmowania zatrudnienia.

6.Narastające zjawisko bezrobocia „dziedzicznego”.

Bezrobocie powoduje wiele skutków ubocznych w funkcjonowaniu życia całej rodziny. Aby je skutecznie eliminować trzeba dokładnie określić cel strategiczny i operacyjne, a następnie kierunki działań i zadania do realizacji.

2.NAJWAŻNIEJSZE DZIAŁANIA GMIN POWIATU CHOJNICKIEGO NA RZECZ INWESTYCJI I AKTYWIZACJI MIESZKAŃCÓW

1. Zabezpieczenie środków budżetowych na zatrudnianie osób w ramach prac interwencyjnych.
2. Współpraca z PUP w zakresie organizacji kursów zawodowych i aktywizacji bezrobotnych mieszkańców.
3. Współpraca ze stowarzyszeniami, tworzenie i wspieranie inicjatyw.
4. Inwestycje infrastrukturalne.
5. Zabezpieczenie terenów pod inwestycje.
6. Kredyty na inwestycje dla młodych rolników.
7. Realizacja projektów z EFS-u na rzecz aktywizacji zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
8. Wprowadzenie zwolnienia z opłaty stałej za wnioski o wpis do ewidencji działalności gospodarczej dla osób, które przed rozpoczęciem działalności gospodarczej miały status osoby bezrobotnej.

3.NAJWAŻNIEJSZE POTRZEBY I ZAMIERZENIA GMIN POWIATU CHOJNICKIEGO W ZAKRESIE ZWALCZANIA BEZROBOCIA NA LATA 2007-2015

- 1.Organizacja prac interwencyjnych.
- 2.Organizacja kursów kwalifikacyjnych i ich większa różnorodność.
- 3.Szeroko pojęta aktywizacja osób bezrobotnych, szczególnie kobiet jako najliczniejszej grupy oraz osób niepełnosprawnych
- 4.Zatrudnianie w ramach przygotowania zawodowego.
- 5.Pozyskiwanie i zabezpieczenie terenów pod inwestycje, które przyczynią się do dalszego

spadku bezrobocia.

6. Wspomaganie działalności nowo powstałych firm poprzez wprowadzenie zwolnienia z opłaty stałej za wnioski o wpis do ewidencji działalności gospodarczej dla osób, które przed rozpoczęciem działalności gospodarczej miały status osoby bezrobotnej.

7. Inicjowanie zakładania i rozwoju miejscowych firm.

8. Powrót do dawnych, zapomnianych już zawodów, które mogłyby zaktywizować osoby bezrobotne do małej przedsiębiorczości.

4. CEL STRATEGICZNY

Przeciwdziałanie i eliminowanie negatywnych skutków psychospołecznych wynikających z bezrobocia (zwłaszcza długotrwałego) oraz zwiększenie szans na podjęcie pracy zawodowej.

5. CELE OPERACYJNE

1. Przeciwdziałanie i eliminowanie negatywnych skutków psychospołecznych bezrobocia.

2. Zorganizowanie sieci współpracy między instytucjami i organizacjami.

3. Rozwój poradnictwa zawodowego oraz struktur inicjujących i wspierających działania osób bezrobotnych w poszukiwaniu pracy.

4. Wypracowanie form i zasad wspierania rodzin osób bezrobotnych.

5. Wspieranie tworzenia nowych działalności gospodarczych na terenie powiatu.

6. Zmniejszenie bezrobocia oraz jego skutków poprzez:

- stwarzanie warunków do powstawania nowych miejsc pracy,

- dostosowanie profilu kształcenia zawodowego do wymogów lokalnego rynku pracy,

- pomoc osobom bezrobotnym i zagrożonym bezrobociem.

7. Promowanie i wspieranie programów preferencyjnych dla pracodawców zatrudniających absolwentów, długotrwale bezrobotnych, niepełnosprawnych.

8. Wspieranie wszelkich działań mających na celu pomoc osobom niepełnosprawnym.

6. KIERUNKI DZIAŁAŃ I ZADANIA DO REALIZACJI

1. Budowa sprawnego aparatu instytucji rynku pracy.

2. Rozwój narzędzi i systemów informatycznych integrujących systemy publicznych służb zatrudnienia i instytucji pomocy społecznej.

3. Wsparcie określonych grup osób bezrobotnych, które doświadczają największych trudności z wejściem i utrzymaniem się na rynku pracy.

4. Rozwój przedsiębiorczości i samozatrudnienia na lokalnym rynku pracy.

5. Wsparcie aktywizacji zawodowej mieszkańców obszarów wiejskich.

6. Tworzenie i wspieranie sektora ekonomii społecznej.

7. Podniesienie kwalifikacji osób pracujących.

8. Podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa.

5. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Zatrważająco niski jest w polskim społeczeństwie poziom świadomości tematów związanych z niepełnosprawnością i sytuacją osób niepełnosprawnych. Objawia się to w wielu dziedzinach codziennego życia. Począwszy od problemów, jakie osoby niepełnosprawne mają ze znalezieniem pracy, poprzez codzienne zmagania z barierami architektonicznymi w miejscach publicznych, a skończywszy na barierach społecznego milczenia, niewiedzy i strachu przed innością.

Definicja niepełnosprawności jest bardzo płynna i nie daje się jasno sprecyzować. W życiu każdego człowieka pojawiają się momenty mniejszych lub większych możliwości czy też ograniczeń fizycznych. To co obecnie jest dla nas łatwo dostępne, za kilka lat może być barierą nie do pokonania. Pomijając dysfunkcje z powodu nieszczęśliwych wypadków, jest wiele przyczyn pogłębiania się wraz z wiekiem niepełnosprawności i dysfunkcji. Wbrew obiegowym opiniom, niepełnosprawność jest brakiem przystosowania funkcji danego organizmu do warunków, w jakich się znajduje.

Zgodnie z definicją sformułowaną przez Światową Organizację Zdrowia (WHO): Osoba niepełnosprawna to osoba, u której istotne uszkodzenie i obniżenie sprawności funkcjonowania organizmu powoduje uniemożliwienie, utrudnienie lub ograniczenie sprawnego funkcjonowania w społeczeństwie, biorąc pod uwagę takie czynniki jak płeć, wiek oraz czynniki zewnętrzne. Poszukiwanie więc wspólnego mianownika i optymalne kształtowanie środowiska człowieka w zakresie dostępności jest jak najbardziej sprawą oczywistą. Jednak ze względu na naszą różnorodność kulturową i etniczną oraz postrzeganie człowieka jako jednostki niepowtarzalnej, nie ma rozwiązań idealnych. Toteż etykietę "niepełnosprawny" możemy otrzymać w każdym momencie i na każdym etapie naszego życia.

To co odróżnia osoby niepełnosprawne od innych, to tylko i wyłącznie ich niepełnosprawność. Osoby te spotykamy codziennie, w każdym środowisku społecznym. U części z nich niepełnosprawność jest uzewnętrzniona do tego stopnia, że nie sposób nie dostrzegać ich obecności. Dane ONZ szacują, że "10% ludności świata jest w ten czy inny sposób dotknięte niepełnosprawnością i że ich perspektywy pogarszają się".

W rozwiniętych gospodarczo krajach Unii Europejskiej około 15% populacji to osoby niepełnosprawne. Według narodowego spisu powszechnego przeprowadzonego w 2002 roku, liczba osób niepełnosprawnych w Polsce to 5.456,7 tys., co stanowi 14,3% ludności kraju. Oznacza to, że co siódmy mieszkaniec naszego kraju jest osobą niepełnosprawną lub za taką się uważa.

Prawo do niezależnego i godnego życia zapewnia każdemu obywatelowi Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej: (Art.69.) Osobom niepełnosprawnym władze publiczne udzielają, zgodnie z ustawą, pomocy w zabezpieczeniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej.

Według statystyk osoby niepełnosprawne są gorzej wykształcone, przejawiają niższą aktywność zawodową i w konsekwencji dotyka je zjawisko wykluczenia z życia zawodowego i społecznego. W Polsce aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych wynosi 17,3%, w krajach Unii Europejskiej ok. 40-50%. W ostatnich latach nastąpiła szczególna aktywność legislacyjna na rzecz osób niepełnosprawnych. Wprowadzono wiele norm, poprawek oraz regulacji prawnych mających na celu poprawę życia i społecznego funkcjonowania osób niepełnosprawnych. Zmieniono także zasady i tryb orzekania o niepełnosprawności.

Jednym z dokumentów broniących praw osób niepełnosprawnych jest zatwierdzona uchwałą sejmu Karta Praw Osób Niepełnosprawnych (1 sierpnia 1997 r. M.P.50.475). Zawiera ona między innymi prawa osób niepełnosprawnych do:

- dostępu do dóbr i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym,
- dostępu do leczenia i opieki medycznej, rehabilitacji i edukacji leczniczej,
- życia w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych,
- swobodnego przemieszczania się i korzystania ze środków transportu,
- dostępu do informacji.

Najważniejsze akty prawne i rozporządzenia , które mają odniesienia i wpływ na poprawę sytuacji osób niepełnosprawnych:

- Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- Ustawa o pomocy społecznej,
- Ustawa o rentach i emeryturach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
- Ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym,
- Ustawa o prawie budowlanym.

Najnowsze badania wykazują, że około 13% naszego społeczeństwa to osoby niepełnosprawne. Jednocześnie w Polsce poziom zatrudnienia osób niepełnosprawnych jest ponad dwukrotnie niższy od średniej z krajów Unii Europejskiej. Aż 80% osób niepełnosprawnych w Polsce nie tylko nie pracuje, ale i nie poszukuje pracy. Wygrywa brak wiary w siebie i w możliwość osiągnięcia sukcesu. Pokutują negatywne stereotypy i brak zrozumienia dla potrzeb i problemów osób niepełnosprawnych. Przystosowanie realiów codziennego życia dla potrzeb niepełnosprawnej części naszego społeczeństwa również pozostawia wiele do życzenia – piętrzą się bariery nie tylko architektoniczne. Społeczeństwo boi się kontaktu z niepełnosprawnymi. Dlaczego?

Ponieważ mało o nich wie. Po części wynika to z faktu izolowania się osób niepełnosprawnych od zdrowej części społeczeństwa. Czas to zmienić. Wiele organizacji społecznych i – co ważne – instytucji państwowych podejmuje kolejne działania w tym kierunku. Konieczna jest bowiem zmiana świadomości i podejścia do problemu niepełnosprawności, a wreszcie pracowników instytucji (społecznych i państwowych) mających kontakt z osobami niepełnosprawnymi.

1.DIAGNOZA

Na terenie powiatu działają następujące instytucje i placówki wsparcia dla osób niepełnosprawnych:

- 1) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chojnicach,
- 2) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chojnicach,
- 3) Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Cz ersku,
- 4) Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brusach,
- 5) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Konarz ynach,
- 6) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- 7) Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności.
- 8) Dom Pomocy Społecznej w Chojnicach,
- 9) Środowiskowy Dom Samopomocy w Chojnicach ,
- 10) Środowiskowy Dom Samopomocy w Cz ersku .
- 11) Dom Dziennego Pobytu,
- 12) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- 13) Noclegownia,
- 14) Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych w tym, m.in.,

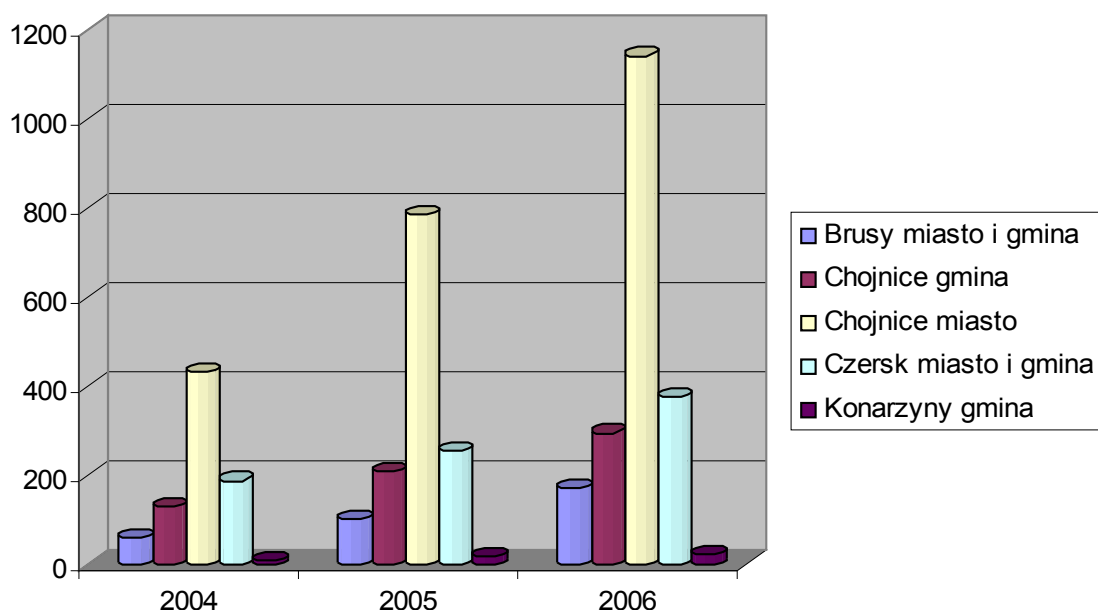
- STOWARZYSZENIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH SE MA KO , Chojnice
- STOWARZYSZENIE RODZICÓW I OPIEKUNÓW DZIAŁAJĄCYCH NA RZECZ DZIECI NIEPEŁNOSPRAWNYCH , Cz ersk
- STOWARZYSZENIE WSPIERAJĄCYCH OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE, Charzykowy
- CHOJNICKIE STOWARZYSZENIE KOBIET „AMAZONKI”, Chojnice
- POLSKI ZWIĄZEK NIEWIDOMYCH KOŁO CHOJNICE
- POLSKI ZWIĄZEK EMERYTÓW I RENCISTÓW KOŁO CHOJNICE,
- POLSKIE STOWARZYSZENIE NA RZECZ OSÓB Z UPOŚLEDZENIEM UMYSŁOWYM KOŁO CHOJNICE

- POLSKI ZWIĄZEK GŁUCHYCH KOŁO CHOJNICE
- STOWARZYSZENIE OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI, ICH RODZIN I PRZYJACIÓŁ OPUS , Chojnice
- POLSKIE TOWARZYSTWO STWARDNIENIA ROZSIANEGO KOŁO CHOJNICE
- POLSKIE STOWARZYSZENIE DIABETYKÓW, Chojnice
- CHOJNICKI KLUB ŻEGLARSKI, SEKCJA KAJAKOWA „SZANSA”Charzykowy
- STOWARZYSZENIE RODZIN ZASTĘPCZYCH „FAMILIA”, Chojnice
- FUNDACJA “PALIUM”, Chojnice
- STOWARZYSZENIE PRZYJACIÓŁ HOSPICJUM, Chojnice
- STOWARZYSZENIE „NADZIEJA”, Chojnice
- STOWARZYSZENIE PRZYJACIÓŁ ZESPOŁU SZKÓŁ SPECJALNYCH „RAZEM”, Chojnice
- FUNDACJA „DLA ZDROWIA”, Chojnice

TABELA 20. Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności lub niepełnosprawności w powiecie chojnickim

	2004	2005	2006
Brusy miasto i gmina	61	102	171
Chojnice gmina	129	207	295
Chojnice miasto	432	786	1 143
Czersk miasto i gmina	188	256	375
Konarzyny gmina	7	16	24
POWIAT	817	1 367	2 008

Źródło: Dane z PZOON w Chojnicach

Dane PZOON w Chojnicach wskazują, że liczba wydanych orzeczeń na terenie powiatu chojnickiego rośnie w dużym tempie. Ta prawidłowość odnosi się do każdej z poszczególnych gmin. W roku 2004 na terenie powiatu wydano 817 orzeczeń o stopniu niepełnosprawności lub niepełnosprawności, a już w roku 2006 – 2008 osób.

TABELA 21. Liczba orzeczeń w zależności od stopnia niepełnosprawności

	Brusy miasto i gmina			Chojnice gmina			Chojnice miasto			Czersk miasto i gmina			Konarzyny gmina			POWIAT		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Znaczny	18	31	47	30	43	52	114	214	239	49	67	87	1	1	8	212	356	433
Umiarkowany	12	29	42	48	61	93	153	241	400	81	73	115	3	6	7	297	410	657
Lekki	16	21	37	36	55	83	130	246	348	41	72	98	2	3	3	225	397	569
SUMA	46	81	126	114	159	228	397	701	987	171	212	300	6	10	18	752	1 163	1 659

Źródło: Dane z PZOON w Chojnicach

Powyższa tabela ukazuje liczbę wydanych orzeczeń w zależności od stopnia niepełnosprawności. Dane wskazują, że najwięcej jest osób z orzeczonym umiarkowanym stopniem, na drugim miejscu z lekkim stopniem, a na trzecim ze znacznym. Z każdym rokiem liczba tych osób wzrasta

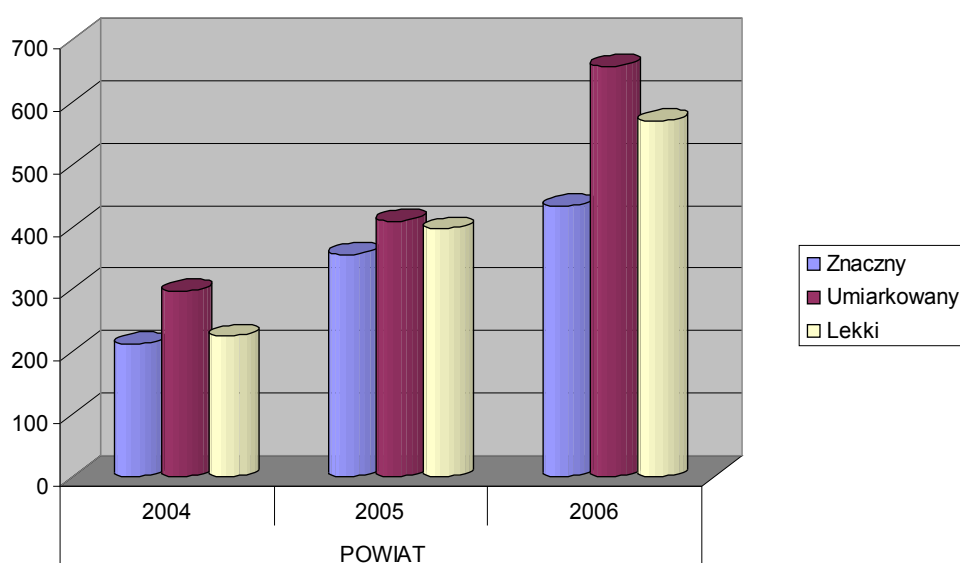

TABELA 22. Liczba wydanych orzeczeń w zależności od wieku

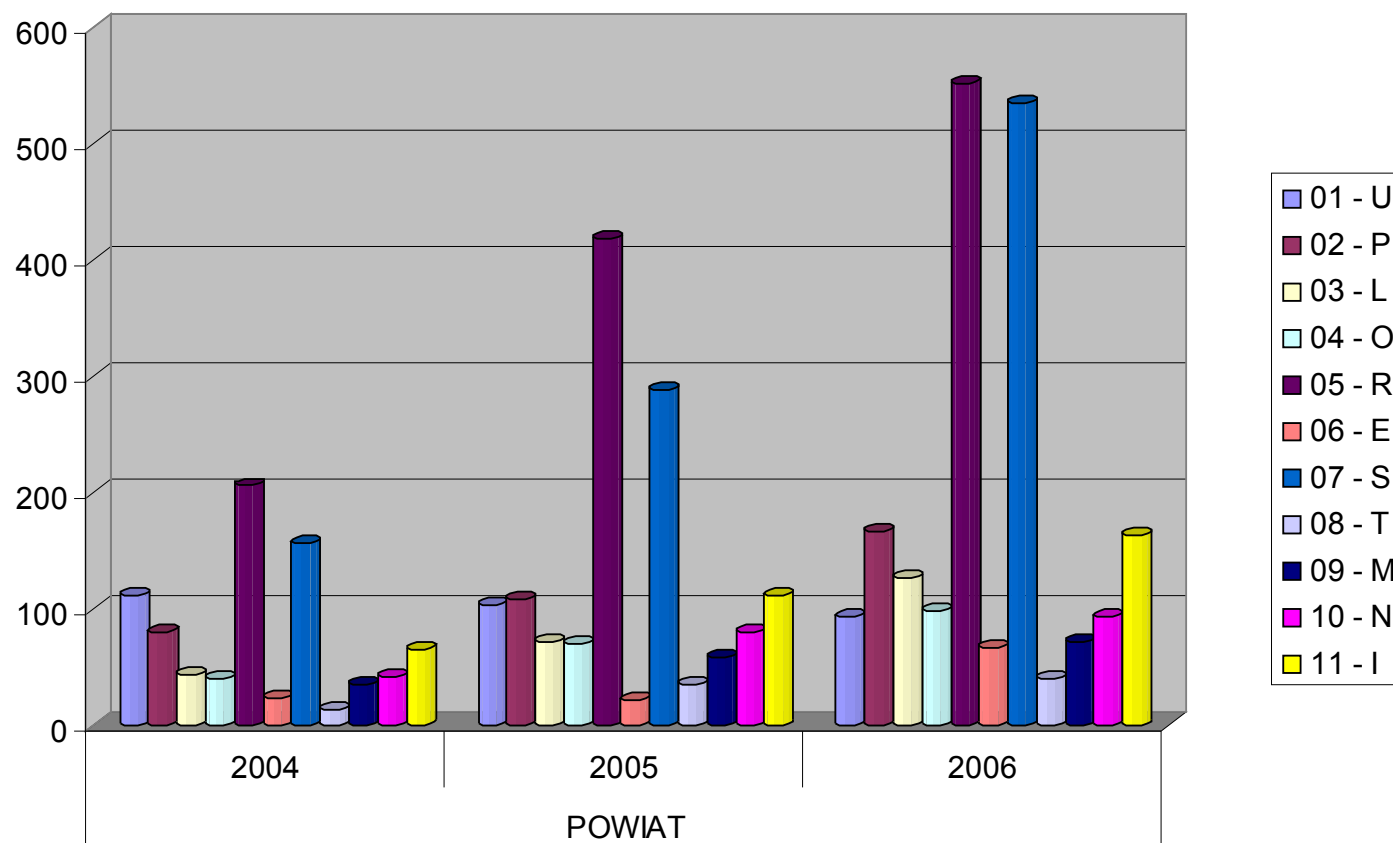
	Brusy miasto i gmina			Chojnice gmina			Chojnice miasto			Czersk miasto i gmina			Konarzyny gmina			POWIAT		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
do 16 r. ż.	15	21	45	15	48	67	35	85	156	17	44	75	1	6	6	83	204	349
od 16 do 65 r. ż.	31	62	93	96	100	135	313	531	749	141	172	228	3	10	12	584	875	1 217
powyżej 65 r. ż.	15	19	33	15	107	160	84	170	238	30	40	72	3	0	6	147	336	509
SUMA	61	102	171	126	255	362	432	786	1 143	188	256	375	7	16	24	814	1 415	2 075

Źródło: Dane z PZOON w Chojnicach

TABELA 23. Liczba wydanych orzeczeń w zależności od wiodącej przyczyny niepełnosprawności

	Brusy miasto i gmina			Chojnice gmina			Chojnice miasto			Czersk miasto i gmina			Konarzyny gmina			POWIAT		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
01 - U	5	9	15	15	18	23	39	53	33	50	22	22	3	1	0	112	103	93
02 - P	2	6	14	14	18	13	47	66	91	15	17	45	2	1	4	80	108	167
03 - L	8	9	11	8	9	19	19	33	71	8	18	24	1	3	2	44	72	127
04 - O	5	7	9	6	9	17	18	37	44	11	17	27	0	0	1	40	70	98
05 - R	10	25	42	33	54	81	125	249	344	37	86	81	1	4	3	206	418	551
06 - E	0	2	3	5	3	14	9	11	33	9	6	17	0	0	0	23	22	67
07 - S	17	15	36	22	45	78	89	191	318	29	34	97	0	3	6	157	288	535
08 - T	3	4	2	2	5	7	7	22	24	1	5	7	0	0	0	13	36	40
09 - M	4	5	8	8	9	11	17	28	38	6	14	15	0	2	0	35	58	72
10 - N	3	10	12	4	14	13	28	42	49	7	13	14	0	1	6	42	80	94
11 - I	4	10	19	12	23	19	34	54	98	15	24	26	0	1	2	65	112	164
SUMA	61	102	171	129	207	295	432	786	1 143	188	256	375	7	16	24	817	1 367	2 008

Źródło: Dane z PZOON w Chojnicach

Symbole przyczyn niepełnosprawności oznacza się następująco:

01-U – upośledzenie umysłowe,

02-P – choroby psychiczne,

03-L – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu,

04-O – choroby narządu wzroku,

05-R – upośledzenie narządu ruchu,

06-E – epilepsja,

07-S – choroby układu oddechowego i krążenia,

08-T – choroby układu pokarmowego,

09-M – choroby układu moczowo-płciowego,

10-N – choroby neurologiczne,

11-I – inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego.

PZON w Chojnicach wydaje orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności w zależności od przyczyny. Dane wskazują, że najczęstszą przyczyną niepełnosprawności jest upośledzenie narządu ruchu oraz układu oddechowego i krążenia.

TABELA 24. Liczba wydanych orzeczeń w zależności od płci

	Brusy miasto i gmina			Chojnice gmina			Chojnice miasto			Czersk miasto i gmina			Konarzyny gmina			POWIAT		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
kobiety	27	46	67	59	100	135	231	421	608	85	134	198	4	7	11	406	708	1 019
mężczyźni	34	56	104	70	107	160	201	365	535	103	122	177	3	9	13	411	659	989
SUMA	61	102	171	129	207	295	432	786	1 143	188	256	375	7	16	24	817	1 367	2 008

Źródło: Dane z PZON w Chojnicach

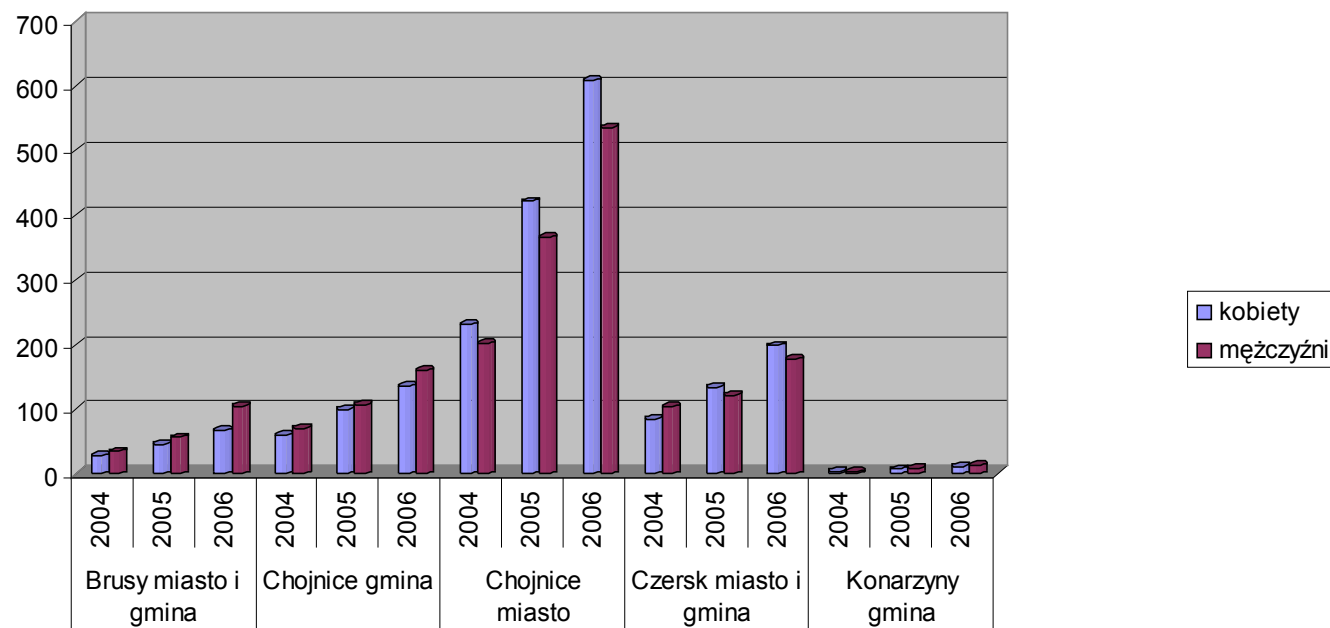

TABELA 25. Liczba osób niepełnosprawnych objętych pomocą w zakresie rehabilitacji zawodowej realizowanej przez PCPR w Chojnicach

	Brusy			Gmina Chojnice			Miasto Chojnice			Czersk			Konarzyny			Powiat		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
pożyczki	-	1	-	1	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	2	1	1
miejsca pracy subsydiowane	-	1	-	3	1	-	5	4	4	-	-	-	-	-	-	6	5	3
SUMA	-	1	-	3	1	-	5	4	4	-	-	-	-	-	-	8	6	4

Źródło: Dane PCPR w Chojnicach

Jak wskazują powyższe dane maleje liczba udzielonych pożyczek i tworzonych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych w ramach rehabilitacji zawodowej realizowanej przez PCPR w Chojnicach. W roku 2004 utworzonych nowych miejsc pracy było 6, a w roku 2006 już tylko 3. Tak samo zmalała ilość udzielonych pożyczek.

TABELA 26. Liczba osób niepełnosprawnych objętych pomocą w zakresie rehabilitacji zawodowej realizowanej przez PUP w Chojnicach.

	Brusy			Gmina Chojnice			Miasto Chojnice			Czersk			Konarzyny			Powiat		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Szkolenia	-	-	-	1	-	2	8	10	4	1	-	3	-	-	-	10	10	9
Staż	-	1	-	-	-	1	3	3	4	-	2	1	-	-	-	3	6	6
Pożyczki/dotacje	-	1	-	1	-	-	-	1	2	1	-	1	-	-	-	2	2	3
suma	-	2	-	2	-	3	11	14	10	2	2	5	-	-	-	15	18	18

Źródło: Dane PCPR w Chojnicach

Dane PUP w Chojnicach wskazują na to, że liczba szkoleń dla osób niepełnosprawnych utrzymuje się na podobnym poziomie. Tak samo było z pożyczkami/dotacjami. Tendencję wzrostową można zauważyć jeśli chodzi o staże. W roku 2004 było tylko 3, a w roku 2005 już 6. Jednak w roku 2006 liczba ta pozostała na tym samym poziomie.

TABELA 27. Liczba osób niepełnosprawnych objętych pomocą w zakresie rehabilitacji społecznej realizowanej przez PCPR w Chojnicach

	Brusy			Gmina Chojnice			Miasto Chojnice			Czersk			Konarzyny			Powiat		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych	18	17	27	52	55	62	318	449	495	81	70	69	3	-	4	472	591	657
zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny	2	2	6	5	-	3	27	30	22	11	6	13	-	-	-	45	38	44
zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	13	13	22	15	13	22	112	143	248	32	29	34	4	2	4	176	200	330
likwidacja barier w komunikowaniu	3	5	16	14	10	10	75	76	114	12	26	26	1	1	-	105	118	166
likwidacja barier technicznych	-	1	3	-	-	7	13	29	77	2	10	21	1	-	-	16	40	108
likwidacja barier architektonicznych	1	4	4	1	-	4	13	8	12	8	6	5	-	-	-	22	18	25
dofinansowanie sportu, kultury i rekreacji	-	3	10	252	141	30	-	443	599	-	402	604	-	2	1	252	991	1244
uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej	3	3	3	5	5	5	26	26	26	26	26	26	0	0	0	60	60	60
umieszczanie w domu pomocy społecznej dla osób prz. psychicznie chorych	0	1	0	2	1	2	3	0	3	2	0	1	0	0	0	7	2	6

Źródło: Dane PCPR w Chojnicach

Powyższe dane ukazują liczbę osób niepełnosprawnych objętych pomocą w zakresie rehabilitacji społecznej realizowanej przez PCPR w Chojnicach. Najwięcej osób korzysta z dofinansowanie do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych. Liczba ta zwiększyła się z 472 osób w roku 2004 do 657 w roku 2006. Liczba chętnych wzrasta z każdym rokiem. Na drugim miejscu jest korzystanie z dofinansowania do zakupu przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych. Wystąpiła ta sama tendencja wzrostowa. Duża liczba osób korzysta także z likwidacji barier w komunikowaniu, technicznych i architektonicznych. Ogromnym zainteresowaniem cieszy się też dofinansowanie dla organizacji pozarządowych do sportu, kultury i rekreacji. Liczba osób objętych pomocą w zakresie rehabilitacji społecznej wzrasta z każdym rokiem.

TABELA 28. Liczba osób niepełnosprawnych objętych pomocą w formie zasiłków

	Brusy miasto i gmina			Chojnice gmina			Chojnice miasto			Czersk miasto i gmina			Konarzyny			Powiat		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
zasiłek stały (przyznany również z tytułu wieku)	21	30	30	80	81	65	175	225	235	85	104	126	3	2	3	364	442	459
zasiłek pielęgnacyjny	58	360	500		215	438		432	1428	132	184	181	13	24	26	203	1215	2573
zasiłek celowy	81	72	85	289	270	286	168	150	172	110	128	138	208	177	204	856	797	885
zasiłek okresowy	48	61	50	37	48	78	50	111	133	28	31	38	51	37	37	214	288	336

Źródło: Dane z ośrodków pomocy społecznej powiatu chojnickiego

Osoby niepełnosprawne potrzebują niekiedy więcej wsparcia ze strony społeczeństwa, by móc osiągnąć takie same warunki życia jak inni obywatele. To wsparcie nie powinno być nigdy traktowane jako przywilej, ale jako przysługujące człowiekowi prawo. Codzienne życie osób niepełnosprawnych najeżone jest mniejszymi i większymi przeszkodami utrudniającymi im prowadzenie normalnego życia. Tymczasem wcale tak być nie musi. Jest szereg sposobów eliminowania wielu niepotrzebnych przeszkód.

Zgodnie z Uchwałą Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 sierpnia 1997 r. osoby niepełnosprawne, czyli osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi, mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz nie mogą podlegać dyskryminacji. Aby móc to osiągnąć trzeba jasno określić potrzeby i cele do zrealizowania.

2.NAJWAŻNIEJSZE POTRZEBY I ZAMIERZENIA GMIN POWIATU CHOJNICKIEGO NA LATA 2007-2015

- 1.Tworzenie mieszkań chronionych.
- 2.Tworzenie zakładów aktywności zawodowej.
- 3.Zwiększenie liczby stanowisk pracy przystosowanych dla osób niepełnosprawnych, a także promowanie zatrudnienia osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy.
- 4.Rozszerzenie zakresu usług opiekuńczych.
- 5.Rozwój wolontariatu (dotyczy środowisk wymagających systematycznej pomocy usługowej).
- 6.Przeniesienie wydziału orzecznictwa ZUS na teren miasta Chojnice, z uwagi na uciążliwy dojazd do Słupska.
- 7.Likwidacja barier architektonicznych.
- 8.Rozwój infrastruktury dla potrzeb osób niepełnosprawnych.
- 9.Utworzenie specjalnej linii komunikacyjnej przystosowanej do przewożenia osób niepełnosprawnych.

Integralnym elementem strategii jest „**Powiatowy Program Działań na Rzecz osób Niepełnosprawnych na lata 2007-2015**”, przyjęty do realizacji Uchwałą V/41/2007 Rady Powiatu Chojnickiego z dnia 29 marca 2007 roku.

3.CEL STRATEGICZNY

Zapewnienie osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom pełnych i równoprawnych warunków do samodzielnego, aktywnego i niezależnego uczestnictwa w każdej sferze życia społecznego.

4.CELE OPERACYJNE

- 1.Działania w celu diagnozowania środowiska osób niepełnosprawnych.
- 2.Działania mające na celu podniesienie poziomu świadomości społeczeństwa nt. osób niepełnosprawnych; ich praw, potrzeb i możliwości.
- 3.Stworzenie możliwości do pełnej rehabilitacji leczniczej, psychologicznej i społecznej osób niepełnosprawnych.
- 4.Wyrównywanie szans w zakresie szeroko pojętej edukacji osób niepełnosprawnych.
- 5.Wyrównywanie szans życiowych osób niepełnosprawnych.
- 6.Wykorzystanie lokalnego potencjału w procesie integracji osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem.
- 7.Doskonalenie systemu pomocy osobom niepełnosprawnym.
- 8.Zintegrowanie działań samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych.

5.KIERUNKI DZIAŁAŃ I ZADANIA DO REALIZACJI

- 1.Tworzenie Środowiskowych Domów Samopomocy lub innej form działalności na rzecz osób niepełnosprawnych.
- 2.Utworzenie Ośrodka Informacji dla Osób Niepełnosprawnych.
- 3.Tworzenie mieszkań chronionych dla osób niepełnosprawnych.
- 4.Szkolenie pracowników jednostek samorządowych, które przybliżą problematykę niepełnosprawności. Jest to niezbędne do efektywnego poradnictwa i wspierania osoby niepełnosprawnej w samodzielnym życiu, poprzez towarzyszenie jej w różnych sytuacjach życiowych.
- 5.Rozwój pracy zespołowej w ośrodkach pomocy społecznej – pracownik socjalny wraz z konsultantem (pedagog, psycholog). Opracowanie wspólnie z rodziną osoby

- niepełnosprawnej i jej opiekunami plan pracy i pomocy.
6. Stworzenie kompleksowego systemu wyrównywania szans dla osób niepełnosprawnych intelektualnie.
 7. Zintegrowanie i rozbudowanie systemu pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi.
 8. Wspieranie profesjonalnych form pomocy wolontariatem – zorganizowanie grupy wolontariuszy.
 9. Dofinansowanie dla stowarzyszeń i podmiotów działających na rzecz osób niepełnosprawnych do organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki.
 10. Dofinansowanie do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych, likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu, do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny.
 11. Zintensyfikowanie zintegrowanego systemu wczesnego wspomagania rozwoju dzieci i młodzieży (diagnoza, terapia, poradnictwo).
 12. Stworzenie profesjonalnych form pomocy osobom starszym.
 13. Promocja zatrudnienia osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy.

6.UBÓSTWO, BEZDOMNOŚĆ, TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO I BEZDOMNOŚĆ

Na początku lat 90-tych niewiele osób zdawało sobie sprawę z kosztów transformacji systemowej. Pierwszy etap przemian systemowych charakteryzuje transformację jako proces zmieniający radykalnie – poprzez pogorszenie sytuacji materialnej – status społeczny całych grup. Niesie nowe uwarunkowania społeczne i wymaga od wszystkich gruntownej zmiany dotychczasowych zachowań w celu lepszej adaptacji do nowego.

Nowe to przede wszystkim nowe zjawiska społeczne, jak:

- 1.zmiana sytuacji materialnej emerytów i rencistów,
- 2.wzrost liczby faktycznie bezrobotnych,
- 3.pogłębienie się bezrobocia strukturalnego,
- 4.dalszy spadek dochodów rolniczych.

Zjawisko ubóstwa jest zjawiskiem wielowymiarowym i wieloaspektowym.

Według Encyklopedii PWN ubóstwo to zjawisko społeczne polegające na braku dostatecznych środków materialnych dla zaspokojenia potrzeb życiowych jednostki lub rodziny. Współcześnie ubóstwo utożsamiane jest z deprywacją ważnych dla jednostki i akceptowanych społecznie potrzeb. Pojęcie potrzeby ściśle związane jest z niedostatecznym zaspokojeniem konkretnych potrzeb: biologicznych, społecznych, kulturalnych.

Ze społeczną kwestią ubóstwa mamy do czynienia wówczas, gdy charakterystyczne dla sytuacji sprzężenia deprawacji ekonomicznych i pozaekonomicznych przybierają taką skalę i natężenie, że stają się stałym atrybutem życia całych zbiorowości społecznych, a zarazem wywierają destruktywny wpływ na klimat stosunków międzyludzkich i ogólne funkcjonowanie społeczeństwa.

Obecnie w Polsce ubóstwo najsilniej związane jest z bezrobociem i wielodzietnością, przy czym ryzyko popadnięcia w ubóstwo jest większe wśród mieszkańców wsi.

TABELA 29. Wskaźniki zagrożenia ubóstwem według grup społeczno – ekonomicznych gospodarstw domowych w latach 2005 – 2006

Wyszczególnienie	Odsetek ubóstwa w gospodarstwach domowych znajdujących się poniżej					
	relatywnej granicy ubóstwa ^{a)}		ustawowej granicy ubóstwa ^{b)}		minimum egzystencji ^{c)}	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006 ^{d)}
Ogółem	18,1	17,7	18,1	15,1	12,3	7,8
Miasto	12,5	12,7	12,3	10,5	8,2	5,2
Wieś	27,0	25,8	27,3	22,6	18,7	12,0
Pracowników	16,9	16,7	17,3	14,7	11,2	7,0
Rolników	26,4	25,6	28,2	23,0	18,1	11,0
Pracujących na własny rachunek	10,2	9,0	10,6	7,8	6,3	3,4
Emerytów	10,1	11,8	8,5	8,4	6,3	4,6
Rencistów	25,6	25,1	23,1	19,6	17,5	12,2
Utrzymujących się z innych niezarobkowych źródeł	38,5	40,3	40,1	37,1	29,9	22,9

Typy gospodarstwa domowego						
1 osobowe	4,9	4,9	5,9	4,7	3,1	1,9
Małżeństwa:						
bez dzieci na utrzymaniu	4,4	5,3	2,5	2,1	2,7	1,9
z 1 dzieckiem	9,0	8,9	7,3	6,1	5,5	3,0
z 2 dzieci	17,2	17,2	17,8	15,1	10,4	6,7
z 3 dzieci	31,4	28,5	35,8	28,6	22,0	13,9
z 4 dzieci i więcej na utrzymaniu	54,5	49,9	63,1	53,3	43,5	26,2
matka lub ojciec z dziećmi na utrzymaniu	20,5	23,0	20,7	19,8	14,5	11,2

- a) 50% średnich miesięcznych wydatków gospodarstw domowych
b) Kwota, którą zgodnie z ustawą uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z pomocy społecznej
c) Minimum egzystencji ustalane przez IPiSS uwzględnia jedynie te potrzeby, których zaspokojenie nie może być odłożone w czasie, a konsumpcja niższa od tego poziomu prowadzi do biologicznego wyniszczenia
d) Według skorygowanego w stosunku do lat poprzednich koszyka minimum egzystencji

Źródło: GUS Szacunek na podstawie badań budżetów gospodarstw domowych.

Wśród rodzin wychowujących dzieci najbardziej zagrożone ubóstwem są rodziny wielodzietne i niepełne, w tym utrzymujące się z nie zarobkowych źródeł (bezrobotni, świadczeniobiorcy pomocy społecznej, otrzymujący alimenty). Dzieci wychowujące się w rodzinach ubogich są w sposób szczególny narażone na depryzację podstawowych potrzeb zarówno materialnych, jak i niematerialnych. Niedostatek materialny stanowi przede wszystkim niedożywienia dzieci.

Nieracjonalne żywienie jest decydującym czynnikiem warunkującym zły stan zdrowia dzieci pochodzących z rodzin ubogich. Negatywnie na stan zdrowia tych dzieci wpływają również złe warunki mieszkaniowe i stresy wywołane sytuacją wewnątrzrodzinną, której podłożem są braki finansowe i bezrobocie rodziców, ograniczone możliwości dostępu do placówek rekreacyjnych i sportowych, brak prozdrowotnych i negatywne wzorce zachowań rodziców (nadużywanie alkoholu i palenie papierosów), niska jakość opieki medycznej spowodowana brakiem odpowiednio dostępnej sieci placówek specjalistycznych i niedoinwestowanie.

W okresie transformacji nastąpiły poważne zmiany w sprawowaniu opieki nad małym dzieckiem. Wyraźnie zmalało znaczenie opieki instytucjonalnej. Dzieci z rodzin ubogich są w zasadzie pozbawione możliwości korzystania z placówek tj. żłobki, przedszkola. Pozbawia je to jednocześnie właściwego wyżywienia oraz szansy na prawidłowy rozwój i socjalizację.

W rodzinach ubogich, które samodzielnie sprawują opiekę nad małym dzieckiem, bardzo często dochodzi do sytuacji, w której funkcja socjalizacyjna jest realizowana w sposób nieprawidłowy. Ubóstwo prowadzi bowiem do nadmiernego skupienia się rodziców na zabezpieczeniu bytu ekonomicznego, co niekorzystnie wpływa na relacje między nimi a dziećmi.

Bardzo często rodzina uboga nie jest w stanie przekazać dziecku w sposób prawidłowy zwyczajów, obyczajów i wartości moralnych czy podstawowych zasad dobrego wychowania obowiązujących w danym społeczeństwie. Ma również trudności w realizacji funkcji emocjonalno-ekspresyjnej polegającej na stworzeniu swoim członkom odpowiednich warunków rozwoju emocjonalnego, kształtowaniu człowieka zrównoważonego, odpowiedzialnego, zaspokajaniu potrzeby miłości i przynależności, poczucia bezpieczeństwa, stabilizacji.

Warunki w jakich wzrastają dzieci, rzutują na pozycję dziecka w szkole, na jego osiągnięcia w nauce i sposoby zachowywania się w stosunku do rówieśników, osób dorosłych. Dzieci z ubogich rodzin nie biorą udziału w życiu kulturalnym i rekreacyjnym ze względu na wysokie koszty. Trudna sytuacja materialna w rodzinie powoduje często brak zainteresowania rodziców postępami dziecka w nauce. Ubóstwo, złe warunki mieszkaniowe, niski poziom wykształcenia rodziców i częste nadużywanie przez nich alkoholu w większości przypadków doprowadza do niepowodzeń w nauce.

Dzieci z rodzin ubogich pozbawione opieki ze strony dorosłych, nie mające możliwości korzystania z placówek kulturalno-oświatowych czy rekreacyjno sportowych, nie mogące legalnie zdobyć pożądanych dóbr – łatwiej ulegają wpływowi zdemoralizowanych środowisk i łatwiej wkraczają na drogę przestępczą. Stąd szczególnie widoczne w tych środowiskach są zachowania określane mianem dewiacyjnych oraz zjawiska z zakresu szeroko pojętej patologii społecznej.

Bezpośrednio z trudnymi warunkami materialnymi wiążą się głównie przyczyny sięgania dzieci i młodzieży po alkohol. Jest to także wynik patologii życia rodzinnego, niepowodzeń szkolnych, kłopotów osobistych oraz wpływu niewłaściwych środowisk. Te same przyczyny powodują, że coraz więcej nieletnich sięga też po narkotyki.

Ubóstwo jest głównym powodem przyznawania pomocy przez ośrodki pomocy społecznej na terenie powiatu chojnickiego.

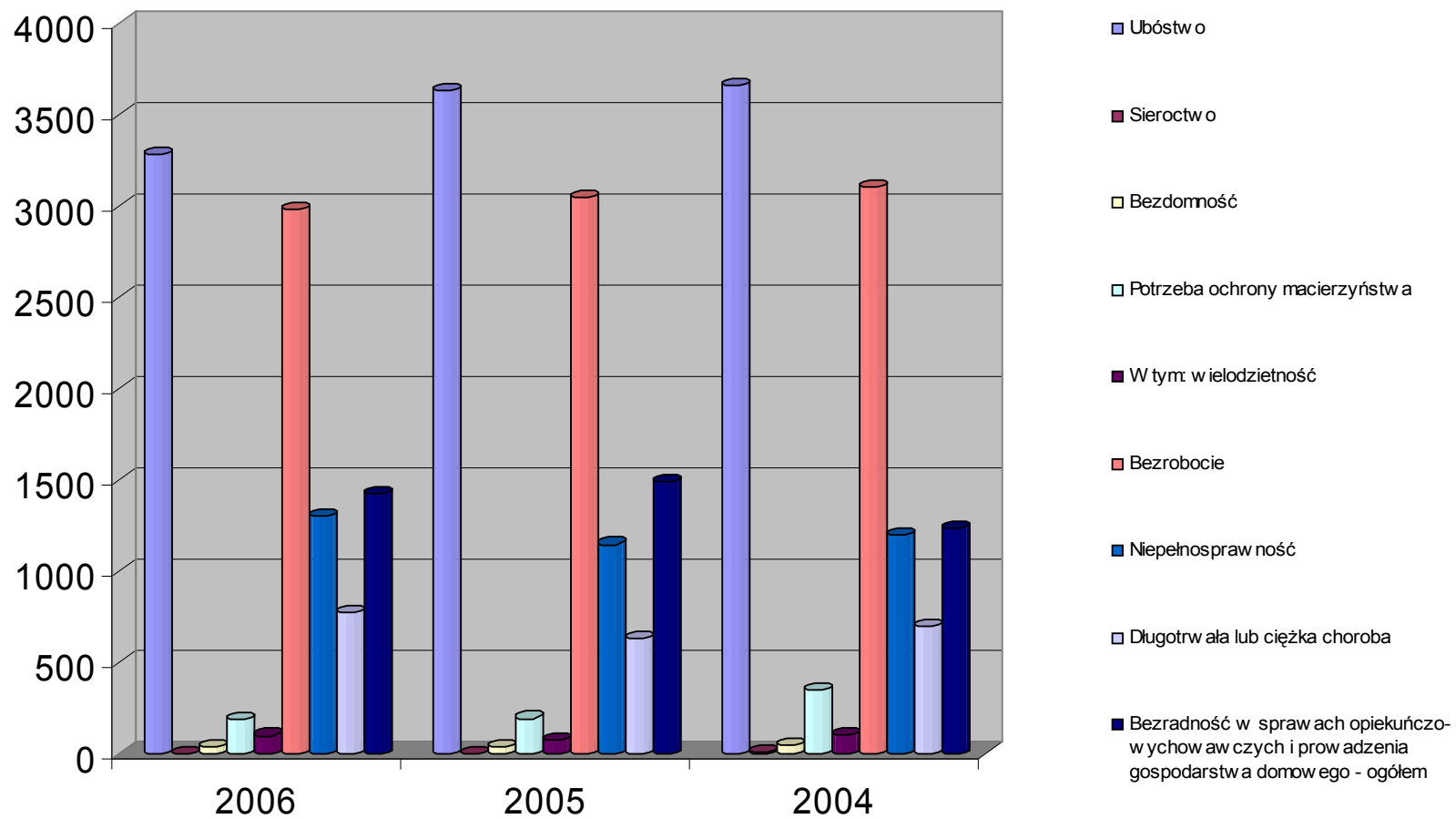
Istnieje szereg metod pomiaru ubóstwa i wytyczania jego granic. Wyróżnia się ubóstwo absolutne, względne, obiektywne, subiektywne itd. Natomiast granice ubóstwa ujmuje się wskaźnikowo i stanowią je m.in.: minimum socjalne, minimum egzystencji, granica ustawowa i in.

Dla potrzeb niniejszego opracowania przyjęte zostało pojęcie ubóstwa w rozumieniu ustawowym, tj. granice ubóstwa wyznacza ściśle określone ustawowe kryterium dochodowe.

1.DIAGNOZA

TABELA 30. Przyczyny trudnej sytuacji życiowej

	Brusy miasto i gmina			Chojnice gmina			Chojnice miasto			Czersk miasto i gmina			Konarzyny			Powiat		
	2006	2005	2004	2006	2005	2004	2006	2005	2004	2006	2005	2004	2006	2005	2004	2006	2005	2004
Ubóstwo	511	513	488	610	712	798	996	1180	1020	1102	1128	1238	62	102	120	3281	3635	3664
Sieroctwo	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	2	0	0	4
Bezdomność	3	2	4	7	9	3	23	25	34	5	4	5	-	-	-	38	40	46
Potrzeba ochrony macierzyństwa	39	18	45	104	103	133	26	55	78	21	16	81	-	-	9	190	192	346
W tym: wielodzietność	32	12	11	46	38	68	16	21	12	4	3	10	-	-	2	98	74	103
Bezrobocie	308	378	339	606	638	704	1100	1071	1074	929	912	899	41	47	88	2984	3046	3104
Niepełnosprawność	135	133	129	289	272	291	615	551	554	238	165	194	23	25	32	1300	1146	1200
Długotrwała lub ciężka choroba	66	41	57	68	49	80	382	304	327	256	236	232	1	3	4	773	633	700
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa	52	42	56	243	219	257	615	796	521	441	351	303	73	79	102	1424	1487	1239
W tym:	7	15	8	104	95	100	276	316	320	147	170	169	10	7	10	544	603	607
Rodziny wielodzietne	10	11	23	135	118	139	168	169	162	304	220	134	20	79	35	637	597	493
Przemoc w rodzinie	-	-	-	16	6	5	18	5	5	20	34	20	8	2	5	62	47	35
Alkoholizm	8	4	2	31	17	9	75	57	64	69	78	70	46	35	68	229	191	213
Narkomania	-	-	-	-	-	-	7	2	2	-	-	-	-	-	-	7	2	2
Trudności w przystosowaniu po op. Zakładu karnego	-	-	1	7	6	1	12	16	16	11	9	8	1	-	-	31	31	26
Brak umiejętności w przystosowaniu młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-	-	-	-	1	1	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	4	1	0
Trudności uchodźców	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0	0
Zdarzenia losowe	3	2	4	-	-	3	3	1	-	4	3	2	-	-	-	10	6	9
Sytuacja kryzysowa	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0	0

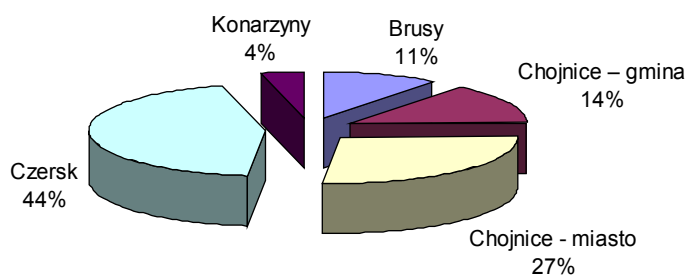
Pierwszoplanowym problemem wśród rodzin objętych pomocą jest kwestia ubóstwa. Dla potrzeb pomocy społecznej wprowadzono nowy sposób ustalania progu ubóstwa, stwarzając kryterium dochodowe. Warunkuje ono prawo do części świadczeń (głównie pieniężnych). Co prawda liczba ta zmalała z 3664 osób w roku 2004 do 3281 w roku 2006, ale i tak jest to najważniejsza przyczyna trudnej sytuacji. Inne najczęstsze przyczyny trudnej sytuacji mieszkańców powiatu chojnickiego to: bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba. Wystąpiła znaczna tendencja wzrostowa jeśli chodzi o te przyczyny bezradności. Ta sama prawidłowość odnosi się także do zjawiska niepełnosprawności. Na terenie powiatu chojnickiego wzrosła liczba osób, dla których niepełnosprawność jest najważniejszą przyczyną ich trudnej sytuacji życiowej.

Warto pamiętać, że przyczyny trudnej sytuacji życiowej podopiecznych często zazębiają się ze sobą, wpływają jedna na drugą: bezrobocie generuje ubóstwo, które prowadzi do bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, kiedy uzyskiwany dochód nie jest w stanie zaspokoić elementarnych potrzeb rodziny a rodzice są zmuszeni do zabiegania głównie o każde możliwe do zdobycia środki ekonomiczne zaniedbując jednocześnie wychowywanie dzieci.

TABELA 31. Bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego

Gmina	liczba rodzin, które wymagają pomocy w prowadzeniu gospodarstwa domowego			
	ogółem	liczba osób w rodzinie	w tym-w połączeniu z niewydolnością w sprawach opiek.-wychow.	liczba osób w rodzinie
Brusy	150	774	-	-
Chojnice – gmina	204	1050	87	509
Chojnice - miasto	514	1980	162	625
Czersk	960	3264	464	1578
Konarzyny	73	285	30	123
Powiat - ogółem	1901	7353	743	2835

Źródło: Dane z ośrodków pomocy społecznej powiatu chojnickiego

Poniższa tabela obrazuje liczbę mieszkańców/rodzin, które wymagają pomocy w prowadzeniu gospodarstwa domowego w zależności od przyczyn. Najczęstszym powodem przyznania pomocy jest wielodzietność. Z tym zjawiskiem rodziny borykają się najczęściej. Drugim ważnym powodem jest fakt bycia rodziną niepełną. Niepełnosprawność i choroba jest także częstym powodem przyznawania pomocy przez ośrodki pomocy społecznej.

TABELA 32. Liczba osób/rodzin, które wymagają pomocy w prowadzeniu gospodarstwa domowego w zależności od przyczyn

Powód przyznania pomocy	Brusy miasto i gmina	Chojnice gmina	Chojnice miasto	Czersk miasto i gmina	Konarzyny gmina	POWIAT
Niepełnosprawność (poza upośledzeniem umysłowym i chorobą psychiczną)	-	24	52	37	23	136
Upośledzenie umysłowe	-	7	41	16	3	67
Choroba psychiczna	-	5	43	23	-	71
Uzależnienie od substancji	-	18	15	-	-	
Wiek	-	15	50	7	7	79
Brak umiejętności, nawyków	-	18	16	-	-	34
Wielodzietność	44	136	89	875	20	1164
Macierzyństwo	-	6	7	18	-	24
Rodzina niepełna	30	48	161	158	10	407
Choroba	-	3	40	283	1	327
Inne	76	2	-	47	-	125

Źródło: Dane z ośrodków pomocy społecznej powiatu chojnickiego

Bezdomność jest niewątpliwie najbardziej dotkliwym negatywnym zjawiskiem społecznym. Jako cecha położenia społecznego konkretnych osób, zwłaszcza w skrajnej postaci, kumuluje się zazwyczaj z innymi problemami (alkoholizm, bezrobocie, przestępczość, narkomania, prostytutka, rozpad więzi rodzinnych, zaburzenia psychiczne), którym towarzyszy brak oparcia w pierwotnych grupach społecznych, z konfliktami na tle obyczajowym i odtrąceniem niesamodzielnych członków rodziny.

TABELA 33. Liczba osób bezdomnych przebywających na terenie powiatu w 2006 roku

	Brusy miasto i gmina	Chojnice gmina	Chojnice miasto	Czersk miasto i gmina	Konarzyny gmina	POWIAT
	2006	2006	2006	2006	2006	
	2005	2005	2005	2005	2005	
	2006	2006	2006	2006	2006	2006
L. osób	-	9	23	7	-	39

Źródło: Dane z ośrodków pomocy społecznej powiatu chojnickiego

Powyższa tabela ukazuje w sposób ilościowy liczbę osób bezdomnych przebywających na terenie powiatu chojnickiego. W roku 2006 było 39 takich osób.

TABELA 34. Liczba osób bezdomnych korzystających z pomocy w zależności od formy

	Brusy miasto i gmina			Chojnice gmina			Chojnice miasto			Czersk miasto i gmina			Konarzyny gmina			POWIAT		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Schronisko	-	2	2	3	9	9	34	25	23	3	4	6	-	-	-	40	40	40
Noclegownia	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zasilki pieniężne	-	-	-	-	-	5	17	7	5	3	3	4	-	-	-	20	10	14
Pomocy w naturze	-	-	-	-	3	4	34	25	23	-	-	-	-	-	-	34	28	27

Źródło: Dane z ośrodków pomocy społecznej powiatu chojnickiego

Powyższa tabela ukazuje liczbę osób bezdomnych korzystających z pomocy społecznej. Z możliwości pobytu w schronisku skorzystało 40 osób. Ta liczba utrzymywała się na takim samym poziomie w ciągu trzech lat. Jeśli chodzi o korzystanie z zasiłków pieniężnych, to dane nie wykazują wyraźnej tendencji wzrostowej czy też malejącej. W roku 2004 z tej formy pomocy skorzystało 20 osób, w roku 2005-10 osób, a w roku 2006 było tych osób 14. Na mniej

więcej stałym poziomie utrzymywała się również liczba osób bezdomnych, które skorzystały z pomocy w naturze

TABELA 35. Liczba osób, które po opuszczeniu zakładu karnego korzystały z pomocy OPS

	Brusy			Chojnice			Chojnice			Czersk			Konarzyny			POWIAT		
	miasto i gmina			gmina			miasto			miasto i gmina			gmina					
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Schronisko	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Noclegownia	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zasilki pieniężne	-	-	1	-	-	6	-	-	5	-	-	11	-	-	1	-	-	24
Pomocy w naturze	-	-	-	-	-	1	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	7

Źródło: Dane z ośrodków pomocy społecznej powiatu chojnickiego

Analizując powyższe dane można stwierdzić, że osoby, które opuszczają zakład karny najczęściej korzystają z zasiłków pieniężnych. W roku 2006 w powiecie chojnickim z takiej formy pomocy skorzystały 24 osoby. 7 osób otrzymało pomoc w naturze. Tylko 1 osoba skorzystała z pobytu w noclegowni.

Ubóstwo zmusza służby socjalne do prowadzenia intensywnej pracy socjalnej mającej na celu kształtowanie u klientów pomocy społecznej odpowiedzialności za swój los i umiejętności przystosowania się do istniejącej rzeczywistości. Zjawisko ubóstwa w konsekwencji prowadzi do zjawiska wykluczenia społecznego, które polega na niepodjęciu zwyczajowej i społecznie akceptowanej drogi życiowej lub też „wypadaniu” z niej. Wykluczenie społeczne to sytuacja uniemożliwiająca lub w sposób znaczny utrudniająca osobie lub grupie pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych, gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób. Wykluczenie społeczne to brak lub ograniczenie możliwości uczestniczenia, wpływania i korzystania z podstawowych instytucji publicznych i rynków, które powinny być dostępne dla wszystkich.

2.POTRZEBY I ZAMIERZENIA GMIN POWIATU CHOJNICKIEGO NA LATA 2007-2015 W ZAKRESIE:

UBÓSTWA

- diagnozowanie sfery ubóstwa i dotarcie z pomocą do osób i rodzin dotkniętych tym problemem.

BEZRADNOŚĆ W PROWADZENIU GOSPODARSTWA DOMOWEGO

- pomoc trenerów w prowadzeniu gospodarstwa domowego w wytypowanych środowiskach.

BEZDOMNOŚĆ

- utworzenie mieszkań chronionych,
- utworzenie hostelu dla ofiar przemocy domowej,
- utworzenie schroniska/noclegowni dla bezdomnych kobiet.

TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU SIĘ PO OPUSZCZENIU ZAKŁADU KARNEGO

- wypracowanie modelu ścisłej współpracy z PUP, UM, kuratorami sądowymi i społecznymi w sprawie szybkiego usamodzielnienia osób opuszczających ZK (szybkie zatrudnienie, doraźna pomoc materialna, mieszkaniowa).

3.CEL STRATEGICZNY – UBÓSTWO, BEZRADNOŚĆ W PROWADZENIU GOSPODARSTWA DOMOWEGO

Wspieranie działań mających na celu eliminowanie lub minimalizację skutków różnorodnych problemów społecznych doprowadzających do pauperyzacji mieszkańców powiatu chojnickiego.

4.CELE OPERACYJNE

- 1.Wspomaganie osób i rodzin we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności realizacji potrzeb życiowych i uczestnictwa w życiu społecznym.
- 2.Kompleksowe działania wszystkich instytucji i organizacji w celu skutecznego przeciwdziałania skutkom pojawiających się problemów społecznych.
- 3.Pomoc finansowa świadczona przez ośrodki pomocy społecznej.
- 4.Propagowanie i wspieranie działań pracowników socjalnych w środowisku ukierunkowanych na uaktywnienie grup społecznych szczególnie zagrożonych ubóstwem, w celu zmiany ich sytuacji.

5.KIERUNKI DZIAŁAŃ I ZADANIA DO REALIZACJI

- 1.Zapobieganie patologiom społecznym poprzez podjęcie działań profilaktycznych.
- 2.Zapewnienie pomocy rodzinom dotkniętym zjawiskiem ubóstwa w przewycięzaniu ich trudnej sytuacji życiowej.
- 3.Rozwijanie pracy socjalnej ukierunkowanej na zmianę nastawień i oczekiwań w celu likwidacji lub minimalizacji.
- 4.Tworzenie programów reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- 5.Mobilizacja klientów ośrodków pomocy społecznej do podjęcia działań w celu zmiany swojej sytuacji życiowej.

6.CEL STRATEGICZNY – BEZDOMNOŚĆ

Zapobieganie zjawisku bezdomności i jego rozwojowi na terenie powiatu chojnickiego oraz udzielanie pomocy osobom już bezdomnym.

7.CELE OPERACYJNE

- 1.Kompleksowa pomoc osobom bezdomnym w przewycięzaniu ich trudnej sytuacji umożliwiającej im bytowanie w godnych warunkach.
- 2.Przeciwdziałanie zwiększaniu się zjawiska bezdomności.
- 3.Pozyskiwanie lokali socjalnych.
- 4.Zaspokajanie podstawowych potrzeb bytowych osób bezdomnych.
- 5.Zapewnienie specjalistycznego doradztwa osobom bezdomnym w celu zapobiegania degradacji tych osób.

8.KIERUNKI DZIAŁAŃ I ZADANIA DO REALIZACJI

- 1.Utrzymanie funkcjonowania i dalszy rozwój Noclegowni dla Bezdomnych Mężczyzn.
- 2.Utworzenie hostelu dla ofiar przemocy domowej.
- 3.Utworzenie schroniska/noclegowni dla bezdomnych kobiet.
- 4.Realizowanie kompleksowych programów wychodzenia z bezdomności.
- 5.Dalsze udzielanie pomocy rzeczowej, finansowej osobom bezdomnym.
- 6.Zorganizowanie terapii grupowej oraz indywidualnych porad dla osób bezdomnych.

7. WSPIERANIE DZIAŁAŃ NA RZECZ RODZIN

Wciąż poszerza się nasza wiedza o dysfunkcjach i patologjach rodziny. Na tym tle bezsporne jest już twierdzenie, że większość swych problemów dzieci "zawdzięczają" swoim rodzicom. Po wielu latach życia bez wielkich konfliktów społecznych i państwowych to właśnie rodzina staje się polem konfliktów między dorosłymi oraz zaniedbań, nadużyć fizycznych i psychicznych wobec dzieci. Obecnie raczej marginalnie występuje problem sieroctwa biologicznego, (w domach dziecka i w rodzinach zastępczych tylko kilka procent wychowanków jest sierotami). Dominują problemy dzieci nieumiejętnie lub źle traktowanych przez rodziców.

Poszerzona wiedza na ten temat nie może mieć jednak konsekwencji w negowaniu instytucji rodziny. Wręcz przeciwnie, uświadamia ona raczej przemożną siłę tej instytucji. Nie można tej siły lekceważyć, ignorować, a tym bardziej osłabiać lub nieumiejętnie ją zastępować.

Tylko rodzina może skutecznie oddziaływać na podstawową dla osobowości sferę uczuć. Wiadomo, że zasadnicze zręby tej osobowości kształtują się w kilku pierwszych latach życia dziecka, kiedy z naturalnych względów jest ono całkowicie poddane wpływom środowiska rodzinnego.

Póki rodzina jest dysfunkcyjna, lecz jeszcze nie patologiczna, jej siłę należy wykorzystać, próbując zmieniać od wewnątrz kierunki działania. Takie właśnie podejście charakteryzuje najbardziej nowoczesne, prorodzinne systemy opiekuńcze w krajach zachodnich. Na bazie długiej tradycji pracy socjalnej od końca lat 60-tych zaczęto tam rozwijać wielozakresową pomoc rodzinie, obejmującą także pomoc psychologiczno-pedagogiczną nastawioną na utrzymanie podstawowych funkcji opiekuńczych i wychowawczych wobec dzieci. Charakterystyczne dla niej są działania podejmowane w domu (*in-home services*) oraz metody szkolenia rodziców (m.in. *home training*).

Najbardziej skuteczne formy pomocy dziecku nie tyle koncentrują się na nim, ile na rodzinie. Zasada ta jest tym ważniejsza, im dziecko młodsze, a rodzina, mimo rozwijających się dysfunkcji, ma jeszcze co najmniej nikły potencjał do pozytywnych zmian.

Wypróbowana w wielu krajach zachodnich i perspektywistyczna jest strategia wspierania rodziny. Rodzina mająca problemy z wychowaniem dziecka nie radzi sobie zwykle w wielu innych zakresach. Stąd profesjonalne wspieranie rodziny jest wielozakresowe i ponadresortowe. Prowadzi się je w systemie pomocy świadczonej w domu. Obejmuje ona pomoc w zatrudnianiu, lokalową, socjalną, prawną, medyczną, psychologiczno-pedagogiczną, wychowawczą i inną, w zależności od potrzeb.

W prorodzinnym systemie opieki inwestować powinno się też w poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne. Nie powinno ono być jednak skostniałe. Silne poradnictwo rodzinne i młodzieżowe powinno być organizowane praktycznie wszędzie, gdzie ujawniają się problemy dzieci i rodzin – na bazie placówek prowadzonych u nas osobno przez resort zdrowia, pomocy społecznej, sprawiedliwości i oświaty (od placówek profilaktyki środowiskowej do placówek resocjalizacyjnych). Zaniknie w ten sposób podstawa bytu naszych poradni oświatowych – rozbudowane orzecznictwo i nieskuteczne zalecanie pracy postdiagnostycznej z dzieckiem.

Papierkiem lakmusowym prorodzinnych zmian w systemie opieki będzie świadczenie wielozakresowej pomocy młodszej rodzinie, wychowującej młodsze dzieci. Nie jest nim, choć stało się to modne, tworzenie wyłącznie rodzinnych domów dziecka dla dzieci starszych, którym nikt wcześniej w ich własnych rodzinach nie pomagał.

Rodziny na ogół borykają się z nie jednym, ale kilkoma problemami jednocześnie. Znaczącą część klientów systemu pomocy społecznej stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi. Najczęściej niezaradność w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami takimi jak: uzależnienie od środków psychoaktywnych, przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, zawodowych wyrażające się m.in. w postaci niedojrzałości emocjonalnej, problemach we współżyciu z ludźmi, trudnościach adaptacyjnych, niezaradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Problemy

wychowawcze w środowisku rodzinnym, szkolnym ujawniają się w postaci zachowań buntowniczych, agresywnych, konfliktowych, łamania przez dzieci i młodzież panujących obyczajów, norm, wartości.

Wyuczona bezradność prowadzi do zjawiska sieroctwa, które związane jest ze stanem pozbawienia dzieci, trwale lub przejściowo, szans wychowywania we własnej rodzinie, ze względu na brak odpowiednich warunków opiekuńczo-wychowawczych. Problem sieroctwa nie jest zjawiskiem nowym. Smutnym znamiennym jest fakt, iż obecnie sieroty w coraz większym stopniu pochodzą z rodzin dysfunkcyjnych, w których panuje niewłaściwa atmosfera, konflikty rodzinne, błędy wychowawcze, brak odpowiedzialności za dzieci, są zerwane więzi uczuciowe między członkami rodziny, a szczególnie w stosunku do dziecka. Na dezintegrację rodziny wpływa również zła sytuacja materialna, mieszkaniowa, narastająca frustracja spowodowana bezrobociem.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych niejednokrotnie jest podstawą do organizowania zastępczych form opieki nad dzieckiem.

1. DIAGNOZA

TABELA 36. Liczba rodzin zastępczych powiatu chojnickiego oraz dzieci umieszczonych w tych rodzinach

Rodzaje rodzin	Ogółem		Spokrewnione		Niespokrewnione		Niespokrewnione zawodowe					
							Pogotowie rodzinne		Wielodzietne		Specjalistyczne	
	Rodziny zastępcze	Dzieci	Rodziny zastępcze	Dzieci	Rodziny zastępcze	Dzieci	Rodziny zastępcze	Dzieci	Rodziny zastępcze	Dzieci	Rodziny zastępcze	Dzieci
Rok												
2004	110	189	84	103	27	86	2	25	-	-	-	-
2005	117	186	88	113	30	73	2	21	-	-	-	-
2006	127	209	90	112	31	53	2	15	5	27	1	2

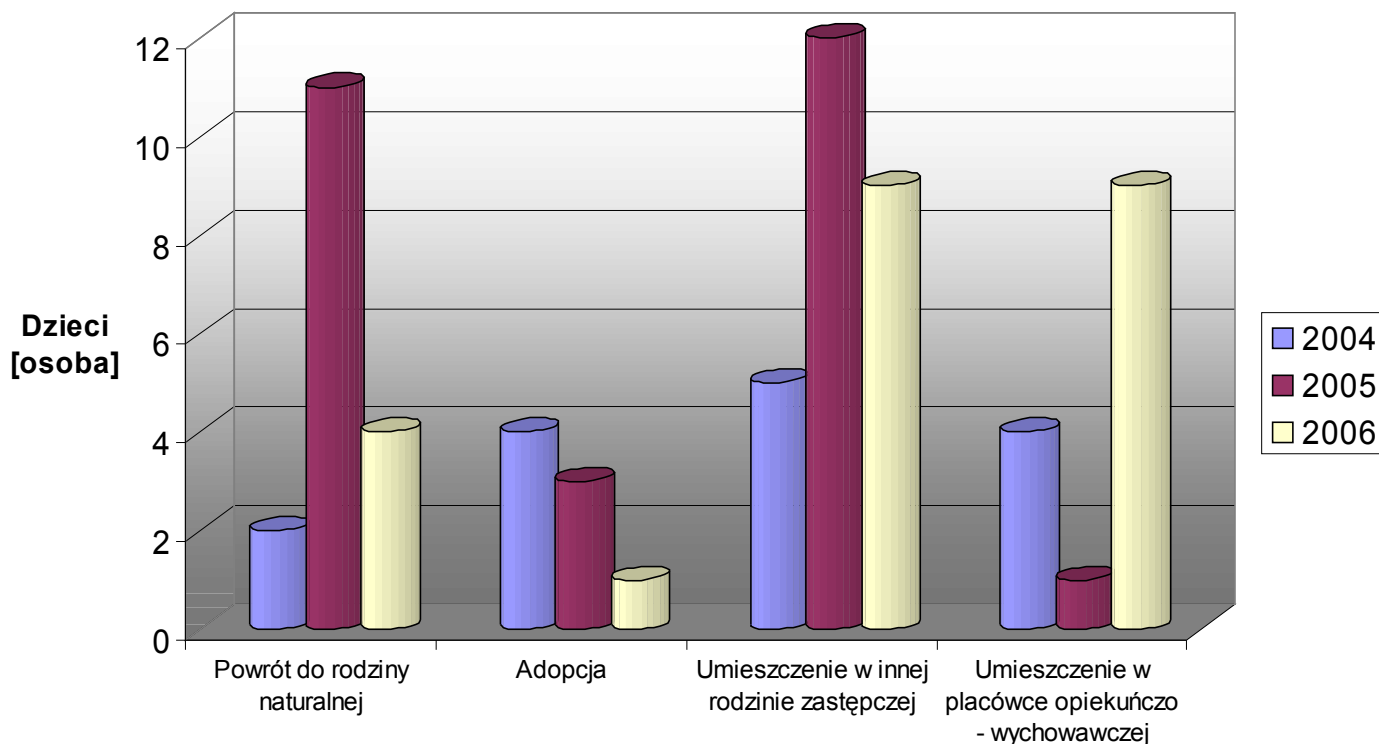
Źródło: Dane PCPR w Chojnicach

Dokonując szczegółowej analizy danych zawartych w tabeli powyżej można stwierdzić, że liczba rodzin zastępczych w powiecie chojnickim wykazuje tendencję wzrostową. W roku 2004 było ich ogółem 110, a w roku 2006 już 127. Wzrosła też ogólna liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych ze 189 w roku 2004 do 209 w roku 2006. Kolejnym wnioskiem, jaki można wysunąć z analizy danych jest to, iż największą grupę rodzin stanowią rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem. W roku 2006 było ich 90, a niespokrewnionych 31. Prawdopodobnie tę widać także w dwóch poprzednich latach.

TABELA 37. Losy dzieci z rodzin zastępczych powiatu chojnickiego

Losy dzieci	Powrót do rodziny naturalnej	Adopcja	Umieszczenie w innej rodzinie zastępczej	Umieszczenie w placówce opiekuńczo - wychowawczej
Rok				
2004	2	4	5	4
2005	11	3	12	1
2006	4	1	9	9

Źródło: Dane PCPR w Chojnicach

Powyższa tabela ukazuje losy dzieci z rodzin zastępczych powiatu chojnickiego. Sytuacja przedstawia się różnorodnie na przestrzeni tych trzech lat. W roku 2004 najmniej dzieci powróciło do rodziny naturalnej, bo tylko 2. Do adopcji i placówek opiekuńczo-wychowawczych trafiły odpowiednio po cztery osoby. W innej rodzinie zastępczej umieszczono 5 dzieci. Natomiast w roku 2005 najwięcej dzieci umieszczono w innej rodzinie zastępczej (12 os.). 11 dzieci powróciło do rodziny naturalnej. Tylko 3 dzieci zostało zaadoptowanych, choć w roku 2006 jeszcze mniej, bo tylko 1 dziecko. Do innej rodziny zastępczej trafiło 9 dzieci. Z przedstawionych danych wynika, że najwięcej dzieci trafia do innej rodziny zastępczej. Najmniej powraca do rodziców biologicznych.

TABELA 38. Liczba rodzin zastępczych oraz dzieci w nich umieszczonych z podziałem na gminy /stan na 31.05.2007r./.

Gmina	Liczba rodzin zastępczych	Liczba dzieci	
		Ogółem	Uprawnione do zasiłku pielęgnacyjnego
Miasto Chojnice	64	101	15
Chojnice	20	40	7
Czersk	16	26	3
Brusy	9	15	-
Konarzyny	3	4	1
Ogółem	112	186	6

Źródło: Dane PCPR w Chojnicach

Z przedstawionych powyżej danych wynika, że najwięcej rodzin zastępczych jest w mieście Chojnice - 64, a najmniej w gminie Konarzyny – tylko 3. Wynika to pewnie z tego jak duża jest gmina. Liczba rodzin jest proporcjonalna do liczby mieszkańców w gminie. Jednak w gminie Chojnice jest tych rodzin tylko o 4 mniej niż w gminie Czersk.

TABELA 39. Powody umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej /stan z 31.05.2007r./.

Powody umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej	Liczba dzieci	%
Śmierć rodziców	19	10,21
Choroba rodziców	20	10,75
Alkoholizm	60	32,25
Konflikt z prawem	5	2,68
Niezaradność życiowa, ubóstwo	23	12,36
Niewydolność wychowawcza rodziców	38	20,43
Przemoc w rodzinie	9	4,83
Nieletni rodzice	6	3,22
Porzucenie dziecka	5	2,68
Inne (jakie?)	1	0,53

/Uwaga: Liczba respondentów jest mniejsza od liczby wyborów/

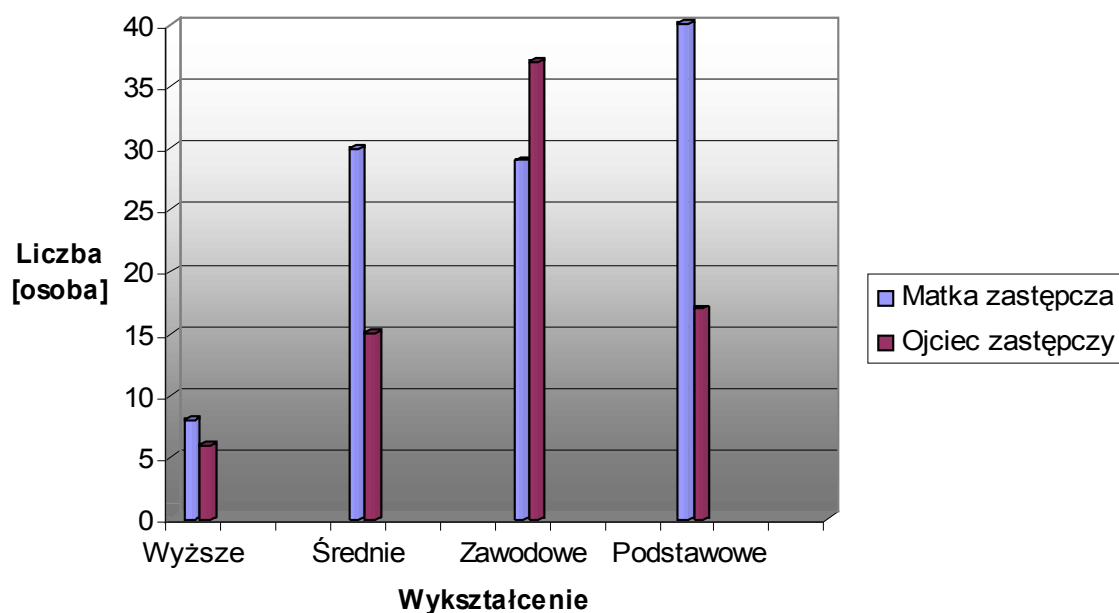
Źródło: Dane PCPR w Chojnicach

Jeśli chodzi o powody umieszczania dziecka w rodzinie zastępczej, to z przedstawionych wyżej danych wynika, iż najważniejszym z nich jest alkoholizm – 60 dzieci. Na drugim miejscu jest niewydolność wychowawcza rodziców – 38 dzieci. Z powodu niezaradności życiowej i ubóstwa do rodzin zastępczych trafiło 23 dzieci., z powodu choroby rodziców – 20 dzieci, z powodu śmierci – 19 dzieci. Najmniej licznymi powodami umieszczania dzieci w rodzinach zastępczych jest konflikt z prawem (5 dzieci), przemoc w rodzinie (9 dzieci), porzucenie dziecka (5 dzieci). Dane wskazują, że największym problemem jest alkoholizm i niewydolność wychowawcza rodziców.

TABELA 40. Wykształcenie rodziców zastępczych powiatu chojnickiego.

Wykształcenie	Matka zastępcza	Ojciec zastępczy	Ogółem
Wyższe	8	6	14
Średnie	30	15	45
Zawodowe	29	37	66
Podstawowe	40	17	57
Razem	107	75	182

Źródło: Dane PCPR w Chojnicach

Powyższa tabela ukazuje wykształcenie rodziców zastępczych. Najwięcej jest rodziców zastępczych z wykształceniem zawodowym (66 osób) i podstawowym (57 osób). Najmniej liczną grupą są osoby z wykształceniem wyższym – tylko 14 osób.

TABELA 41. Liczba dzieci z powiatu chojnickiego przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych z podziałem na gminy

Gmina	Liczba dzieci		
	2004	2005	2006
Miasto Chojnice	8	16	29
Chojnice	7	7	5
Czersk	5	5	8
Brusy	1	1	-
Konarzyny	-	-	-
Ogółem	21	29	42

Źródło: Dane PCPR w Chojnicach

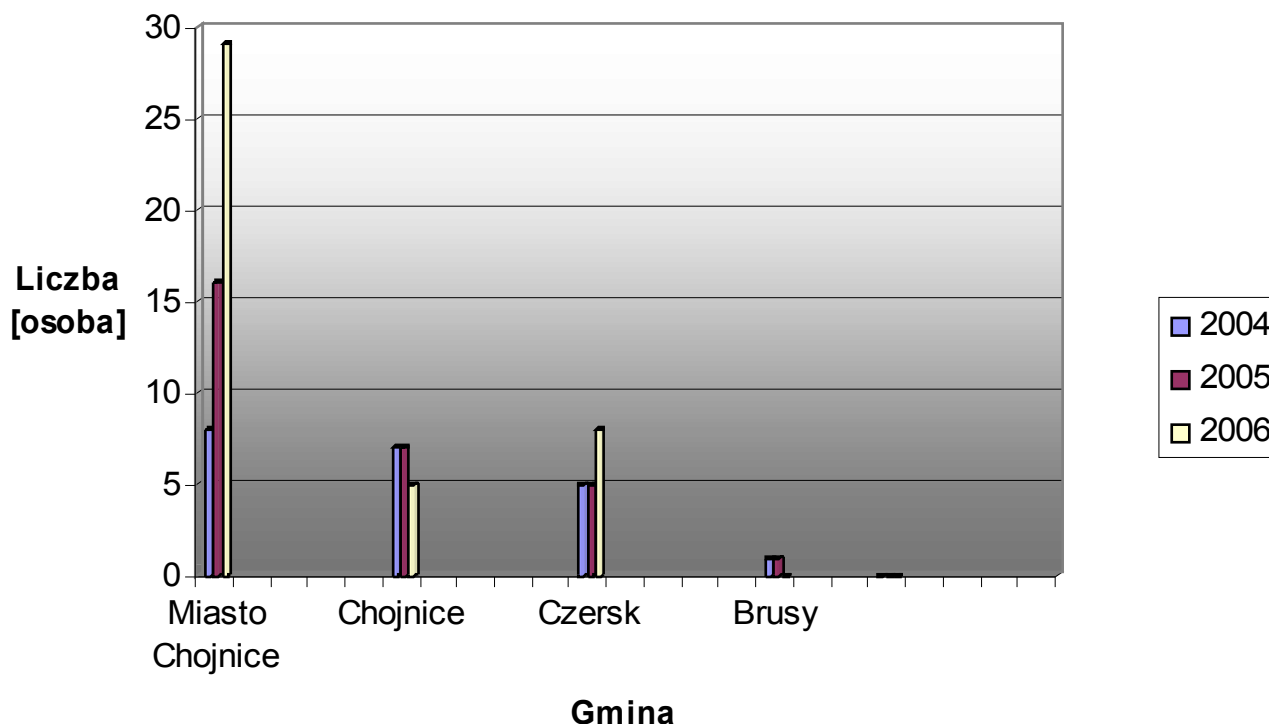

Tabela nr 41 przedstawia w sposób ilościowy liczbę dzieci z powiatu chojnickiego przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych z podziałem na gminy. Ogólnie zjawisko to wykazuje tendencje wzrostowe. Liczba wychowanków placówek wzrosła z 21 w roku 2004 do 42 w roku 2006. Najwięcej dzieci pochodzi z miasta Chojnic.

TABELA 42. Liczba pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych korzystających z różnych form usamodzielnienia

Formy pomocy	Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki			Pomoc pieniężna na usamodzielnienie			Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej			Uzyskanie odpowiednich warunków mieszkaniowych w tym mieszkania chronione		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Gmina, z której pochodzi wychowanek												
Miasto Chojnice	31	33	29	1	1	1	15	17	4	-	-	-
Chojnice	2	3	4	-	-	-	1	2	1	-	-	-
Czersk	7	8	8	-	-	1	3	8	4	-	-	-
Brusy	13	12	7	-	-	1	4	5	-	-	-	-
Konarzyny	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-
Inne gminy	-	-	-	-	-	-	7	2	-	-	-	-

Źródło: Dane PCPR w Chojnicach

Z powyższych danych wynika, że pełnoletni wychowankowie rodzin zastępczych korzystają z różnych form pomocy usamodzielnienia. Najczęstszą jest pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki oraz pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej. Dane wskazują, że największym problemem jest brak uzyskania odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym mieszkań chronionych.

TABELA 43. Liczba pełnoletnich wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego i socjalizacyjnego, domu pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakładu poprawczego, specjalnego ośrodka szkolno – wychowawczego, młodzieżowego ośrodka wychowawczego korzystających z różnych form usamodzielnienia.

Formy pomocy Gmina, z której pochodzi wychowanek	Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki			Pomoc pieniężna na usamodzielnienie			Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej			Uzyskanie odpowiednich warunków mieszkaniowych w tym mieszkania chronione		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Miasto Chojnice	5	9	4	-	4	-	4	5	-	-	-	-
Chojnice	-	1	1	1	-	2	1	1	1	-	-	-
Czersk	4	5	5	-	1	-	1	-	1	-	-	-
Brusy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Konarzyny	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Inne gminy	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-

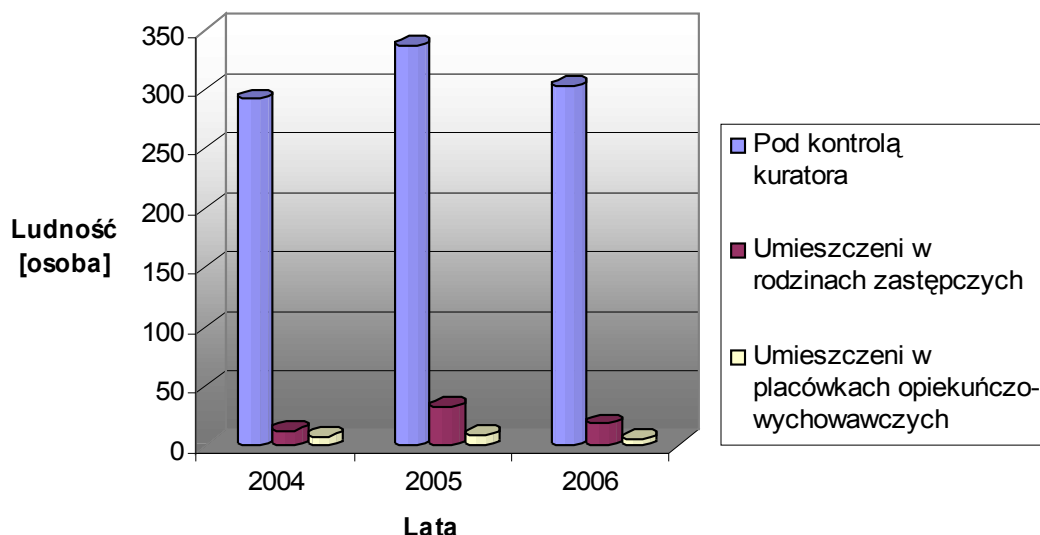
Źródło: Dane PCPR w Chojnicach

Pełnoletni wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych, jak wskazują powyższe dane, także najczęściej korzystają z pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz na zagospodarowanie w formie rzeczowej. Również dla nich największym problemem jest brak uzyskania odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym mieszkań chronionych.

TABELA 44. Liczba małoletnich pod opieką sądu opiekuńczego

Rok	Pod kontrolą kuratora	Umieszczeni w rodzinach zastępczych	Umieszczeni w placówkach opiekuńczo- wychowawczych	Ogółem
2004	292	13	8	313
2005	337	33	9	379
2006	303	19	6	338

Źródło: Dane PCPR w Chojnicach

Po analizie danych zawartych powyżej dotyczących liczby małoletnich pod opieką sądu opiekuńczego można stwierdzić, że nie ma wyraźnej tendencji wzrostowej czy spadkowej. Liczba małoletnich pod kontrolą kuratora, umieszczonych w rodzinach zastępczych, czy w placówkach opiekuńczo-wychowawczych utrzymuje się na podobnym poziomie na przestrzeni tych trzech lat.

Złe warunki materialne rodziny oraz towarzyszące temu bardzo często patologiczne zachowania rodziców doprowadzają w skrajnych sytuacjach do całkowitego zaniechania prawidłowej opieki nad dzieckiem. W tych przypadkach dochodzi do ingerencji sądu opiekuńczego (nadzór sądowy) w formie ograniczenia, zawieszenia lub pozbawienia władzy rodzicielskiej. Konsekwencją tego jest zjawisko sieroctwa społecznego.

TABELA 45. Orzeczenia w sprawach dotyczących ingerencji we władzę rodzicielską

Rok	Orzeczenia w sprawie władzy rodzicielskiej			Ogółem
	pozbawienie	zawieszenie	ograniczenie	
2004	11	-	44	55
2005	22	1	46	69
2006	17	1	60	78

Źródło: Dane Sądu Rejonowego w Chojnicach

Powyższa tabela prezentuje orzeczenia w sprawach dotyczących ingerencji we władzę rodzicielską. Po analizie danych można stwierdzić, że w pierwszej kolejności sąd ogranicza władzę rodzicielską. Dopiero w ostateczności pozbawia rodziców władzy rodzicielskiej. W roku 2004 w 44 przypadkach ograniczono władzę rodzicielską. Dwa lata później już w 60 przypadkach. Jeśli zanalizujemy dane o liczbie pozbawień praw rodzicielskich, to można stwierdzić, że nie ma wyraźnej tendencji wzrostowej lub spadkowej.

Ważnym elementem systemu pomocy społecznej w Chojnicach jest działalność Społecznego Rzecznika Praw Dziecka.

TABELA 46. Ilościowy wykaz powodów zgłaszania się do Rzecznika Praw Dziecka:

Powody zgłoszenia	Rok		
	2004	2005	2006
Rozwód (alimenty, opieka nad dzieckiem)	8	10	14
Przemoc, zaniedbania	42	51	63
Molestowanie seksualne	-	-	-
Naruszenie praw ucznia	25	30	30
Pomoc w uzyskaniu wsparcia dla rodzin ubogich	32	45	52
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	78	60	59
Inne (jakie?)	-	-	

Źródło: badania ankietowe przeprowadzone w szkołach, placówkach oświatowych i wychowawczych w mieście i gminie Chojnice, wybiórczo w powiecie.

Działania Społecznego Rzecznika Praw Dziecka w Chojnicach zmierzają do ochrony dzieci przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem, demoralizacją, zaniedbaniem oraz innym złym traktowaniem. Szczególna troską i pomocą rzecznik otacza dzieci niepełnosprawne. Zawsze kieruje się zasadami: dobra dziecka, równości, poszanowania, odpowiedzialności, praw i obowiązków rodziców.

Zaobserwowano, że najwięcej uchybień i problemów jest w realizacji praw do ochrony dziecka przed przemocą, demoralizacją, zaniedbaniem oraz nierzadko złym traktowaniem. Do tej grupy należy problem ochrony dzieci przed przemocą zarówno w rodzinie jak w środowisku rówieńczym, ochrona przed wszelkimi formami wykorzystywania dzieci. Zalicza się do nich również działania na rzecz ochrony dzieci przed spożywaniem alkoholu, paleniem tytoniu, zażywaniem środków narkotycznych lub psychotropowych. Zdarza się, że łamane są prawa dziecka przez instytucje – szkoła, placówki opiekuńcze, placówki oświatowo-wychowawcze, a nieraz rodziny zastępcze. Są to bardzo trudne sprawy, różnie przyjmowane przez środowisko. Dlatego tak ważne są wszelkie inicjatywy i akcje różnych organizacji (TDP, PCK, stowarzyszeń, fundacji) jak pomóc dzieciom krzywdzonym, jak mówić o prawach dziecka i ich łamaniu, jak pracuje Rzecznik Praw Dziecka lub w jaki sposób i do kogo mogą zwrócić się o pomoc dzieci i ich rodzice lub opiekunowie. Dowodem skuteczności rzecznika będzie umiejętność wymagania przez dzieci od dorosłych respektowania ich praw a szczególnie prawa do życia bez przemocy i poniżania. Każde dziecko musi wiedzieć do kogo się zwrócić o pomoc, kogo obdarzyć największym zaufaniem.

Podjęte przez Rzecznika działania w celu realizacji zgłoszonych problemów to:

Mediacja osiąga założone cele – jest to trudna forma działania, jeszcze mało wykorzystywana, bo brak osób przygotowanych metodycznie i merytorycznie do ich przeprowadzania.

Negocjacje to najszybsze efekty w sprawach pobicia, przemocy psychicznej, zaniedbań, odrzucenia i izolacji.

Pośrednictwo w umieszczaniu poszkodowanych dzieci w pogotowiach opiekuńczych, domach dziecka, wnioskowanie o podjęcie spraw w sądach dla nieletnich, policji, OPS, PCPR, jak również przez kuratorów zawodowych i społecznych.

Skierowania do ośrodków profilaktyki rodzinnej, Ośrodka Profilaktyki Środowiskowej OPUS.

Informowanie o możliwości udzielenia pomocy prawnej.

Informacje o grupach wsparcia działających w mieście i powiecie.

Informacje o procedurach i osobach wspomagających dzieci i młodzież – Rady Przyjaznych Szkół, Bezpieczne Miasto, Narkomanii Nie.

Wsparcie w korzystaniu z pomocy pedagogicznej i psychologicznej.

Ustalanie wspólnych działań w celu pomocy dzieciom.

Szkolenia – „Agresja i przemoc. Jak się im przeciwstawić”, „Czy znasz swoje dziecko”, „Moja Rodzina, Dom i Środowisko”, „Prawne aspekty agresji w rodzinie i środowisku”, „Rodzicu ty sam stój na straży Praw Dziecka”.

Warsztaty: Umiejętności interpersonalnych, Umiejętność korzystania z pomocy innych.

Działania rzecznika Praw Dziecka zmierzają do uświadomienia wszystkim, że w państwie prawa te prawa dotyczące dzieci i młodzieży są bardzo ważne i do ich respektowania potrzebujemy wielu fachowców z dziedziny psychologii, socjologii i prawa. W większym zakresie stosowanie mediacji, negocjacji i edukacji, o czym należy przekonać rodziców, nauczycieli, pedagogów, psychologów, poprzez organizowane prelekcje, otwarte drzwi w placówkach oświatowych, instytucjach pomocy społecznej, stowarzyszeniach i fundacjach.

Indywidualne konsultacje specjalistów medycyny, prawa, policjantów, terapeutów upewniają rodziców, opiekunów prawnych, jak i gdzie korzystać z pomocy.

Efektami tej edukacji powstają w mieście: Rady Bezpiecznych Szkół – skład: pedagog, rodzic, nauczyciel, którzy sprawdzają miejsca zagrożeń, ulice, obejścia w różnych godzinach dwa razy w tygodniu.

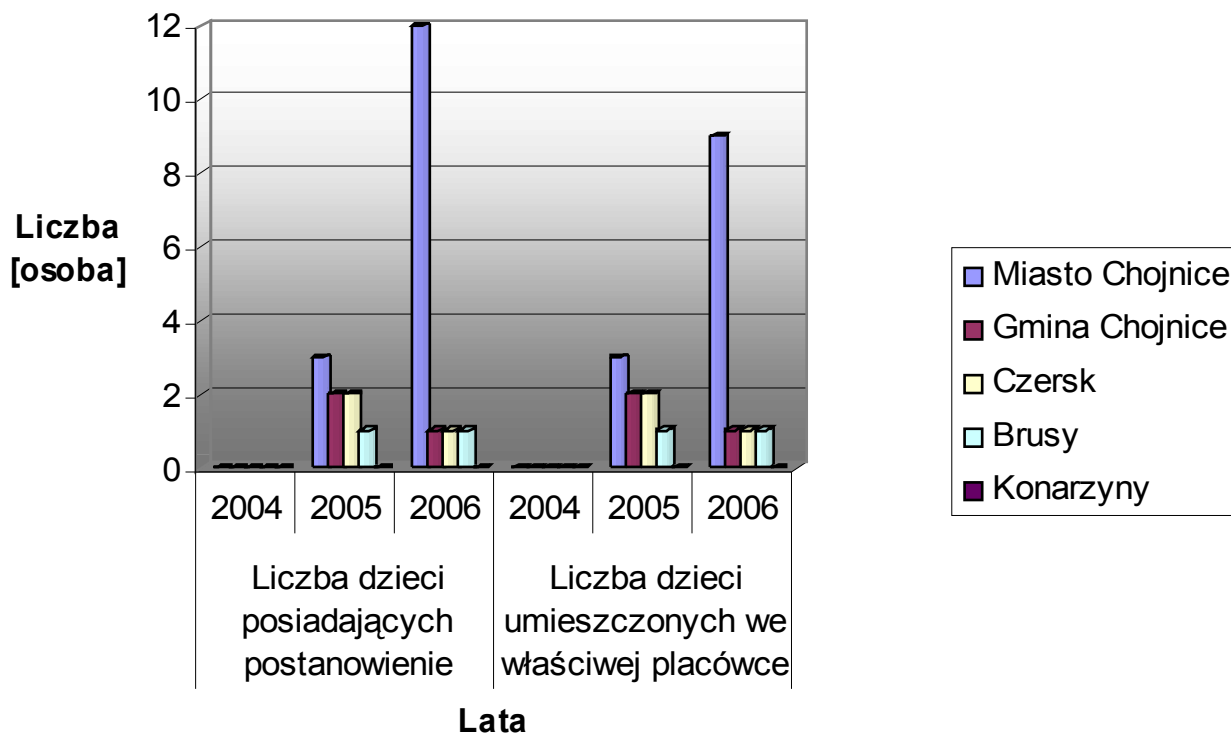
Popołudniowe dyżury pedagogów i psychologów w szkołach, poradniach psychologiczno-pedagogicznych.

Mediacje nauczyciel – rodzic, uczeń – rodzic, uczeń – uczeń w obecności mediatora pracującego w mieście.

TABELA 47. Liczba dzieci posiadających postanowienie sądu o umieszczeniu w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, młodzieżowym ośrodku socjoterapeutycznym, specjalnym ośrodku wychowawczym oraz ich realizacja.

Gmina	Liczba dzieci posiadających postanowienie			Liczba dzieci umieszczonych we właściwej placówce		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Miasto Chojnice	-	3	12	-	3	9
Gmina Chojnice	-	2	1	-	2	1
Czersk	-	2	1	-	2	1
Brusy	-	1	1	-	1	1
Konarzyny	-	-	-	-	-	-
Ogółem	-	8	15	-	8	12

Źródło: dane Wydziału Edukacji, Kultury, Sportu i Zdrowia Starostwa Powiatowego w Chojnicach

Zamieszczone w tabeli powyżej dane ukazują tendencję wzrostową jeśli chodzi o liczbę dzieci posiadających postanowienie sądu. W roku 2005 było ich 8, a już w roku 2006 – 15 dzieci. Największy przyrost nastąpił w mieście Chojnice. W roku 2006 tylko 12 dzieci z postanowieniem sądu z 15 zostało umieszczonych w placówce.

Problemy występujące w zakresie umieszczania dzieci w w/w placówkach?

- bardzo długie oczekiwanie na wskazanie miejsca przez Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej w Warszawie
- nie informowanie Wydziału Edukacji przez Sąd Rejonowy o zmianie ośrodka wychowawczego
- brak możliwości szukania miejsca w ośrodkach przez Wydział Edukacji
- przypadku postanowienia sądowego o umieszczeniu w młodzieżowych ośrodkach socjoterapeutycznych – konieczność zmobilizowania rodziców do złożenia wniosku do poradni psychologiczno-pedagogicznych o wydanie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego
- trudna współpraca z niektórymi rodzicami
- czasami długie oczekiwanie na dokumenty ze szkoły

TABELA 48. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych

	Brusy			Chojnice			Chojnice			Czersk			Konarzyny			POWIAT		
	miasto i gmina	miasto i gmina	miasto i gmina	gmina	gmina	gmina	miasto	miasto	miasto	miasto i gmina	miasto i gmina	miasto i gmina	gmina	gmina	2004	2005	2006	
Liczba rodzin	56	42	52	257	219	243	248	271	263	303	351	441	57	62	73	664	726	984

Źródło: Dane ośrodków pomocy społecznej powiatu chojnickiego

Powyższa tabela przedstawia w sposób ilościowy rodziny, którym przyznano pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Dane wykazują tendencję wzrostową, pomimo tego, że dane są niepełne. Liczba tych rodzin zwiększyła się z 664 w roku 2004 do 984 w roku 2006.

TABELA 49. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych

	Brusy			Chojnice			Chojnice			Czersk			Konarzyny			POWIAT		
	miasto i gmina			gmina			miasto			miasto i gmina			gmina					
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Rodzina niepełna	8	15	7	100	95	104	123	138	140	169	170	147	7	8	10	307	331	385
Rodzina wielodzietna	23	11	10	139	118	135	88	94	91	134	220	304	22	20	20	267	345	536
Inne (jakie?)	25	16	35	-	-	-	37	37	32	-	-	-	32	42	52	94	95	135

Źródło: Dane ośrodków pomocy społecznej powiatu chojnickiego

Na podstawie powyższej tabeli można również zauważyć tendencję wzrostową w powiecie chojnickim jeśli chodzi o przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Są to: rodziny niepełne oraz wielodzietne. Liczba rodzin niepełnych w powiecie chojnickim zwiększyła się z 307 w roku 2004 do 385 w roku 2006. tak samo jest z rodzinami wielodzietnymi. W roku 2006 było ich 536, w roku 2004 tylko 267.

TABELA 50. Stan zatrudnienia specjalistów w OPS

	Brusy	Chojnice	Chojnice	Czersk	Konarzyny	POWIAT
	miasto i gmina	gmina	miasto	miasto i gmina	gmina	
Psycholog	-	-	1	1	-	2
Pedagog	-	-	1	-	-	1
Prawnik	-	-	1	1	-	2
Psychiatra	-	1	1	-	-	2
Inne	-	-	-	-	-	-

Źródło: Dane ośrodków pomocy społecznej powiatu chojnickiego

Powyższa tabela odzwierciedla stan oferowanej mieszkańcom powiatu chojnickiego przez specjalistów w ośrodkach pomocy społecznej. Na tak dużą liczbę mieszkańców w powiecie stan ten jest dosyć ubogi. Tylko 7 specjalistów, w tym: psychologowie, pedagog, prawnicy i psychiatrzy, oferują specjalistyczne usługi.

TABELA 51. Ilościowy wykaz form przyznanej pomocy rodzinom zastępczym na rok 2006

	Brusy	Chojnice	Chojnice	Czersk	Konarzyny	POWIAT
	miasto i	gmina	miasto	miasto i	gmina	
Pomoc pieniężna	-	-	2	-	1	3
Pomoc rzeczowa (tj. obiady, żywność)	-	-	4	-	2	6
Praca socjalna	-	-	-	-	-	1
Pomoc psychologa	-	-	1	-	-	1
Pomoc prawnika	-	-	-	-	-	-
Pomoc pedagoga	-	-	-	-	-	-
Inne	-	-	-	-	2	2

Źródło: Dane ośrodków pomocy społecznej powiatu chojnickiego

Przyznana pomoc rodzinom zastępczym przez OPS w powiecie chojnickim nie była zbyt duża. Najwięcej udzielono pomocy rzeczowej w postaci obiadów, żywności (6 rodzin) Udzielono również pomocy pieniężnej 3 rodzinom. Z porad specjalistów rodziny zastępcze prawie nie korzystały. Wynika to zapewne z faktu, iż taką pomoc oferuje PCPR – w formie porad psychologa.

Powyższe dane obrazują szeroką gamę problemów z jakimi spotykają się rodziny. Aby im przeciwdziałać lub eliminować podjęte muszą zostać konkretne działania ze strony instytucji i organizacji, które zajmują się na co dzień pracą z rodzinami.

Potrzeby Rzecznika Praw Dziecka w celu skutecznego działania

W związku z tym największym zadaniem, które stoi przed organizacjami i instytucjami jest przede wszystkim zapewnienie profesjonalnej pomocy informacyjnej i terapeutycznej dzieciom krzywdzonym i ich rodzicom. Wiąże się to z umiejętnością i zrozumieniem potrzeby współpracy wszystkich służb włączonych w proces interwencji i pomocy dzieciom. Niektórym przejawom łamania praw dziecka sprzyja bierność obywateli i bezsilność służb publicznych.

Rzecznik proponuje listę działań na rzecz przeciwdziałania łamaniu praw dzieci (agresji, przemocy, zaniedbania, złym traktowaniu, odrzuceniu i wykorzystywaniu) w każdej społeczności lokalnej:

- uruchomienie specjalistycznych miejsc pomocy,
- rozszerzenie działalności ośrodków udzielających pomoc ofiarom przemocy o pracę z dziećmi ofiarami przemocy,
- prowadzenie programów terapeutycznych dla dzieci,
- prowadzenie programów z zakresu zapobiegania przemocy wobec dzieci,
- organizowanie szkoleń na temat pomagania dzieciom ofiarom przemocy,
- organizowanie warsztatów umiejętności wychowawczych dla rodziców,
- informator o lokalnych placówkach pomagających dzieciom, współpraca z lokalnymi mediami, prowadzenie lokalnych kampanii i konferencji poświęconych dzieciom i rodzinie,
- tworzenie lokalnych koalicji na rzecz zorganizowania systemu pomocy dzieciom,
- wspieranie działalności istniejących już placówek w środowiskach lokalnych.

Rzecznik będzie dążył do zrealizowania wniosków stojących przede nim:

- inspirowania społeczeństwa w zaangażowanie się w sprawy przeciwdziałania przemocy wobec dzieci,
- edukacja społeczna dostarczająca wiedzy o zjawiskach łamania praw dzieci i sposobach radzenia sobie z tym problemem,
- promocja pozytywnych rozwiązań merytorycznych, organizacyjnych, prawnych w zakresie Praw Dziecka,
- motywowanie społeczności lokalnych i instytucji do podejmowania działań na rzecz dzieci krzywdzonych,
- ulepszenie systemu pomocy rodzinom oraz rozwijanie konstruktywnych umiejętności i postaw rodzicielskich,

Każde dziecko ma prawo do wychowania i dorastania w atmosferze miłości i Uświadomienie tej zasady jest warunkiem prawidłowego mówienia o prawach dziecka. Dlatego też podstawowym standardem powinna być zasada znajomości swoich praw przez dzieci i zrozumienia tych praw przez dorosłych

2.NAJWAŻNIEJSZE POTRZEBY I ZAMIERZENIA GMIN POWIATU CHOJNICKIEGO W ZAKRESIE RODZIN NA LATA 2007-2015

a.Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych:

- utworzenie schroniska dla samotnych matek,
- utworzenie Ośrodka Interwencji Kryzysowej,
- rozwój specjalistycznych usług opiekuńczych na rzecz środowisk ze stwierdzoną bezradnością (pomoc terapeuty).

b.Rodziny wielodzietne i niepełne:

- utworzenie przedszkola dla dzieci osób chcących podjąć zatrudnienie,
- umożliwienie szerszego dostępu do form wypoczynku letniego dla dzieci z rodzin niepełnych i wielodzietnych bez względu na kryterium dochodowe.

c.Rodziny zastępcze:

- pozyskiwanie mieszkań dla dzieci opuszczających rodziny zastępcze.

3.CEL STRATEGICZNY

Stworzenie systemu pomocy dziecku i rodzinie pozwalającego na utrzymanie dziecka w rodzinie naturalnej lub zapewnienie opieki i wychowania poza rodziną naturalną z zachowaniem założeń polityki prorodzinnej.

4.CELE OPERACYJNE

- 1.Pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo w przezwyciężeniu problemów opiekuńczo-wychowawczych poprzez utworzenie lub wzmocnienie ich funkcji.
- 2.Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców.
- 3.Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do godnego życia i rozwoju.
- 4.Zorganizowanie na terenie powiatu chojnickiego systemu wsparcia społecznego dla dzieci i młodzieży opuszczającej rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze.
- 5.Wspieranie rozwoju rodzinnej opieki zastępczej – rodziny wielodzietne, specjalistyczne, pogotowia rodzinne oraz Rodzinnych Domów Dziecka na terenie powiatu.
- 6.Utworzenie Ośrodka Adopcyjno-Opiekuńczego, którego celem będzie pozyskiwanie oraz szkolenie kandydatów do rodzinnej opieki zastępczej, jak i cykliczne doskonalenie umiejętności wychowawczych rodzin zastępczych. Prowadzenie grup wsparcia.
- 7.Stworzenie możliwości pracy z rodzinami naturalnymi dzieci.
- 8.Stworzenie odpowiednich warunków do życia i rozwoju dzieciom i młodzieży pozbawionych opieki rodzin naturalnych poprzez działania ukierunkowane na wszechstronną opiekę nad dzieckiem pozbawionym całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej oraz niedostosowanemu społecznie (pomoc socjalna, psychologiczna w kierunku szybkiego powrotu dziecka do rodziny naturalnej, poradnictwo rodzinne oraz systemowa terapia rodzinna).
- 9.Przeciwdziałanie pojawianiu się patologii wśród dzieci i młodzieży .
- 10.Stworzenie warunków umożliwiających osobom opuszczającym rodziny zastępcze uzyskanie odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym mieszkań chronionych.
- 11.Współpraca z innymi instytucjami i organizacjami zajmującymi się opieką i pomocą rodzinie.
- 12.Utworzenie ośrodka interwencji kryzysowej wraz z hostelem.

5.KIERUNKI DZIAŁAŃ I ZADANIA DO REALIZACJI

- 1.Uruchamianie i stymulacja własnych zasobów i możliwości rodzin,
- 2.Ewaluacja systemu opieki nad dzieckiem,
- 3.Zmniejszenie skutków niedostatku wynikającego z sytuacji rodzinnej, bezrobocia itd.
- 4.Utworzenie wielofunkcyjnej placówki opiekuńczo-wychowawczej łączącej funkcje o charakterze interwencyjnym i socjalizacyjnym, której celem byłoby zapewnienie dzieciom opieki.

VIII.PATOLOGIE

ALKOHOLIZM, NARKOMANIA, PRZEMOC

Patologie takie jak alkoholizm, narkomania czy przemoc są zjawiskami, które dotyczą bardzo wielu mieszkańców naszego powiatu w różnym wieku, niezależnie od miejsca zamieszkania, płci i wykształcenia.

Tematyka patologii zawsze jest bardzo trudna, zarówno ze względu na niemożność postawienia właściwej diagnozy, jak również swego rodzaju tabu, które uniemożliwia otwarte mówienie o problemach drażliwych, często wstydlivych. Brakuje pełnych danych na temat niektórych zjawisk, więc przedstawione dane mają charakter sygnałny.

Osoby uzależnione od alkoholu to kolejna grupa dysfunkcyjna, która jest objęta pomocą społeczną. Międzynarodowe badania wykazują, że uzależnienie od alkoholu to uzależnienie o największym zasięgu na całym świecie. Dokładna liczba osób dotkniętych tym uzależnieniem jest trudna do określenia, gdyż specyfika tego uzależnienia i jego mechanizmy powodują, że rzadko kiedy uzależniony sam zgłasza się o pomoc.

Alkoholizm jest nie tylko psycho-somatycznym problemem osoby uzależnionej od alkoholu, ale ma znacznie szerszy wymiar z powodu różnorodnych konsekwencji społecznych. Bowiem w orbicie działań każdego intensywnie pijącego znajduje się co najmniej kilka osób bezpośrednio i pośrednio ponoszących ujemne skutki nałogu.” Dlatego alkoholizm zaliczany jest do patologii społecznej.

Alkohol towarzyszy człowiekowi od wielu wieków. W dzisiejszych czasach piwo, wino czy wódka są niemal nieodłącznym elementem każdego spotkania towarzyskiego czy uroczystości rodzinnej. Alkohol ośmiela, znosi zahamowania, rozluźnia i ułatwia kontakty. Ale to są efekty tylko pozorne. Alkohol stosowany zbyt często i długo powoduje uzależnienie. Trudno odpowiedzieć na pytanie kiedy zaczyna się uzależnienie. Popadanie w nałóg jest procesem długim, czasami wieloletnim.

Nie ma też jednego określonego objawu, który świadczyłby, że jest to już choroba. „Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) w 1951 roku zdefiniowała alkoholika jako osobę, która spożywa duże ilości alkoholu i u której uzależnienie jest tak nasilone, że występują u niej poważne zaburzenia psychiczne lub pogorszenie stanu zdrowia psychicznego i somatycznego, a także zaburzenia stosunków interpersonalnych, funkcjonowania społecznego i ekonomicznego.” Definicja ta w sposób dość ogólny i złożony pokazuje nam istotne czynniki składające się na pojęcie alkoholizmu. Szczególnym nacisk położony jest na konsekwencje jakie niesie ze sobą uzależnienie, zarówno te zdrowotne jak i też społeczne. Inne podejście znajdziemy w literaturze psychologicznej. Nie ma bowiem jednej definicji alkoholizmu. To kiedy mamy do czynienia z nałogiem pozwalają ocenić różne kryteria behawioralne. „Do kryteriów tych należą: utrata kontroli (nad piciem), zależność psychiczna (potrzeba wypicia aby móc coś zrobić), utrata pracy, rodziny lub przyjaciół z powodu picia, epizody niepamięci, wzrost tolerancji alkoholu, objawy odwykowe po zaprzestaniu picia (zależność fizyczna).

Uzależnienie od alkoholu uznane zostało za chorobę i zgodnie z dziesiątą wersją Międzynarodowej klasyfikacji Zaburzeń Psychiczych i Behawioralnych (ICD-10) oznaczone symbolem F10. Według powyższej klasyfikacji „diagnoza zespołu uzależnienia powinna opierać się na stwierdzeniu, że w ciągu minionego roku ujawniły się co najmniej trzy z poniżej wymienionych zjawisk:

1. Silne pragnienie lub poczucie przymusu zażycia substancji
2. Trudności w kontrolowaniu zachowania związanego z zażywaniem substancji (rozpoczynanie, kończenie i rozmiary zażywania)
3. Fizjologiczne objawy stanu odstawienia, występujące gdy zażywanie substancji zostało przerwane lub zmniejszone, przejawiające się specyficznym zespołem abstynencyjnym
4. Stwierdzenie tolerancji (potrzeby zażywania zwiększonej dawki substancji w celu uzyskania efektów poprzednio osiągniętych przy pomocy mniejszych dawek)

5. Narastające zaniechanie innych źródeł przyjemności lub zainteresowań z powodu zażywania danej substancji, zwiększenie ilości czasu koniecznego do zdobycia lub zażywania substancji albo do usuwania skutków jej działania
6. Zażywanie mimo wyraźnych dowodów szkodliwych następstw, takich jak uszkodzenie wątroby, stany depresyjne występujące po okresach intensywnego używania tych substancji, uszkodzenia funkcjonowania poznawczego związane z substancjami.

Definicja ta świadczy o tym, że uzależnienie to niesłychanie skomplikowane zjawisko, którego objawy nie są jednakowe u wszystkich uzależnionych. Mechanizmy powstawania tego uzależnienia nie zostały jeszcze dokładnie poznane. Aktualnie przyjmuje się, że mamy do czynienia z czynnikami społecznymi, psychologicznymi i duchowymi nakładającymi się na podłoże biologiczne.

Istnieją jednak inne, bardzo liczne i groźne społeczne następstwa alkoholizacji w wielu dziedzinach, opóźniające rozwój całej społeczności. Takie stanowisko przyjmuje T. Kulisiewicz, który zwraca uwagę " na istnienie ogromnej dziedziny szkód moralnych niewymiernych. Zalicza do nich:

- Rozkład rodziny,
- Dezintegrację rodziny,
- Przemoc,
- Destrukcyjny wpływ na członków rodziny, nie tylko w sensie psychologicznym,
- Patologię obyczajów-zdriczenie obyczajowe,
- Deprawację społeczną,
- Niszczenie tradycyjnych więzi społecznych (rodzinnych, sąsiedzkich, koleżeńskich, przyjacielskich).

1.DIAGNOZA

TABELA 52. Liczba rodzin z problemem alkoholowym

Źródło: Dane ośrodków pomocy społecznej powiatu chojnickiego

		Brusy		Chojnice		Chojnice		Czersk		Konarzyny		POWIAT	
		miasto i gmina		gmina		miasto		miasto i gmina		gmina			
		GOPS/MOPS	KOMISJA	GOPS/MOPS	KOMISJA	GOPS/MOPS	KOMISJA	GOPS/MOPS	KOMISJA	GOPS/MOPS	KOMISJA	GOPS/MOPS	KOMISJA
1	Rodziny z problemem alkoholowym	16	16	120	49	116	-	55	28	46	18	353	111
1.1	Liczba rodzin ogółem:	16	16	120	49	116	-	55	-	46	18	353	83
1.2	Liczba osób dorosłych w rodzinach	32	32	250	118	198	-	85	-	101	38	666	187
1.3	Liczba dzieci do 18 r.ż.	19	19	180	60	85	-	47	-	76	37	407	116
2	Rodziny z diagnozą uzależnienia	9	9				-	-	28	18	18	27	55
2.1	Liczba rodzin ogółem:	9	9	33	39	83	-	-	28	18	18	143	94
2.2	Liczba osób dorosłych w rodzinach	22	22	79	96	147	-	-	-	35	35	283	153
2.3	Liczba dzieci do 18 r.ż.	14	14	44	46	69	-	-	-	44	44	171	104
2.4	Osoby uzależnione (zdiagnozowane) ogółem:	9	9	35	40		-	-	28	22	22	66	99
2.5	Osoby dorosłe uzależnione:	9	9	35	40	89	-	45	28	22	22	200	99
2.6	Osoby uzależnione do 18 r.ż.	-	-	-	-	0	-			-	-	-	-
2.7	Osoby współuzależnione ogółem:	28	28	82	105		-	78	14	49	bd.	237	147
2.8	Osoby dorosłe współuzależnione	14	14	26	48	61	-	30	14	15	bd.	146	76
2.9	Dzieci współuzależnione do 18 r.ż.	14	14	56	57	85	-	48	-	34	bd.	237	71
3	Rodziny zagrożone uzależnieniem-nadużywający członek rodziny:	-	-	-	-	-	-	-	-	28	bd.	28	-
3.1	Liczba rodzin ogółem:	35	-	87	9	51	-	66	-	28	bd.	267	9
3.2	Liczba osób dorosłych w rodzinach:	59	-	171	22	86	-	90	-	52	bd.	458	22
3.3	Liczba dzieci do 18 r.ż.	40	-	136	14	40	-	29	-	48	bd.	293	14

Z problemem nadużywania alkoholu pracownicy socjalni spotykają się od wielu lat, niepokojącym jest jednak fakt wzrastania liczby osób uzależnionych od alkoholu i obniżania wieku pierwszego kontaktu.

W rodzinach, które objęte są pomocą socjalną pracownicy dość często obserwują stwarzanie sytuacji sprzyjających picciu alkoholu, stosowanie zachęty do spożywania i przedstawianie łatwości jego zdobywania. Szczególnego znaczenia w tych rodzinach nabiera wzorzec picia alkoholu i niekorzystny wpływ rozbieżności między zachowaniem rodziców a wymaganiami stawianymi wobec dziecka co do spożywania alkoholu, brak kontroli ze strony rodziców i stosowanie niewłaściwych metod wychowawczych. W wielu środowiskach daje się zauważyć zjawisko „dziedziczenia” alkoholizmu. Problem nadużywania alkoholu przez podopiecznych pomocy społecznej jest bardzo skomplikowany ponieważ obok alkoholizmu występują zaburzenia komunikacji między członkami rodziny, bieda, problemy wychowawcze i zdrowotne. Alkoholizm to częsta przyczyna interwencji sądu w sprawy opiekuńczo-wychowawcze. Praca z tak zaburzonymi klientami jest bardzo trudna, długotrwała i często skazana na niepowodzenie. Podobnie jest jeśli chodzi o zjawisko narkomanii.

Terminem narkomania określa się stan uzależnienia od środków odurzających. Pojęcie to ma szerokie znaczenie i obejmuje nie tylko nałogowe używanie narkotyków, ale także stosowanie wszelkich środków wywołujących euforię odurzającą. Nawykowe odurzanie się narkotykami staje się zjawiskiem masowym i groźnym dla zdrowia i życia i dla mienia społecznego.

Na terenie powiatu chojnickiego coraz bardziej narastającym problemem jest sięganie po środki psychoaktywne (narkotyki). Aktualnie bardzo istotnie zmienił się obraz narkomana z dominującego w naszej świadomości (wyniszczonego osobnika ze strzykawką, zażywającego przetwory maku). Obecnych narkomanów trudno w pierwszym kontakcie odróżnić od przeciętnej młodzieży. Są to osoby uczące się w naszych gimnazjach i szkołach średnich, często koledzy naszych dzieci (młodzież 13 – 16 letnia). Przyczyn wzrostu narkomanii jest wiele:

- ciekawość sposobu działania na organizm,
- nacisk ze strony rówieśniczej,
- mniejsza odporność na stres,
- większy dostęp do tego rodzaju środków,

Fazy rozwoju narkomanii:

- 1) Faza eksperymentalna – zażywanie różnych środków psychotropowych z ciekawości lub pod naciskiem grupy społecznej, zwykle grupy rówieśniczej.
- 2) Faza rekreacyjna – selekcjonowanie środków oraz okazjonalne i dla przyjemności używanie kilku wybranych, jeszcze nie pociąga za sobą rozległych konsekwencji dla jej ogólnego funkcjonowania.
- 3) Faza nadużywania – na skutek niesprzyjających okoliczności czy nawarstwienia się problemów osobistych osoba okazjonalnie zażywająca narkotyki może przejść do etapu przymusowego ich stosowania w rosnących ilościach, co wiąże się z negatywnymi skutkami dla jej zdrowia, funkcjonowania ekonomicznego i społecznego.

Do najczęstszych zjawisk wskazujących na ryzyko sięgania po narkotyki należą:

- dobre usytuowanie materialne powiązane często z „zapracowaniem rodziców” tzn. zajęciem pracą zawodową, biznesem, działaniem społecznym,
- konflikty w rodzinie i małżeństwie (brak porozumienia między rodzicami),
- rozbite rodziny (dzieci wychowywane przez samotne matki),
- wagarowanie i gwałtowny spadek wyników w nauce,
- palenie papierosów, picie alkoholu przed 18 rokiem życia.

„Zażywający narkotyk” to niekoniecznie oznacza to samo co „uzależniony”. Kiedy ktoś popada w nałóg, narkotyk staje się dla niego sprawą absolutnie najważniejszą, a jego używanie wymyka się spod kontroli. Zażywanie narkotyków ma zdecydowanie szkodliwy charakter, ale powstaje wciąż jeszcze w zasięgu wyboru i pod kontrolą praktykującej je osoby. W tym stanie

liczy się jeszcze związek z rodziną, szkołą, liczy się jeszcze przyszłość. Jednak młody człowiek – nawet nie będąc uzależnionym – może łatwo przedawkować, może zginąć w wypadku samochodowym, może napotykać piętrzące się trudności towarzyskie, prawne, szkolne i rodzinne, może narazić swój rozwój w sferze fizycznej, intelektualnej, emocjonalnej i duchowej na prawdopodobnie, niepowetowane straty, a wszystko to z powodu narkotyków, alkoholu. Wynika z tego, że nie powinniśmy pozwolić młodzieży na ich używanie.

Narkotyzowanie się w dzieciństwie i okresie dorastania prowadzi do poważniejszych problemów w wieku dorosłym. Duże natężenie spożycia alkoholu lub narkotyzowanie się w wieku dorastania silnie koreluje z takimi zjawiskami, jak wczesna inicjacja seksualna, wczesne wstępowanie w związek małżeński, zaniechanie dalszej edukacji, wczesne podejmowanie pracy zawodowej lub wczesne bezrobocie.

Wielu młodych ludzi nie zaczęło jeszcze eksperymentować ze środkami odurzającymi, a odzwyczajając się od narkotyków „miękkich” (tytoniu, alkoholu i według niektórych marihuany) nie tylko zapobiegamy ich nadużywaniu, ale także zapobiegamy sięganiu po tak zwane narkotyki „twarde”.

Zdiagnozowanie zjawiska narkomanii na terenie powiatu chojnickiego jest bardzo trudne. Ośrodki pomocy społecznej nie posiadają pełnych danych lub nie posiadają ich w ogóle. Jest to zapewne uwarunkowane tym, że narkotyki są środkami nielegalnymi.

TABELA 53. Liczba uczniów nadużywającej substancji uzależniającej i przejawiającej inne zaburzenia zachowania na terenie szkół ponadgimnazjalnych powiatu

L.p.		Ilość
1	Ujawnieni uczniowie używający alkoholu	Spożywający lub będący pod wpływem na terenie szkoły
1.2	Jednorazowo	146
1.3	Wielokrotnie	166
2	Ujawnieni uczniowie używający narkotyków	Spożywający lub będący pod wpływem na terenie szkoły
2.2	Jednorazowo	19
2.3	Wielokrotnie	10
3	Uczniowie przejawiający zaburzenia zachowania	Ilość
-	Wagary	257
-	Przemoc słowna	17
-	Agresja	155
-	Wulgaryzmy	239
-	Kradzieże	11
-	Wandalizm	4
-	Nikotynizm	134
-	Bójki	34
-	Niszczenie mienia	34
-	Nadpobudliwość psychoruchowa	100
-	Przemoc	72
-	Zastraszanie	12
-	Niska samoocena	9
-	Tendencja do izolowania się	30
-	Palenie papierosów	53
-	Samookaleczenia	1
-	Regularne utrudnianie prowadzenia lekcji	10
-	Okłamywanie dla własnej korzyści	89
-	Apatia i obniżony nastrój	9

-	Zaburzenie osobowości	8
-	Samotność	4
-	Problemy z odżywianiem	2
-	Uzależnienie od gier komputerowych	1
-	Myśli samobójcze	1
3.2	Z możliwością korygowania zachowania przez oddziaływania szkoły	1634
3.3	Bez możliwości korygowania zachowań na poziomie szkoły- niezbędna profilaktyka II rzędowa	261

Źródło: Dane ze szkół ponadgimnazjalnych powiatu chojnickiego

Powyższa tabela ukazuje w sposób ilościowy skalę problemu młodzieży nadużywającej substancji uzależniających i przejawiającej inne zaburzenia na terenie szkół ponadgimnazjalnych. Badania ankietowe wskazują na dość dużą liczbę uczniów, którzy używają alkoholu i narkotyki. Liczby te nie mają odzwierciedlenia w danych zebranych z ośrodków pomocy społecznej i z gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. Dane ze szkół wskazują, że jest duża liczba uczniów zagrożonych uzależnieniem. Jest 1634 uczniów, u których występuje możliwość korygowania ich zachowania przez oddziaływanie szkoły. Jednak dla 261 uczniów niezbędna jest profilaktyka II-rzędowa.

Jest ona adresowana do grup podwyższonego ryzyka ze zdiagnozowaną dysfunkcją. Celem działań jest ograniczenie głębokości i czasu trwania dysfunkcji, umożliwienie wycofania się z zachowań ryzykownych (np. poradnictwo rodzinne, psychoedukacja, socjoterapia). Niestety nie ma możliwości zebrania kompletnych danych na ten temat, gdyż są one niepełne.

TABELA 54. Oferta pomocowa w szkołach ponadgimnazjalnych w zakresie profilaktyki młodzieży

Uzależnienia	Rozwój umiejętności społecznych
Alkohol	odmawianie
narkotyki	odmawianie
Punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych i współuzależnionych sprawców i ofiar przemocy	ART TZA
schron	Instytucja

Źródło: Dane ze szkół ponadgimnazjalnych powiatu chojnickiego

Tabela powyżej ukazuje jakie formy pomocy dla uczniów dostępne są na terenie szkół ponadgimnazjalnych i poza nią. W szkole uczniowie objęci są profilaktyką I-rzędową. Dzięki niej uczą się odmawiania. Istnieje jeszcze punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych i współuzależnionych sprawców i ofiar przemocy oraz świetlica socjoterapeutyczna. Nie ma ośrodka dla młodzieży uzależnionej.

Szkoły organizują konsultacje z psychologiem, pogadanki, warsztaty, akcje profilaktyczne. Niezbędna jest współpraca i kontakt z placówkami prowadzącymi diagnozę, poradnictwo, konsultacje, terapię i pomoc psychologiczno-pedagogiczną dla uczniów zagrożonych uzależnieniem i przejawiającymi zaburzenia zachowania. Potrzebne są także młodzieżowe grupy wsparcia. Brak jest także na terenie niektórych gmin punktów konsultacyjnych działających w godzinach popołudniowych. Kierowano by do nich uczniów, z którymi współpraca w warunkach szkolnych nie przynosi oczekiwanych rezultatów.

Kolejnym istotnym zjawiskiem z zakresu problemów społecznych jest zjawisko przemocy w rodzinie. Według roboczej definicji, przyjmowanej przez polskich specjalistów, przemoc domowa to:

1. działanie lub zaniechanie dokonywane w ramach rodziny przez jednego z jej członków przeciwko pozostałym;
2. z wykorzystaniem istniejącej lub stworzonej przez okoliczności przewagi sił lub władzy;

3. godzące w ich prawa lub dobra osobiste, a w szczególności w ich życie lub zdrowie (fizyczne lub psychiczne);

4. powodujące u nich szkody lub cierpienie.

W przemocy domowej najbardziej istotna jest demonstracja i wykorzystanie siły lub władzy w sposób, który jest krzywdzący dla innych członków rodziny. Na przemoc w rodzinie można spojrzeć z perspektywy prawnej, moralnej, psychologicznej i społecznej.

Z punktu widzenia prawa przemoc w rodzinie to przestępstwo, którego odmiany określone są w różnych kodeksach i odpowiednio karane. Najczęściej stosowany artykuł 207 kodeksu karnego dotyczy znęcania się fizycznego lub moralnego nad członkiem rodziny i przewiduje karę pozbawienia wolności 6 miesięcy do 5 lat.

Perspektywa moralna pokazuje, że dokonywanie przemocy to krzywdzenie słabszego i jest złem moralnym. Sprawca powinien podlegać sankcjom własnego sumienia i potępieniu ze strony innych ludzi. Moralna ocena przemocy powinna powstrzymywać sprawców i motywować świadków do pomagania.

Psychologiczne spojrzenie na przemoc domową zwraca uwagę na cierpienie i bezradność ofiary, odsłania mechanizmy wewnętrzne i sytuacyjne stresujące przemocą oraz złożone procesy interakcji między sprawcą i ofiarą. Psychologiczne zrozumienie przemocy odgrywa podstawową rolę przy pomaganiu ofiarom w wyzwaniu się od przemocy i naprawianiu szkód, jakie poczyniła w ich życiu.

Z perspektywy społecznej widać czynniki zawarte w obyczajach i postawach, które mogą sprzyjać przemocy lub ją usprawiedliwiać. Z drugiej strony w przeciwdziałanie przemocy mogą angażować się znaczące siły społeczne i wywierać wpływ na stan spraw publicznych. Przykładem tego jest rozwój ruchu feministycznego w USA i w innych krajach, który z pomagania bitym kobietom uczynił potężne narzędzie walki także o inne prawa kobiet. Psychologia sprawców przemocy nie jest jeszcze dziedziną bogatą w solidną wiedzę. Naganność ich postępowania bardziej skłania do karania niż wnikliwego zastanawiania się, dlaczego to robią.

Przemoc domowa może przybierać różne formy, od bicia, popychania do przemocy psychicznej. W wielu przypadkach przemoc związana jest z nietrzeźwością sprawców, ale alkohol nie powinien być obarczony bezpośrednią i wyłączną odpowiedzialnością za przemoc. Niewątpliwie osłabia on racjonalną kontrolę nad zachowaniem i nasila gotowość do reagowania złością oraz przyczynia się do zwiększenia ilości niepowodzeń życiowych stanowiących źródła stresu i frustracji.

Coraz częściej podejmowane są próby oddziaływania na sprawców, które zmierzają do nauczenia ich samokontroli i wyzwolenia spod wpływu nałogowej agresywności. Przypominają one trochę terapię choroby alkoholowej i mają na celu zapobieganie nawrotom agresji. Sprawca chłodnej przemocy na ogół pozostaje nieświadomy szkodliwości swego zachowania, ponieważ znajduje uzasadnienie dla swego okrucieństwa. Chłodna przemoc wobec dzieci przybiera często formę surowych i konsekwentnych metod wychowawczych lub sprawiedliwego karania.

Ponad 95% ofiar przemocy w rodzinie to kobiety i dzieci. Co trzecia osoba w Polsce styka się z przemocą w rodzinie. Każdego roku około 50 kobiet popełnia samobójstwo z powodu przemocy ze strony partnera. W sprawach dotyczących przemocy w rodzinie sądy wydają często wątpliwe wyroki i maksymalnie złagodzone kary.

W opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie przemocy domowej wobec kobiet z 14 lipca 2005 roku stwierdza się: "Przemoc domowa, fizyczna i moralna mężczyzn wobec kobiet stanowi jedno z najpoważniejszych pogwałceń praw człowieka – prawa do życia oraz do nietykliwości fizycznej i psychicznej. Ponieważ przemoc ta wynika z wciąż jeszcze charakteryzującego nasze społeczeństwa nierównego podziału władzy między płcie, zjawisko to dotyczy kobiet ze wszystkich warstw społecznych. Stanowi to hamulec rozwoju ogólnie pojętego społeczeństwa demokratycznego. Dlatego też jedno z najważniejszych zadań polityki europejskiej, opartej na poszanowaniu podstawowych praw

człowieka, polega na zapobieganiu takim czynom oraz na opracowywaniu skutecznych procedur w zakresie edukacji, prewencji, ścigania karnego i wsparcia.”

Ofiary przemocy domowej doświadczają lęku, cierpienia, bezsilności, przygnębienia i rozpacz. Ich ciało i psychika doznają ostrych urazów i podlegają długotrwałemu procesowi niszczącego stresu. Osoba maltretowana traci podstawowe poczucie bezpieczeństwa i uporządkowania życia, traci zaufanie do siebie i zaczyna źle myśleć o sobie. Często czuje się jak małe dziecko i pragnie wycofywać się z normalnego życia i izolować się od innych.

Dzieci wzrastające wśród przemocy w domu często są zapomnianymi jej ofiarami. Doznają przemocy nie tylko wtedy, gdy są bezpośrednio maltretowane lub zaniedbywane przez rodziców czy opiekunów. Cierpią i są krzywdzone także wtedy, gdy są świadkami przemocy dorosłych. Przemoc domowa może wyrządzić dziecku szkody fizyczne, emocjonalne i poznawcze. Z badań wynika, że skutki przemocy domowej są zarówno krótkoterminowe, jak i długotrwałe, przejawiające się w życiu dorosłym.

Jednym z celów interwencji na rzecz ofiary z dziećmi jest zapewnienie jej wsparcia i tworzenie rozwiązań organizacyjnych koniecznych dla zapewnienia dzieciom skutecznej ochrony. Często najlepszym sposobem, jaki może zastosować pracownik pomocy społecznej, pedagog lub pediatra dla stworzenia poczucia bezpieczeństwa dzieciom, jest zapewnienie ochrony i wsparcia dla ofiary. Wyjęcie dziecka spod opieki kochającej matki, która sama jest maltretowana, nie jest żadnym rozwiązaniem. Nie jest nim też umieszczenie dziecka w programie rehabilitacyjnym, bez zapewnienia mu bezpieczeństwa w domu. Obciążenie sprawcy, a nie ofiary, odpowiedzialnością za przemoc i zapewnienie maltretowanej matce ochrony przed dalszą przemocą, ma kluczowe znaczenie dla chronienia zarówno ofiary, jak i jej dzieci.

Największym wyzwaniem, przed którym stoimy w Polsce, jest niska wykrywalność i mała skuteczność przeciwdziałania przemocy wobec dzieci stosowanej przez rodziców i opiekunów. Nie ulega wątpliwości, że przemoc doznawana w dzieciństwie tworzy fundamenty pod wszelkie inne formy przemocy i przynosi najwięcej dotkliwych i długotrwałych szkód. Rozpoznawanie przemocy wobec dzieci, z wyjątkiem najbardziej drastycznych form krzywdzenia, jest bardzo trudne z oczywistych powodów, a jeszcze trudniejsze jest podejmowanie interwencji z zewnątrz oraz uzyskiwanie

TABELA 55. Liczba rodzin z problemami przemocy

		Brusy		Chojnice		Chojnice		Czersk		Konarzyny		POWIAT	
		miasto i gmina		gmina		miasto		miasto i gmina		gmina			
		GOPS/MOPS	KOMISJA	GOPS/MOPS	KOMISJA	GOPS/MOPS	KOMISJA	GOPS/MOPS	KOMISJA	GOPS/MOPS	KOMISJA	GOPS/MOPS	KOMISJA
1	Rodziny z problemem przemocy zarejestrowane przez:	2	-	19	10	36	-	-	9	8	-	65	19
1.1	Liczba rodzin ogółem:	2	-	19	10	36	-	-	9	8	-	65	19
2.1	Sprawcy przemocy ogółem:	2	-	19	10	35	-	-	-	8	-	64	10
2.2	Osoby dorosłe:	2	-	19	10	38	-	-	-	8	-	67	10
2.3	Dzieci do 18 r.ż.	-	-	-	-	6	-	-	-	0	-	6	-
3.1	Ofiary przemocy ogółem:	7	-	70	26	56	-	-	-	28	-	161	26
3.2	Osoby dorosłe:	4	-	27	10	42	-	-	-	9	-	82	10
3.3	Dzieci do 18 r.ż.	3	-	43	16	38	-	-	-	19	-	103	16

Źródło: Dane ośrodków pomocy społecznej powiatu chojnickiego

TABELA 56. Liczba przeprowadzonych interwencji domowych

	2004	2005	2006
Liczba interwencji	559	665	703
W tym dotyczących przemocy w rodzinie	193	430	454
Przeprowadzonych w mieście	134	288	326
Przeprowadzonych na wsi	59	142	128
Liczba pokrzywdzonych	414	1106	870
Kobiety	199	483	399
mężczyźni	10	84	93
Małoletni do ukończenia lat 13	159	404	267
Małoletni od 13 do 18 lat	46	137	114
Liczba sprawców	193	430	454
Kobiety	1	12	10
mężczyźni	193	415	442
nieletni	0	3	2
Liczba sprawców pod wpływem alkoholu	136	354	317
kobiety	0	9	8
mężczyźni	136	343	309
nieletni	0	2	0
Przywiezionych do policyjnych pomieszczeń do wytrzeźwienia	59	152	125
kobiety	0	4	5
mężczyźni	59	146	120
nieletni	0	2	0
Liczba przypadków udzielenia pomocy medycznej	10	24	21
pokrzywdzonym	5	4	8
sprawcom	5	20	13
Liczba dzieci przewiezionych do szpitala	152	537	354
Liczba dzieci przewiezionych do szpitala lub oddanych pod opiekę osoby spokrewnionej	0	14	4

Źródło: dane statystyczne KPP Chojnice

Po analizie powyższych tabel można stwierdzić, że najobszerniejsze dane na temat zjawiska przemocy w powiecie chojnickim posiada policja. Ma ona największe rozeznanie. Dane z ośrodków są szczątkowe i nie obrazują w pełni zjawiska przemocy na terenie powiatu chojnickiego. Osoby, które same starają się rozwiązać problem potrzebują oferty pomocowej, której ośrodki nie mają. Dlatego tak mało osób zgłasza się do ośrodków. Z danych wynika, że zaangażowanie osób w rozwiązanie problemu jest małe. Wzrosła liczba interwencji domowych z powodu przemocy ze 193 w roku 2004 do 454 w roku 2006. Jest to ogromna tendencja wzrostowa. Wzrosła przy tym liczba osób pokrzywdzonych. Potrzebna jest dla tych osób oferta pomocowa np. ośrodek interwencji kryzysowej.

Podstawowym aktem prawnym określającym sposoby i terminy inicjowania i organizowania działań, polegających na podejmowaniu i przeprowadzaniu przez policjantów interwencji domowej wobec przemocy w rodzinie jest **Zarządzenie nr 21 Komendanta Głównego Policji z dnia 31 grudnia 2002 roku w sprawie przeprowadzania interwencji domowej wobec przemocy w rodzinie pod nazwą „Niebieskie Karty”**. Zarządzenie reguluje nie tylko postępowanie podczas interwencji, ale również określa dalszy tryb postępowania w przypadku stwierdzenia przemocy w rodzinie, inicjowanie i organizowanie działań pomocowych oraz zaangażowanie w nie podmiotów poza policyjnych.

W przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie policja ma do odegrania niezmiernie ważną rolę i często od skuteczności interwencji zależy, czy pomoc udzielana przez inne służby będzie efektywna. Niebieskie Karty to procedura interwencji służb wobec przemocy w rodzinie, która ma na celu:

- rozpoznanie i zatrzymanie przemocy,
- udzielenie pomocy poszkodowanym/ofiarom przemocy,
- podjęcie działań interwencyjnych wobec sprawcy,
- zbudowanie systemu pomocy i wsparcia dla rodzin, w których jest przemoc, opierając się na współpracy służb i instytucji.

PROCEDURA INTERWENCJI POLICJI W SPRAWACH PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE KPP CHOJNICE

POLICJA

Interwencja domowa:

- udzielenie ofiarom niezbędnej pomocy i wsparcia, poinformowanie ich o przysługujących im prawach oraz przekazanie KARTY B
 - sprawdzenie stanu trzeźwości sprawcy
- przeprowadzenie rozmowy interwencyjnej ze sprawcą, a jeśli jest to niezbędne zastosowanie środków przymusu bezpośredniego i zatrzymanie
 - sporządzenie notatki urzędowej- wypełnienie KARTY A

Po interwencji:

- przekazanie wypełnionej KARTY A dyżurnemu KPP Chojnice, która ostatecznie trafia do dzielnicowego

Dzielnicowy :

- założenie teczki „Przemoc domowa” i gromadzenie w niej dokumentacji dotyczącej danej rodziny
 - niezwłoczny kontakt z rodziną, w której doszło do przemocy
- systematyczne wizyty (co najmniej raz w miesiącu) sprawdzające bezpieczeństwo rodziny
 - działania prewencyjne wobec sprawców
- przekazanie informacji o dzieciach w rodzinie policjantowi zajmującemu się problematyką nieletnich
- powiadomienie innych służb, instytucji i organizacji pozarządowych o sytuacji w danej rodzinie i współpraca z nimi

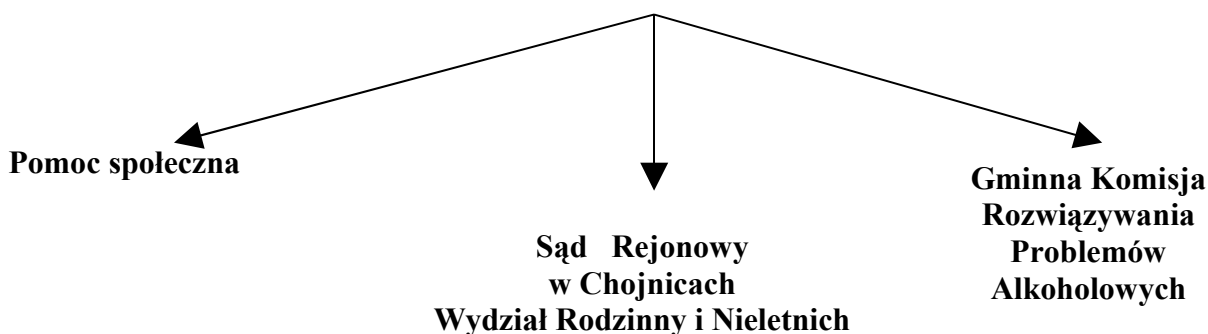

TABELA 57. Niebieskie karty w rozbiciu na poszczególne jednostki KPP Chojnice w latach 2004-2006

		KPP		KP Czersk		PP Brusy		PP Charzykowy	
		Ilość	%	Ilość	%	Ilość	%	Ilość	%
2004	193	101	52,3	20	10,4	16	8,3	56	29
2005	430	243	56,6	47	10,9	36	8,5	103	24
2006	454	258	56,8	46	10,1	43	9,5	107	23,6

Źródło: dane statystyczne KPP Chojnice

2.NAJWAŻNIEJSZE POTRZEBY I ZAMIERZENIA GMIN POWIATU CHOJNICKIEGO NA LATA 2007-2015

1. Ośrodek interwencji kryzysowej.
2. Ośrodek leczenia choroby alkoholowej dla młodzieży uzależnionej.
3. Dzienny ośrodek terapeutyczny dla sprawców przemocy w rodzinie.
4. Sądowe uregulowania kierowania sprawców przemocy na terapię.
5. Ośrodek gwarantujący ofiarom przemocy całodobową, kompleksową, długofalową i systemową pomoc.
6. Brak możliwości utworzenia specjalistycznych ośrodków dla osób uzależnionych w niektórych gminach.

3.CEL STRATEGICZNY

Przeciwdziałanie patologiom społecznym wewnątrz rodziny.

4.CELE OPERACYJNE

1. Zmierzanie do utworzenia i prowadzenia w/w ośrodków.
2. Stworzenie efektywnego programu pomocy dla osób uzależnionych.
3. Monitorowanie patologii społecznych w powiecie.
4. Zapobieganie i przeciwdziałanie rozwojowi patologii społecznych.
5. Zwiększenie aktywności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
6. Opracowanie i realizacja programów wsparcia i leczenia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
7. Dopuszczenie szkół w środki dydaktyczne do prowadzenia zajęć profilaktyki pierwszorzędowej.

5.KIERUNKI DZIAŁAŃ I ZADANIA DO REALIZACJI

- 1.Utworzenie i prowadzenie w/w ośrodków.
- 2.Realizacja programu walki z alkoholizmem.
- 3.Działalność profilaktyczna-szeroko pojęta edukacja.
- 4.Tworzenie miejsc dla osób uzależnionych z możliwością prowadzenia terapii.

IX. INDEKS TABEL

TABELA 01. Ruch naturalny ludności w Powiecie Chojnickim w 2005r.....	8
TABELA 02. Ludność w Powiecie Chojnickim.....	9
TABELA 03. Ludność wg grup wiekowych w Powiecie Chojnickim	9
TABELA 04. Ludność wg ekonomicznych grup wieku.....	10
TABELA 05. Stopa procentowa osób bezrobotnych powiatu chojnickiego na dzień 31 grudzień 14	
TABELA 06. Liczba niepełnosprawnych osób bezrobotnych powiatu chojnickiego.....	14
TABELA 07. Liczba osób bezrobotnych w gminach powiatu chojnickiego na dzień 31 grudzień 14	
TABELA 08. Struktura osób bezrobotnych wg płci na dzień 31 grudnia (źródło PUP):.....	15
TABELA 10. Struktura bezrobotnych wg wykształcenia, wieku, stażu pracy i czasu pozostawania bez pracy wg stanu na koniec 2005 roku	18
TABELA 11. Struktura bezrobotnych wg wykształcenia, wieku, stażu pracy i czasu pozostawania bez pracy wg stanu na koniec 2006 roku	19
TABELA 12. Bezrobotni z prawem do zasiłku wg stanu na koniec grudnia 2004, 2005 i 2006 roku 19	
TABELA 13. Najliczniej występujące grupy zawodowe wśród osób bezrobotnych wg stanu na koniec grudnia 2004, 2005 i 2006 roku.....	20
TABELA 14. Absolwenci szkół ponadgimnazjalnych w roku szkolnym 2004/05, 2005/06.....	21
TABELA 16. Pracodawcy i oferty pracy	25
TABELA 17. Oferty pracy dla osób niepełnosprawnych	26
TABELA 18. Osoby bezrobotne uruchamiające działalność gospodarczą w ramach dotacji z urzędu pracy.....	27
TABELA 19. Szkolenia grupowe realizowane przez PUP w Chojnicach w latach 2004 – 2006	27
TABELA 20. Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności lub niepełnosprawności w powiecie chojnickim.....	33
TABELA 21. Liczba orzeczeń w zależności od stopnia niepełnosprawności.....	34
TABELA 22. Liczba wydanych orzeczeń w zależności od wieku.....	35
TABELA 23. Liczba wydanych orzeczeń w zależności od wiodącej przyczyny niepełnosprawności.....	35
TABELA 24. Liczba wydanych orzeczeń w zależności od płci.....	37
TABELA 25. Liczba osób niepełnosprawnych objętych pomocą w zakresie rehabilitacji zawodowej realizowanej przez PCPR w Chojnicach.....	38
TABELA 26. Liczba osób niepełnosprawnych objętych pomocą w zakresie rehabilitacji zawodowej realizowanej przez PUP w Chojnicach.....	38
TABELA 27. Liczba osób niepełnosprawnych objętych pomocą w zakresie rehabilitacji społecznej realizowanej przez PCPR w Chojnicach.....	39
TABELA 28. Liczba osób niepełnosprawnych objętych pomocą w formie zasiłków.....	40
TABELA 29. Wskaźniki zagrożenia ubóstwem według grup społeczno – ekonomicznych	

gospodarstw domowych w latach 2005 – 2006	43
TABELA 30. Przyczyny trudnej sytuacji życiowej.....	46
TABELA 31. Bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego.....	48
TABELA 32. Liczba osób/rodzin, które wymagają pomocy w prowadzeniu gospodarstwa domowego w zależności od przyczyn.....	49
TABELA 33. Liczba osób bezdomnych przebywających na terenie powiatu w 2006 roku.....	49
TABELA 34. Liczba osób bezdomnych korzystających z pomocy w zależności od formy.....	49
TABELA 35. Liczba osób, które po opuszczeniu zakładu karnego korzystały z pomocy OPS...	50
TABELA 36. Liczba rodzin zastępczych powiatu chojnickiego oraz dzieci umieszczonych w tych rodzinach.....	53
TABELA 37. Losy dzieci z rodzin zastępczych powiatu chojnickiego.....	54
TABELA 38. Liczba rodzin zastępczych oraz dzieci w nich umieszczonych z podziałem na gminy /stan na 31.05.2007r./.....	55
TABELA 39. Powody umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej /stan z 31.05.2007r./.....	55
TABELA 40. Wychształcenie rodziców zastępczych powiatu chojnickiego.....	56
TABELA 41. Liczba dzieci z powiatu chojnickiego przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych z podziałem na gminy.....	56
TABELA 42. Liczba pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych korzystających z różnych form usamodzielnienia	57
TABELA 43. Liczba pełnoletnich wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego i socjalizacyjnego, domu pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakładu poprawczego, specjalnego ośrodka szkolno – wychowawczego, młodzieżowego ośrodka wychowawczego korzystających z różnych form usamodzielnienia.....	58
TABELA 44. Liczba małoletnich pod opieką sądu opiekuńczego.....	58
TABELA 45. Orzeczenia w sprawach dotyczących ingerencji we władzę rodzicielską.....	59
TABELA 46. Ilościowy wykaz powodów zgłaszania się do Rzecznika Praw Dziecka:.....	60
TABELA 47. Liczba dzieci posiadających postanowienie sądu o umieszczeniu w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, młodzieżowym ośrodku socjoterapeutycznym, specjalnym ośrodku wychowawczym oraz ich realizacja.....	61
TABELA 48. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.....	62
TABELA 49. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.....	63
TABELA 50. Stan zatrudnienia specjalistów w OPS.....	63
TABELA 51. Ilościowy wykaz form przyznanej pomocy rodzinom zastępczym na rok 2006....	63
TABELA 52. Liczba rodzin z problemem alkoholowym.....	68
Źródło: Dane ośrodków pomocy społecznej powiatu chojnickiego.....	68
TABELA 53. Liczba uczniów nadużywającej substancji uzależniających i przejawiającej inne zaburzenia zachowania na terenie szkół ponadgimnazjalnych powiatu.....	70
TABELA 54. Oferta pomocowa w szkołach ponadgimnazjalnych w zakresie profilaktyki	

młodzieży.....	71
TABELA 55. Liczba rodzin z problemami przemocy.....	73
TABELA 56. Liczba przeprowadzonych interwencji domowych.....	74
TABELA 57. Niebieskie karty w rozbiciu na poszczególne jednostki KPP Chojnice w latach 2004-2006.....	76